

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

Hatice PELİT

HUZUREVİ SAKİNLERİNİN DİNİ YAŞAMI VE DİN EĞİTİMİNE
BAKIŞLARI (Ağrı Örneği)

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi Hayati TETİK

AĞRI- 2019

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'ne göre hazırlamış olduğum “Huzurevi Sakinlerinin Dini Yaşamı ve Din Eğitimine Bakışları (Ağrı Örneği)” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşulda saklanmasına izin verdiğimi onaylıyorum.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Tezimin tamamı her yerden iletişime açılabilir.

02/07/2019
Hatice PELİT

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dr. Öğr. Üyesi Hayati TETİK danışmanlığında, Hatice PELİT tarafından hazırlanan bu çalışma **02.07.2019** tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. **Felsefe ve Din Bilimleri** Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

İmza:

Jüri Üyesi :

İmza:

Jüri Üyesi :

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine ait olup;

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../201.. tarih ve / nolu kararı ile onaylanmıştır.

.../.../.....

Doç. Dr. Alperen KAYSERİLİ
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	I
İÇİNDEKİLER	III
TABLolar DİZİNİ	V
KISALTMALAR	VIII
ÖNSÖZ.....	IX
PREAMBLE	XI
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
1. GİRİŞ	1
1.1.Araştırmanın Konusu	2
1.2. Araştırmanın Amacı ve Problemi	2
1. 3. Araştırmanın Yöntemi	3
1.3.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	3
1.3.2. Veri Toplama Aracı	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
İKİNCİ BÖLÜM	6
YAŞLILARDA DİNİ HAYAT	6
2.1.Yaşlılık Tanımına Genel Bir Bakış	6
2.2. Kurum Bakım Örneği: Huzurevleri.....	10
2.3. Yaşlılık Döneminin Genel Özellikleri.....	12
2.3.1.Yaşlılık Döneminin Fiziksel Özellikleri	13
2.3.2.Yaşlılık Döneminin Psikolojik Özellikleri	15
2.3.3. Yaşlılık Döneminin Sosyal Özellikleri	17
2.4. Yaşlılık Döneminde Dini İnanç.....	18
2.5. Yaşlı Bireylerin Zorluklarla Baş Etmesinde Dinin Etkisi	20
2.6. Manevi Destek Bağlamında Yaşlılara Yönelik Din Eğitiminin Gerekliliği.....	22
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	25
UYGULAMA SONUÇLARI.....	25
3.1.Demografik Bulgular.....	25
3.2.Dini Yaşam ile İlgili Bulgular	29
3.3. Din Eğitime Bakışları ile İlgili Bulgular	33
3.4.Bağımsız Değişkenler Açısından Dinî İnanç ile İlgili Bulgular.....	35

3.5.Bağımsız Değişkenler Açısından İbadet ile İlgili Bulgular.....	49
3.6.Bağımsız Değişkenler Açısından Dini Bilgi ile İlgili Bulgular	60
3.7.Bağımsız Değişkenler Açısından Dini Duygu ile İlgili Bulgular	63
3.8.Bağımsız Değişkenler Açısından Din Eğitimi ile İlgili Bulgular	66
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	78
KAYNAKÇA	84
EKLER.....	89
ÖZGEÇMİŞ.....	95

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Yıllara ve Yaş Gruplarına Göre Nüfus Oranı (2018, 2023, 2040, 2060, 2080).....	8
Tablo 2. Yaşlı Nüfus ve Yaşlı Nüfusun Toplam Nüfus İçerisindeki Oranı (1935-2075)	9
Tablo 3.ASPB'ye Bağlı Huzurevi Sayısı, Kapasitesi ve Bakılan Yaşlı Sayısı	11
Tablo 4. Kamu, Özel, Belediye, Dernek, Vakıf, Azınlıklara Ait Huzurevleri Sayısı, Kapasiteleri ve Bakılan Yaşlı Sayısı	11
Tablo 5.Yaşlı Bireylerden Çıkan İnanç Tablosu.....	20
Tablo 6. Huzurevi Sakinlerinin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	25
Tablo 7. Huzurevi Sakinlerinin Cinsiyet Durumlarına Göre Dağılımı	25
Tablo 8. Huzurevi Sakinlerinin Medenî Durumlarına Göre Dağılımı	26
Tablo 9. Huzurevi Sakinlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları	26
Tablo 10. Huzurevi Sakinlerinin Mesleki Durumlarına Göre Dağılımları	26
Tablo 11. Huzurevi Sakinlerinin Sosyal Güvence Durumlarına Göre Dağılımları	27
Tablo 12. Huzurevi Sakinlerinin Sağlık Durumlarına Göre Dağılımları	27
Tablo 13. Huzurevi Sakinlerinin Huzurevine Gelme Durumlarına Göre Dağılımları	27
Tablo 14. Huzurevi Sakinlerinin Huzurevinde Memnuniyet Durumlarına Göre Dağılımları	28
Tablo 15. Huzurevi Sakinlerinin Huzurevinde Kalma Sürelerine Göre Dağılımları	28
Tablo 16. Allah'ın Varlığına ve Birliğine İnanıyor musunuz?	29
Tablo 17. Hz. Peygamber Hakkındaki Düşünceniz Nedir?	29
Tablo 18. Kuran-ı Kerim'in Allah'ın Kelamı Olduğuna İnanıyor musunuz?	30
Tablo 19. Ahiret Gününe ve Öldükten Sonra Dirilmeye İnanıyor musunuz?	30
Tablo 20. Dindeki Kaza ve Kader Olayı Hakkındaki Hangi Görüş Size En Uygundur?.....	30
Tablo 21.İbadetler İçin Bilgi Seviyenizin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz?	31
Tablo 22. Namaz Kılma ile İlgili Durumunuz Aşağıdaki Seçeneklerden Hangisine Uymaktadır?	31
Tablo 23.Oruç ile İlgili Durumunuz Aşağıdaki İfadelerden Hangisine Uymaktadır?	31
Tablo 24. Hacca Gittiniz mi?	32
Tablo 25. Dua Eder misiniz?	32
Tablo 26. Ölüm Hakkındaki Düşünceniz Nedir?	32
Tablo 27. Yaşlılık Döneminde Din Eğitimi Gerekli midir?.....	33
Tablo 28. Huzurevinde Din Eğitimi Veriliyor mu?	33
Tablo 29. Huzurevinde Din Eğitimi Veriliyorsa Ne Sıklıkla Veriliyor?	34
Tablo 30. Huzurevinde Verilen Din Eğitiminden Memnun musunuz?	34
Tablo 31. Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz?	34
Tablo 32. Yaş Değişkenine Göre Allah'a Olan İnanç.....	35
Tablo 33. Yaş Değişkeni Açısından Peygamber'e Olan İnanç	35
Tablo 34. Yaş Değişkeni Açısından Kur'an-ı Kerim'e Olan İnanç	36
Tablo 35. Yaş Değişkeni Açısından Ahirete Olan İnanç	37
Tablo 36. Yaş Değişkeni Açısından Kaza ve Kadere Olan İnanç.....	37
Tablo 37.Cinsiyet Değişkeni Açısından Allah'a Olan İnanç Durumları	38
Tablo 38. Cinsiyet Değişkeni Açısından Peygambere İnanç Durumları	38
Tablo 39.Cinsiyet Değişkeni Açısından Kur'an-ı Kerim'e Olan İnanç Durumları	39

Tablo 40. Cinsiyet Değişkeni Açısından Ahirete Olan İnanç Durumları	39
Tablo 41. Cinsiyet Değişkeni Açısından Kaza ve Kadere Olan İnanç Durumları	40
Tablo 42. Medenî Durum Değişkeni Açısından Allah'a Olan İnanç Durumu	40
Tablo 43. Medenî Durum Değişkeni Açısından Peygambere Olan İnanç Durumu	41
Tablo 44. Medenî Durum Değişkeni Açısından Kur'an-ı Kerim'e Olan İnanç Durumu	41
Tablo 45. Medenî Durum Değişkeni Açısından Ahirete Olan İnanç Durumu	42
Tablo 46. Medenî Durum Değişkeni Açısından Kaza ve Kadere Olan İnanç Durumu	42
Tablo 47. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Allah'a Olan İnanç Durumu	43
Tablo 48. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Peygambere Olan İnanç Durumu	43
Tablo 49. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Kur'an-ı Kerim'e Olan İnanç Durumu	44
Tablo 50. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Ahirete Olan İnanç Durumu	45
Tablo 51. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Kaza ve Kadere Olan İnanç Durumu	45
Tablo 52. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Allah'a Olan İnanç Durumu	46
Tablo 53. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Peygambere Olan İnanç Durumu	46
Tablo 54. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Kur'an-ı Kerim'e Olan İnanç	47
Tablo 55. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Ahirete Olan İnanç	47
Tablo 56. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Kaza ve Kadere Olan İnanç	48
Tablo 57. Yaş Değişkeni Açısından Namaz Kılma Durumları	49
Tablo 58. Yaş Değişkeni Açısından Oruç Tutma ile İlgili Durum	50
Tablo 59. Yaş Değişkeni Açısından Hacca Gitme Durumları	50
Tablo 60. Yaş Değişkeni Açısından Dua Etme ile İlgili Durumları	51
Tablo 61. Cinsiyet Değişkeni Açısından Namaz Kılma ile İlgili Durumları	51
Tablo 62. Cinsiyet Değişkeni Açısından Oruç Tutma ile İlgili Durumları	52
Tablo 63. Cinsiyet Değişkeni Açısından Hacca Gitme Durumları	52
Tablo 64. Cinsiyet Değişkeni Açısından Dua Etme Durumları	53
Tablo 65. Medenî Durum Değişkeni Açısından Namaz Kılma ile İlgili Durum	53
Tablo 66. Medenî Durum Değişkeni Açısından Oruç Tutma ile İlgili Durum	54
Tablo 67. Medenî Durum Değişkeni Açısından Hacca Gitme ile İlgili Durum	54
Tablo 68. Medenî Durum Değişkeni Açısından Dua Etme ile İlgili Durum	55
Tablo 69. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Namaz Kılma ile İlgili Durum	55
Tablo 70. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Oruç Tutma ile İlgili Durum	56
Tablo 71. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Hacca Gitme ile İlgili Durum	57
Tablo 72. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Dua Etme ile İlgili Durum	57
Tablo 73. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Namaz Kılma ile İlgili Durum	58
Tablo 74. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Oruç Tutma ile İlgili Durum	59
Tablo 75. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Hacca Gitme ile İlgili Durum	59
Tablo 76. Sağlık Durumu Açısından Dua Etme ile İlgili Durum	60
Tablo 77. Yaş Değişkeni Açısından İbadetler İçin Bilgi Seviye Durumu	60
Tablo 78. Cinsiyet Değişkeni Açısından İbadetler İçin Bilgi Seviye Durumu	61
Tablo 79. Medenî Durum Değişkeni Açısından İbadetler İçin Bilgi Seviye Durumu	61
Tablo 80. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından İçin Bilgi Seviye Durumu	62
Tablo 81. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından İbadetler İçin Bilgi Seviye Durumu	62

Tablo 82. Yaş Değişkeni Açısından Ölüm ile İlgili Durum.....	63
Tablo 83. Cinsiyet Değişkeni Açısından Ölüm Hakkındaki Durum.....	64
Tablo 84. Medenî Durum Değişkeni Açısından Ölüm ile İlgili Durumu	64
Tablo 85. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Ölüm Hakkındaki Durum.....	65
Tablo 86. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Ölüm ile İlgili Durumları.....	65
Tablo 87. Yaş Değişkeni Açısından Din Eğitiminin Gerekli Olma Durumu.....	66
Tablo 88. Cinsiyet Değişkeni Açısından Din Eğitiminin Gerekli Olma Durumu	67
Tablo 89. Medeni Durum Değişkeni Açısından Din Eğitiminin Gerekli Olma Durumu	67
Tablo 90. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Din Eğitiminin Gerekli Olma Durumu.....	68
Tablo 91. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Din Eğitiminin Gerekli Olma Durumu	68
Tablo 92. Yaş Değişkeni Açısından Huzurevinde Din Eğitiminin Verilmesinin Sıklık Durumu	69
Tablo 93. Cinsiyet Değişkeni Açısından Huzurevinde Din Eğitimi Verilmesinin Sıklık Durumu	69
Tablo 94. Medeni Durum Değişkeni Açısından Din Eğitimi Verilmesinin Sıklık Durumu	70
Tablo 95. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Din Eğitimi Verilmesinin Sıklık Durumu	70
Tablo 96. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Huzurevinde Din Eğitiminin Verilmesinin Sıklık Durumu	71
Tablo 97. Yaş Değişkeni Açısından Huzurevinde Verilen Din Eğitiminden Memnunluk Durumu	71
Tablo 98. Cinsiyet Değişkeni Açısından Huzurevinde Din Eğitiminden Memnunluk Durumu..	72
Tablo 99. Medeni Durum Değişkeni Açısından Verilen Din Eğitiminden Memnunluk Durumu	72
Tablo 100. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Din Eğitiminden Memnun Kalma Durumu...	73
Tablo 101. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Huzurevinde Verilen Din Eğitiminden Memnunluk Durumu.....	74
Tablo 102. Yaş Değişkeni Açısından Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olma Durumu	74
Tablo 103. Cinsiyet Değişkeni Açısından Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olma Durumu	75
Tablo 104. Medeni Durum Değişkeni Açısından Din Eğitiminin Yeterli Olma Durumu	75
Tablo 105. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olma Durumu	76
Tablo 106. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olma Durumu	77

KISALTMALAR

ASPB : Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

Bağ-Kur: Bağımsız Çalışanlar Kurumu

c.c. : Celle Celalühü

DSÖ : Dünya Sağlık Örgütü

GSS : Genel Sağlık Sigortası

Hız. : Hazreti

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

sav :Sallallahu Aleyhi ve Sellem

SPSS (Statistical PackageForSocialSciences) :Veri analizi programı

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

vb. : ve benzeri

ÖNSÖZ

Din, ilk insanın dünyada görülmesi ile ortaya çıkmış bir olgudur. Tevhit inancına sahip tüm dinler, ilk insanı ilk peygamber olarak gördüklerinden dolayı eğitim faaliyetlerinin peygamberle başlamış olduğunu kabul etmektedir. Zamanla bu eğitim faaliyetleri teşkilatlanarak kurumsallaşmaya başlamıştır. Özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra uzmanlık alanlarına sahip yeni yeni disiplinler doğmuştur. Bu disiplinlerden biri de din eğitimidir. Din eğitiminin bilimsel bir disiplin olarak üniversitelerde yer alışı, Batı’ da 20. yüzyılın başlarında olmasına rağmen ülkemizde ise oldukça geç olmuştur. Bu gecikme, alanda yapılabilecek çalışmaları da geciktirmiştir. Özellikle Türkiye’de son yıllarda din eğitimi alanında yapılan çalışmalar bu alana karşı ilgiyi arttırmıştır.

Geleneksel sınıflamaya göre insan yaşamı; bebeklik, çocukluk, ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılık gibi dönemlerden oluşmaktadır. Her gelişim döneminin kendine has birtakım özellikleri bulunmaktadır. Din eğitimi, birbirinden farklı olan bu dönemleri incelerken dinin her bireye kavratılabileceğini; bunu ortaya koyarken neden, nasıl, hangi şekilde, hangi araçlarla kavratılabileceğini göstermeyi amaç edinen bir bilimdir.

Gerek ülkemizde gerekse dünyada yaşlı nüfus oranı gittikçe artmaktadır. Buna bağlı olarak yaşlılık bireyin gerek fizyolojik gerek psikolojik gerekse de sosyolojik boyutlarını etkilemektedir. Özgüveni, üretkenliği, uyum yeteneği gittikçe azalan yaşlının artık statüsü de değişir. Yaşlının uyku düzeninin bozulmasıyla belleği gittikçe zayıflar. Bedeni artık gelen hastalıkları kolay kolay atlatamaz duruma gelir. Eş ve akranlarını kaybetmesi sonucunda yaşlı büyük bir karamsarlığa düşebilmektedir. Tüm bunların yanında adım adım yaklaşmakta olan ölüm fikrine sahip olması da onu bunalıma sokabilmektedir. Tam bu noktada yaşlı bireylerin problemlerine çözüm getirip, onların rahatlamasını sağlayacak olan unsurların başında şüphesiz din olgusu gelmektedir. Böylece din, yaşlının hem dününe hem bugününe hem de yarınına umutla bakmasına yardımcı olacaktır.

“Huzurevi Sakinlerinin Dini Yaşamı ve Din Eğitime Bakışları” adlı bu çalışmada; Ağrı Huzurevi’nde yaşayan yaşlı bireylerin inanç, ibadet, bilgi, duygu açısından dini yaşamları incelenmiştir. Bunun yanında huzurevinde kalan yaşlıların din

eğitimine bakışları da ortaya konulmuştur. Bu amaç doğrultusunda yapılan bu araştırma teori ve uygulama kısmı olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın teori kısmını oluştururken yaşlılık ve din eğitimi konusu ile ilgili araştırmalar incelenmiş, uygulama kısmında ise yaşlılık, dini hayat ve din eğitimi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla anket ve mülakata dayalı bir çalışma yapılmıştır.

Araştırmanın her aşamasında bana yardımlarını ve desteğini esirgemeyen değerli hocam ve danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Hayati TETİK'e teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca anketin hazırlanması, uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesinde yardımlarını esirgemeyen değerli eşim Özcan PELİT'e, Ağrı Huzurevi'nde her türlü imkânı sağlayarak bize yardımcı olan huzurevi psikoloğu Abdolvahap GÜNDOĞDU'ya, her zaman sevgi ve destekleri ile hayatım boyunca yanımda olan değerli aileme, arkadaşlarıma ve araştırmaya katılarak en büyük katkıyı yapmış olan huzurevi sakinlerine en içten saygılarımı sunar, sonsuz teşekkürler ederim.

Hatice PELİT

PREAMBLE

Religion is a phenomenon that emerged with the first human being seen in the world. All religions with the belief of monotheism are considered to have started the educational activities with the prophet, since he saw the first man as the first prophet. In time, these training activities began to be organized and institutionalized. Especially after the second half of the nineteenth century, new disciplines with specialties emerged. One of these disciplines is religious education. Although religious education took place in universities as a scientific discipline, it was quite late in our country, although it was in the early 20th century in the West. This delay also delayed the works in the field. In particular, studies in the field of religious education in Turkey in recent years has increased the interest in this area.

Human life according to traditional classification; infancy, childhood, adolescence, adulthood and old age. Each development period has its own characteristics. Religious education is a science which aims to show that religion can be taught to every individual while examining these different periods, and to show why, how, in what way and with which means.

The rate of elderly population is increasing both in our country and in the world. Accordingly, old age affects both physiological, psychological and sociological dimensions of the individual. The status of the elderly, whose self-esteem, productivity and adaptability decreases gradually, also changes. The memory of the elderly becomes increasingly weak with the disturbance of sleep patterns. The body is no longer able to overcome the illnesses easily, and as a result of the loss of spouses and peers, the elderly falls into a great pessimism. In addition to this, his step-by-step approach to death may cause him to be depressed. At this point, the phenomenon of religion is undoubtedly one of the most important elements that will bring solutions to the problems of elderly individuals and provide them relief. Thus, religion will help the elderly to look at both yesterday and today and tomorrow.

In this study, the Residents' Perspectives on Religious Life and Religious Education, the religious lives of elderly people living in Ağrı Nursing Home were examined in terms of belief, worship, knowledge and emotion. In addition, the attitudes of the elderly in the nursing home to religious education were revealed. For this purpose, this research consists of two parts: theory and practice. While forming the theory part of the research, researches on the subject of old age and religious education were examined

and in the application part, a survey and interview study was conducted to reveal the relationship between old age, religious life and religious education.

At every stage of the research, my valuable teacher and consultant Dr. Lecturer. I would like to thank the member Hayati TETİK. In addition, to my esteemed wife Özcan PELİT, who did not spare her assistance in the preparation, implementation and evaluation of the results, to the nursing home psychologist Abdolvahap GÜNDOĞDU, who provided us with all kinds of opportunities in Ağrı Nursing Home, always with my precious family, friends and my family. I would like to express my sincere respect to the residents of the nursing home who made the greatest contribution by participating in the research and thank you endlessly.

Hatice PELİT

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Din, Allah-u Teala tarafından konulan, insanoğlunun amacını belirleyerek insanı doğru ve güzel işlere yönlendiren kanunların bütünü olarak tanımlanmaktadır (Akseki, 1993:3). Dinin insanların hem dünya hem ahiret saadetlerine ulaşmaları için büyük bir olguya sahip olduğu görülmektedir. Mensubu olduğu bireylerin söz ve davranışlarına çekidüzen vermelerini sağlayarak onlara çeşitli müjdeler sunmaktadır. Bu bağlamda insanlara verilecek dinin bilinçli, her türlü hurafeden uzak, sevdirci ve sistemli olması gerekmektedir. Bu da ülkemizde oldukça yeni bir alan ve bilimsel bir disiplin olan din eğitimi ortaya çıkarmıştır. “Din eğitimi, bireyin fıtratında bulunan inanma, duygu ve ihtiyacı çerçevesinde din olgusunu kavramasına rehberlik etme ve kabul ettiği dinin önerdiği yaşam biçimini öğrenmesine yardımcı olma süreci ” olarak tanımlanabilir (Okumuşlar ve Genç, 2013:61).

Bu itibarla, “Diğer eğitim faaliyetleri gibi din eğitimi de insanın yetişmesine ve gelişmesine katkı sağlarken bireyin içinde bulunduğu gelişimsel özelliklerini, kalıtımla getirdiği hazırbulunuşluklarını dikkate alan ve bunları çevre ile bütünleştirerek, yararlı hale getirmeye çalışan bir süreçtir. İnsanın din eğitimi ile yaklaşmasını ve buluşmasını sağlayan, bireyin dine yönelik fitri yatkınlığıdır. Din eğitimi, insanın ilahi varlıkla ilgili tasavvurlarının istenilen yönde gelişmesini sağlayarak; inanma kabiliyetini doğru yönde geliştirip yanlış ve batıl inançlardan uzak durmasını temin ederek, onun dini inanç, ibadet ve duygularının yaratılışına uygun biçimde açığa çıkarılıp geliştirilmesine katkıda bulunur” (Keyifli, 2013:119). Dolayısıyla din eğitiminin, genç ya da yaşlı fark gözetmeksizin her bireye verilmesi gerekir.

Genel olarak bakıldığında, ülkemizde çocukluk ve gençlik dönemlerinde din eğitiminin daha çok verildiği gözlemlenirken; önemli bir dönem olan yaşlılık döneminde bu durumun pek yapılmadığı veya yüzeysel yapıldığı görülmektedir. Oysa gerek ülkemizde gerekse dünyada insanın yaşam süresi uzamakta ve yaşlı nüfus oranı giderek artış göstermektedir.

Türkiye’de yaşlı nüfus oranı TÜİK 2018 verilerine göre, 1960 ile 2018 yılları arasında nüfusun yaş gruplarına göre dağılımlarına bakıldığında yaşlı nüfus oranlarında sürekli artış olduğu görülmektedir. 1960’ta nüfusun %3,5 ‘i, 1970-1990 arasında %4’ü, 2000’de %5,7’si, 2010’da %7,2 ve 2018 yılında ise %8,7’si yaşlılardan oluşmaktadır. Özellikle 65+ yaş grubundakilerin 2000 yılından itibaren hızla artış gösterdiği görülmektedir. 2023’te bu oranın %10,2, 2040’da %16,3, 2060’ta %22,6 ve 2080’de %25,6 olacağı öngörülmektedir (TÜİK, 2018).

Bu nedenlerden dolayı yaşlılık birçok alanda olduğu gibi bilimsel alanda da araştırılacak bir konu halini almıştır. Dolayısıyla ‘‘Huzurevi Sakinlerinin Dini Yaşamı ve Din Eğitime Bakışları (Ağrı Örneği)’’ adlı bu çalışmanın araştırılarak sonuçlarının toplumla paylaşılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

1.1.Araştırmanın Konusu

Bu araştırmada huzurevinde bulunan yaşlıların inanç, ibadet, bilgi ve duygu açısından dini yaşamları ele alınarak din eğitime bakışları ortaya konulmaktadır. Bunun yanında bağımsız değişkenler olan yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim ve sağlık durumu açısından yaşlı bireylerin dini yaşamları ve din eğitime bakışları da konu kapsamındadır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Problemi

Bu araştırmanın temel amacı, Ağrı Huzurevi’nde yaşamakta olan yaşlıların dini yaşamları ele alınarak din eğitime genel bakışlarını ortaya koymaktır. Bu bağlamda huzurevinde bulunan yaşlı bireylerin geçmişte sahip olmuş oldukları din eğitimi seviyeleri ile yaşlandıktan sonra verilebilecek din eğitime bakış açılarını anlamaya çalışmaktır.

Bireylerin yaşlılık dönemiyle beraber dini yaşamının nasıl olduğu ve bu dönemdeki din eğitiminin gerekliliği hakkında nasıl bir fikre sahip olduklarını belirlemek bu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır. Bu problem çerçevesinde araştırmada aşağıdaki alt problemler üzerinde durulacaktır. Bu alt problemler;

- Yaşlılar ibadet etmekte midir? Sıklıkla ne tür ibadet yapmaktadırlar?

- Yaşlılığın dini inançla ilişkisi nasıldır?
- Yaşlı bireylerin zorluklarla baş etmesinde dinin etkisi var mıdır?
- Yaşlı bireylere verilecek din eğitiminin gerekliliği var mıdır? Soruları üzerinde durulacaktır.

1. 3. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma yöntemsel olarak nitel araştırma özelliği taşımaktadır. Anket ve mülakatlardan elde edilen verilerle beraber teorik bilgilere de yer verilerek bu bilgiler değerlendirilmiştir. Tezin konusu doğrultusunda bu alanda ortaya konulmuş kaynaklar taranmış ve elde edilen bilgiler araştırmanın amacına göre yeniden değerlendirilmiştir. Araştırma yapılırken daha fazla kaynağa ulaşılmaya çalışıldığından kütüphanelerden ve internet ortamında yayınlanan bilimsel makalelerden faydalanılmıştır.

Huzurevinin Ağrı'daki tek huzurevi olması ve huzurevinde bulunan yaşlı sayısının az olmasından dolayı araştırmaya katılan yaşlı sayısı çalışmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Anket uygulanması, yaşlı bireylerle tek tek görüşme şeklinde gerçekleşmiştir. Soruların yaşlılar tarafından cevaplanarak anket formuna geçirilmesi ortalama 25- 30 dakikayı bulmuştur. Sorular yaşlı bireylerin anlayabileceği bir dille hazırlanmıştır. Örneklem grubunun eğitim durumu, algılama kapasiteleri, yaşlanmaktan kaynaklanan problemlerden dolayı sorulan soruların anlaşılmasında bazı sıkıntılar görülmüştür. Bundan dolayı hazırlanan sorular yaşlı bireylere anlayabilecekleri şekilde, yavaş yavaş okunarak yöneltilmiş ve bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Anket sonucunda elde edilen bilgiler SPSS 24 istatistik paket programıyla analiz edilerek değerlendirmeler yapılmıştır.

1.3.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu çalışmanın genel evren ve örneklemini Ağrı Huzurevi'ndeki yaşlılar oluşturmaktadır. Evren ve örnekleminin aynı olmasının nedeni Ağrı'da başka huzurevi bulunmamasındandır. Araştırmada 2018 yılında Ağrı Huzurevi'nde kalmakta olan 50 yaşlıdan farklı sebeplerden dolayı 42 kişi örneklem olarak seçilmiştir.

1996 yılında huzurevi olarak faaliyete giren 60 yatak kapasiteli Ağrı Huzurevi'nde 50 kişi bulunmakta olup bunlardan 14'ü bayan, 36'sı ise erkektir. Ayrıca huzurevinde 3 yatalak hasta bulunmaktadır. Huzurevinde kalanlardan 8'i Ağrılı olup gerisini ise farklı şehirlerden gelen yaşlılar oluşturmaktadır. Anketin gerçekleştirilmediği kişilerden 5 tanesi sağlık durumundan dolayı anketi yarıda bırakmıştır ve bu yarım kalan veriler değerlendirilmeye alınmamıştır. Geriye kalan 3 kişi ise anket sorularına cevap vermek istememiştir. Anket yapmayı reddeden bu kişilere bunun nedenleri sorulduğunda "sağlık durumlarının iyi olmadığını, dini uygulamaların ölçülmesini istemediklerini, bu tür ziyaretlerden hiçbir netice alamadıklarını" ifade etmişlerdir.

Ayrıca, yaşlı bireylerin demografik özellikleri, ibadet, inanç durumları ve din eğitimi hakkındaki duygu, düşüncelerini kavrayabilmek için yarı yapılandırılmış, 26 sorudan oluşmuş, kapalı uçlu anket ve mülakata dayalı sorular yöneltilmiştir.

1.3.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmamız teori ve uygulama kısmı olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Araştırmamızın teori kısmını hazırlarken yaşlılık, din eğitimi konusu ile ilgili yapılan araştırmalar ve kaynaklar incelenerek literatür taraması yapılmıştır. Uygulama kısmında ise yaşlılık, dini hayat ve din eğitimi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla anket ve mülakata dayalı bir çalışma yapılmıştır. Araştırmamızda 26 sorudan oluşan kapalı uçlu anket ve mülakata dayalı sorular 2 uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Anket formunda katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular ile (10 soru), dini yaşamla ilgili (11 soru), din eğitimi ile ilgili (5 soru) sorular bulunmaktadır. Konunun yapısı gereği öncelikli olarak yaşlılık ve bu dönemin özellikleri, yetişkin din eğitiminin daha iyi anlaşılması adına konuyla ilgili yapılan akademik çalışmalar, makaleler taranarak konu bütünlüğü sağlanmaya çalışılmıştır.

Yaşlılara uygulanan anket sorularından elde edilen bulgular SPSS 24 paket programına aktarılmıştır. Daha sonra VariableWiev bölümüne ankette sorduğumuz sorular ve cevapları numaralandırılarak ilgili bölümlere girilerek frekans ve yüzdelikler gösterilmiştir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Yapılan çalışmada en önemli sınırlılık, yaşlı bireylerin anket sorularını anlama ve cevaplamada yaşamış oldukları sıkıntıdır. Bu alışma Ağrı Huzurevi'ndeki yaşlılarla sınırlıdır. Huzurevinde toplam 50 yaşlı bulunmakta olup farklı sebeplerden dolayı 42 bireyle çalışma yapılmıştır. Ayrıca izin konusunda kurumlarla yapılan bazı yazışmaların gecikmesi de sıkıntıya sebep olmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

YAŞLILARDA DİNİ HAYAT

2.1.Yaşlılık Tanımına Genel Bir Bakış

Gelişim döneminin son basamağı olan yaşlılık, ani bir ölüm olmadıkça her canlının yaşayacağı kaçınılmaz bir süreçtir. Sadece insana özgü olmayan bu durum tüm canlıları kapsayan evrensel bir yasa halindedir.

Yaşlılık kavramının herkes tarafından kabul görülecek bir tanımının olduğunu söylemek mümkün olmasa gerek. Zira bu tanımlar çeşitlilik göstermektedir. Hoffman ve arkadaşları (1994) yaşlılığı, insanın hem bedeninde hem de ortaya koymuş olduğu davranışlarında önceki dönemlerine nazaran yetersizliğin gittikçe ilerlemesi olarak tanımlarken; Kimmel (1990) ise yaşlılığın sosyal boyutunu ele alarak bireyin gün geçtikçe çevresine karşı duyarsızlaşması ve bunun her konuda gittikçe devam ederek sürmesi olarak tanımlamaktadır (Kayıklık, 2003: 54-55). Başka bir ifadeyle yaşlılık; bireyin gittikçe veriminin düşmesi, uyum yeteneğinin ortadan kaybolması, bellek yetisinin zayıflaması ve sıhhatinin bozulmasıyla yıkım ve hasarın yaşandığı süreçtir (Seviğ, 1992: 149-151).

Genel bir tanıma göre ise yaşlılık; bireyin hem fiziksel hem de bilişsel fonksiyonlarında genel olarak bir gerilemenin yaşanmasıyla beraber sağlığında, güzelliğinde, üretkenliğinde, eş ve dost ilişkilerinde, çevresiyle uyumu gibi birçok kaybın yaşandığı hassas dönemdir (Konak ve Çiğdem, 2005: 23-63).

Yaşlılık ile ilgili kaynaklar araştırıldığında, yazarların yaşlılığı çeşitli özelliklerini ortaya koyarak açıkladıkları ve yaşlılığı biyolojik yaşlılık, kronolojik yaşlılık, ekonomik yaşlılık, psikolojik yaşlılık, sosyal- psikolojik yaşlılık, toplumsal yaşlılık gibi alt başlıklar halinde ele aldıkları görülmektedir. Buna göre bireyin bedenindeki değişimlere “biyolojik yaşlanma”; yaşlılığın en belirgin unsuru olan ve takvimdeki yaşını baz alarak gösterilmesine “kronolojik yaşlanma”; bireyin yaşlılıkla beraber veriminin düşmesi ile ekonomik bir yarar sağlayamaması “ekonomik yaşlanma”; bireyin zihinsel işlevlerinde, hal ve hareketlerinde yaşla beraber görülen

değişimlere “ psikolojik yaşlanma” bireyin çevresiyle olan ilişkisi, edinmiş olduğu toplumsal roller, yaşlılığa geçişte yaşamış olduğu her türlü farklılığa “sosyal - psikolojik yaşlanma”; yaşlanan bireyin toplumsal ilişkileri, aile ve iş hayatı gibi durumlarının değişime uğraması da “toplumsal yaşlanma” konusunu içermektedir (Canatan, 2008:14-16; Arpacı, 2005: 15).

Yaşlılık belirtileri kimi insanda erken çıkarken kiminde ise geç çıkabilmektedir (Sancaklı, 2006: 51). Bunun içindir ki yaşlılığın kaç yaşında başladığı hakkında net bir bilgi söylenememektedir. Zira yaşlılığın herkes tarafından aynı kabul edilmemesi onun hem bireysel hem de toplumsal olarak farklı olduğunu göstermektedir. Tufan’a (2016) göre yaşlanmanın ne zaman başladığını söylemek kolayken yaşlılığın kaç yaşında başladığını söylemek oldukça zordur. Günümüzde yaşlı bilimine göre yaşlanma bireyin ana rahminde bulunmasıyla başlamaktadır. Bireyin dünyaya gelmesiyle beraber yaşlanma hem fiziksel hem de toplumsal ortamlarda devam eder. Bu itibarla da yaşlanma bireyin ölümüne kadar olan süreci kapsamaktadır (Tufan, 2016: 18).

Hiç şüphe yok ki yaşlanma kimine göre istenmeyen son iken, kimine göre ise olgunluğun zirveye çıktığı önemli bir dönemdir. Geçmişten günümüze baktığımız zaman her toplumun yaşlı ve yaşlılığa bakış açısı farklı olmuştur. İlkel toplumlarda yaşamın devamı üretime bağlıydı. Hayvancılık, avcılık, toprağı işlemek ve bundan ürün elde etme önemliydi. Tüm bu işler ise belirli bir ölçüde bedensel enerji gerektirmekteydi. Dolayısıyla bu işler için bireyin çevik, tuttuğunu koparan bir yapısının olması gerekirdi. Ama yaşı ilerlemiş bir insanda bu durumların görülmesi zor olduğu için yaşlı, adeta bir çocuk kabul edilirdi. Hatta bazı kültürlerde bu durum daha ileriye götürülerek yaşlıların öldürülmesi uygun görülmüştür (Tufan, 2016: 109). Görüldüğü üzere üretim toplumunda üretime hiçbir katkısı olmayan üstelik tüketimi ile topluma zarar verdiği düşünülen yaşlılar ortadan kaldırılarak toplum refahının sağlanmaya çalışıldığı görülmektedir.

Eskimolarda açlık veya bulaşıcı hastalıkların yayılması durumunda toplumda yer alan yaşlılar artık dönülmesi imkânsız yollara gidiyorlardı (Urgan, 2001: 64).

19. yüzyılda İngiltere’de başlayarak dalga dalga tüm Avrupa’yı etkisi altına alan sanayileşme, her alanda olduğu gibi toplumun yapısında da değişmelere neden olmuştur. Fabrikaların etrafında kurulmaya başlayan şehirler kırsal kesimlerden göç almaya

başladı. Şehre gelen gençler, yaşlı yakınlarını köylerde bırakarak günümüzün toplum yapısının temellerini attılar. 19. yüzyıl önemli gelişmelerin yaşandığı yüzyıl olsa da asıl gelişmenin 20. yüzyılda olduğu görülmüştür. Yeni yeni tedavi yöntemlerinin ortaya çıkmasıyla ölümcül olarak nitelendirilen hastalıkların tarihe karışması, ayrıntılı bir şekilde insan anatomisinin ortaya konulmasıyla ameliyatlara getirilen yenilikler insanın yaşam süresini uzatan önemli gelişmelerdir. 20. Yüzyıla bakıldığı zaman sadece antibiyotiğin keşfedilerek ortaya konulması bile insan ömrünün ortalama on yıl kadar uzamasını sağladığını bize göstermiştir (Tufan,2016: 53, 117-120). Tüm bu gelişmelerin yanında yaşam koşullarının daha rahat olmasıyla doğum oranları azalmıştır. Buna bağlı olarak yaşlı nüfus oranının toplum içindeki oranı da artmıştır.

Dünya nüfusu toplamda 2000 yılında 6 milyar civarındayken 2050 yılında ise 9 milyara çıkması beklenmektedir. Bunun içinde 60 yaş ve üstü yaşlıların oranı 2000’de 606 milyon iken, 2025’te 1,2 milyar, 2050’de ise 2 milyar olması beklenmektedir (Kalache, 2005, Akt. Canatan, 2008: 22). En yüksek yaşlı nüfus oranına sahip ilk üç ülke sırasıyla %31,3 ile Monako, %27,3 ile Japonya ve %21,8 ile Almanya oldu. Türkiye bu sıralamada 167 ülke arasında 66. sırada yer aldı (TÜİK, 2017).

Türkiye’de tüm dünyada olduğu gibi yaşlı nüfus oranı giderek artmaktadır. Zira tıptaki gelişmeler ile hastalıkların erken teşhis edilerek tedavilerinin sağlanması, doğurganlık hızı ve bebek ölümlerinin azalması ile insan ömrünün uzaması sonucunda ölüm yaşının da gittikçe yükseldiği görülmektedir (Öz, 1999: 19-20). Aşağıdaki tabloda yaşlı nüfusun artmasıyla beraber yaşam sürecinde de bir artışın söz konusu olduğunu görmekteyiz.

Tablo 1. Yıllara ve Yaş Gruplarına Göre Nüfus Oranı (2018, 2023, 2040, 2060, 2080)

Yıl	Toplam	0-14	15-64	65+	Oran (%)		
					0-14	15-64	65+
2018	81.867.223	19.203.792	55.500.077	7.163.354	23,5	67,8	8,7
2023	86.907.367	19.601.384	58.438.033	8.867.951	22,6	67,2	10,2
2040	100.331.233	19.333.893	64.623.369	16.373.971	19,3	64,4	16,3
2060	107.095.998	18.126.086	64.727.126	24.242.787	16,9	60,4	22,6
2080	107.100.904	16.813.783	62.873.761	27.413.359	15,7	58,7	25,6

Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2018-2080

TÜİK 2018 yılı verilerine göre Türkiye’de yaşlı nüfus oranı; 2018 yılında %8,7 iken nüfus göstergelerine göre 2023 yılında %10,2, 2040 yılında %16,3, 2060 yılında ise %22,6 ve 2080’de %25,6’ ya yükseleceği tahmin edilmektedir. Ülkemizde doğuştan beklenen yaşam süresi artmakta ve nüfusumuz giderek yaşlanmaya devam etmektedir. Özellikle yaşın yapısını ortaya koyan ortanca yaşın 2018 yılında 32, 2023’ te 33,5, 2040’ da 38,5, 2060’ da 42,3, 2080’ de ise 45 olması beklenmektedir (TÜİK, 2018).

Aşağıdaki tabloda TÜİK verilerine göre 1935- 2075 yılları arasında Türkiye’deki toplam nüfus, toplam nüfusun içinde bulunan yaşlı nüfus ve yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı gösterilmiştir (Eng.ve Yaş. Hizm. Gen. Müd. İst. Bül., 2017: 18).

Tablo 2. Yaşlı Nüfus ve Yaşlı Nüfusun Toplam Nüfus İçerisindeki Oranı (1935-2075)

Yıl	Toplam Nüfus (Bin)	Yaşlı Nüfus (65+) (Bin)	Yaşlı Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı
1935	16.158	628	3,9
1955	24.065	822	3,4
1975	40.348	1.853	4,6
2000	64.730	4.350	6,7
2007	70.586	4.865	6,9
2009	72.561	5.083	7,0
2011	74.724	5.491	7,3
2012	75.627	5.682	7,5
2013	76.668	5.892	7,7
2014	77.696	6.193	8,0
2015	78.741	6.495	8,2
2016	79.815	6.652	8,3
2023	84.247	8.624	10,2
2050	93.476	19.485	20,8
2075	89.172	24.672	27,7

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları, 1935-1990

TÜİK, Nüfus Tahminleri, 2000-2007

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2008-2016

TÜİK, 2013 Nüfus Projeksiyonları, 2013-2075

Tüm bu oranlar göstermektedir ki Türkiye halen genç bir nüfusa sahip olmakla birlikte giderek yaşlanmaktadır.

2.2. Kurum Bakım Örneği: Huzurevleri

Yaşlı nüfus oranının gittikçe artması beraberinde yaşlının bakım sorununu da getirmiştir. Kırsal kesimlerde geniş aile yapısından dolayı yaşlının yaşamı daha kolay olmaktadır. Bölgede yaşam şartlarının daha kolay olması, yaşlıya birçok konuda yardımcı olacak kişilerin yanı başında bulunması, yaşlının hayat deneyiminden dolayı daha tecrübeli olması ve bunun sonucunda sahip olduğu otoriteyi koruması gibi nedenler sayesinde yaşlının yaşamı daha kolay geçmektedir. Fakat büyük yerleşim yerleri için aynı durum söz konusu olamaz. Çekirdek ailenin temel alındığı bu yerlerde geçim derdinin zor olması yaşlının bakım ve korunmasını da zorlaştırmaktadır (Yazgaç, 1991:20). İşte tam da bu noktada yaşlının bakımını sağlayacak, her türlü ihtiyacını giderecek kurumlar devreye girmektedir. Kurum bakım örneklerinin en yaygın hali olarak huzurevleri görülmektedir. 27.05.1983 tarih ve 2828 sayılı “Sosyal Hizmetler Kanunu” nda “İhtiyacı Olan Yaşlı ” ve “Huzurevleri”nin tanımı yapılmıştır. Buna göre ihtiyacı olan yaşlı; “sosyal veya ekonomik yönden yoksunluk içinde olup korunmaya, bakıma ve yardıma ihtiyacı olan yaşlı statüsündeki kişiyi” ifade ederken diğer bir kavram olan huzurevleri; “ihtiyacı olan yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak ve bakmak, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan yatılı sosyal hizmet kuruluşları” olarak ifade edilmektedir (www.cocukhaklari.barobirlik.org.tr).

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2017 kayıtlarına göre Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı huzurevi ile huzurevi yaşlı bakım rehabilitasyon merkezleri sayısı, kapasitesi ve huzurevlerinde kalan yaşlı birey sayısının yıllara göre dağılımı şöyledir:

Tablo 3.ASPB'ye Bağlı Huzurevi Sayısı, Kapasitesi ve Bakılan Yaşlı Sayısı

Yıllar	Huzurevi Sayısı	Kapasite	Bakılan Yaşlı Sayısı
2017 (Eylül)	144	14.718	13.493
2016	141	14.412	13.248
2015	132	13.488	12.299
2014	124	12.647	11.688
2013	115	12.241	11.293
2012	106	11.706	10.951
2011	102	9.783	10.590
2010	97	9.260	7.979
2009	81	8.126	7.220
2008	79	8.002	6.773
2007	70	7.552	6.477
2006	69	7.605	6.082
2005	66	7.173	5.603
2004	62	6.760	5.389
2003	63	6.580	5.188
2002	63	6.477	4.952

Tablo 3’de de görüldüğü gibi 2004’den bu yana huzurevi sayısı, kapasitesi ve bakılan yaşlı sayısı artarak devam etmiştir.

Tablo 4. Kamu, Özel, Belediye, Dernek, Vakıf, Azınlıklara Ait Huzurevleri Sayısı, Kapasiteleri ve Bakılan Yaşlı Sayısı

YATILI BAKIM HUZUREVLERİ (2017 EYLÜL)	HUZUREVİ SAYISI	KAPASİTE	BAKILAN KİŞİ SAYISI
BAKANLIĞIMIZA BAĞLI HUZUREVLERİ	144	14.718	13.493
YAŞLI YAŞAMEVİ	47	179	164
DİĞER BAK. BAĞLI HUZUREVLERİ	2	570	566
BELEDİYELERE AİT HUZUREVLERİ	22	3.402	7.381
DERNEK VE VAKIFLARA AİT HUZUREVLERİ	29	2.454	1.717
AZINLIKLARA AİT HUZUREVLERİ	5	508	355
ÖZEL HUZUREVLERİ	177	9.942	6.959
TOPLAM	379	31.773	25.635

Tablo 3 ve 4’te de görüldüğü gibi ülkemizde gerek huzurevi sayısı gerek huzur evlerinin kapasiteleri gerekse de bakılan kişi sayısının her geçen yıl artarak devam ettiği görülmektedir. Bilhassa büyük şehirlerimizde bu kurumların büyük ihtiyaç haline geldiği ve bu ihtiyacın tam olarak karşılanamadığı görülmektedir. Araştırmayı yaptığımız Ağrı Huzurevi’nde 50 yaşlı bulunmasına rağmen sadece 8’inin Ağrılı olması ve geri kalan kişilerin ise farklı yerlerden gelmesi bu durumu gözler önüne sermektedir.

Yaşlı bireylerin huzurevlerini tercih etmelerinde birçok etken bulunabilmektedir. Ortaya konulan çalışmalara göre bu etkenleri şöyle sıralayabiliriz (Sevil, 2005: 143-148):

- Kimsesizlik ve Yalnızlık
- Eşini Kaybetme
- Ekonomik Nedenler
- Sosyal Nedenler
- Kuşak Çatışması
- Psikolojik Nedenler
- Sağlık Sorunları
- Şiddet ve Tacize Maruz Kalma
- Diğer Nedenler

Aslında olması gereken, yaşlı bireylerin çocuklarıyla beraber bir arada yaşamasıdır. Ama ekonomik açıdan parlak bir durumda olmaması, ona bakacak birinin bulunmaması veya kimseye ihtiyaç duymadan dilediğince yaşamak istemesi halinde yeterli imkân ve donanıma sahip huzurevlerinde yaşam kaçırılmayacak bir fırsata dönebilir (Tezcan, 1991: 242).

2.3. Yaşlılık Döneminin Genel Özellikleri

Gittikçe karmaşık bir hale bürünen yaşlılıkta bireyin bedensel ağrılarla beraber kronikleşen hastalıklarının oluşması, zihnin gerilemesiyle belleğinin zayıflamaya başlaması, ölümden korkma hissine kapılarak umutsuzluğa düşmesi, hareketlerinde yavaşlamaların meydana gelmesiyle kendi kendine yetememe fikrine sahip olması gibi durumların yaşanması yaşlının hayat sevincini giderek azaltabilmektedir. Bu bağlamda yaşlı bireylere yaklaşımın daha doğru ve verimli olabilmesi için yaşlının içinde bulunduğu biyolojik, psikolojik, sosyal özelliklerinin iyi bilinmesi gerekmektedir. Zira bu üç önemli özellikte birbiriyle içiçe olup birbirlerini etkileyebilmektedir.

Bu bölümde yaşlılık döneminin fiziksel, psikolojik ve sosyal özellikleri ortaya konulacaktır. Böylece yaşlılara yaklaşımın daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

2.3.1.Yaşlılık Döneminin Fiziksel Özellikleri

Fizyolojik değişmelerin meydana gelmesi yaşlılık belirtilerinin en açık bir şekilde ortaya çıktığını bizlere göstermektedir. Bu belirtiler, zamanla yaşlının günlük yaşam aktiviteleri başta olmak üzere birçok alanda sorun ortaya koymaktadır.

Yaşlılıkta Meydana Gelen Bazı Fiziksel Değişimleri Şöyle Sıralayabiliriz:

a- Duyu organlarındaki değişimleri şöyle özetleyebiliriz:

Görme: Yaşlılıkla beraber göz eski keskinliğini kaybederek gözyaşında azalma gibi sağlık sorunları sıklıkla görülmektedir.

İşitme: Yaşlanmayla birlikte işitme kayıpları oluşur. Bunun üç nedeni vardır:

- Kulağa giden damarların eskisi gibi kan taşıyamaması ve böylece fonksiyonunu yitirmesi,
- Yaşın ilerlemesiyle beraber işitme sinirlerinin özelliklerini yitirmesi,
- Beyinde yer alan işitme alanının özelliğini kaybetmesiyle işlevini yitirmesidir.

Tat: Sindirimin ilk başladığı yer olan ağızda yaşın ilerlemesiyle tat duygusu azalır.

Tükürük salgılarında azalmaların görülmesiyle ağız kuruluğu meydana gelir.

Koku: Yaşın ilerlemesiyle koku duyusunda azalma görülür. Burun öne doğru çıkıntılı ve fırlamış bir şekil alır.

Deri: Yaşlılıkla beraber bireyin derisinde de değişmeler meydana gelir. Hücre kendini artık eskisi gibi hızlı bir şekilde yenilemez. Aynı şekilde yaraların iyileşmesinde, ısının düzenlenmesinde azalmalar görülerek vücutta terlemeler azalır. Deride lekelenmeler ve solukluk, saç dökülmeleri, beyazlaşmış saçlar, tırnakların daha geç uzaması gibi belli başlı nedenler yaşlılığın derideki değişimlerin ana belirtileridir (MEB,2016: 14).

b- Yaşın ilerlemesiyle beraber hareket gereken durumlarda gerilemeler olur; davranış ve reflekslerde yavaşlamalar görülecektir (Emiroğlu, 1995: 20).

c- Yaşın ilerlemesiyle beraber bağışıklık sisteminde bir yavaşlama olacaktır. Zararlı mikroplara karşı bedenin savunması yapılamayacağından yaşlının hastalıklara yakalanma riski artacaktır (Baysal, 2003: 3).

d- Yaşın ilerlemesiyle midenin boşalma süresinde de yavaşlamanın olduğu görülür. Yiyeceklerin midede yarıya inişi gençlik yıllarında 50 dakikayı bulurken, yaşlılıkta bu süre 125 dakikaya yükselebilmektedir (Baysal, 2003:2).

e- Ortalama 35°C'ye düşmemesi gereken vücut ısısının yalnız yaşayan yaşlılarda, felç ve romatizma gibi hareketlerinde kısıtlamalar olan ve yeterince evlerinde ısınamayan ileri yaşlılarda daha düşük derecede olduğu görülebilmektedir (Sevil, 2005:67- 86). Dolayısıyla artık yaşlı kolay kolay terlemez.

Yaşlılık döneminde oluşan fizyolojik değişimler sonucunda ortaya çıkan bazı değişikliklere yukarıda değinilmiştir. Bununla birlikte sağlığın bozulması sonucunda meydana gelecek hastalıklarda ortaya çıkmaya başlar. Bir nevi hastalıkların başladığı bu dönemde yaşlıların en fazla karşılaştığı hastalıklardan bazıları şunlardır:

1. **Kalp Yetmezliği**: Yaşlı bireylerde sıklıkla görülen kalp yetmezliği, kalp kasının yapısında ya da görevinde bozulma olması nedeniyle kalbin odacıklarının kanla dolması veya kanı pompalayabilme özelliğinin bozulması sonucunda oluşur. Eğer gereken tedaviler uygulanmazsa bazı kanser çeşitlerinden daha öldürücü olabilmektedir. Aynı zamanda da kalp yetmezliği yaşlıların hastaneye yatırılma sebeplerinin başında gelmektedir (Sağlık Bakanlığı,2011: 191).

2. **Zatürre**: Zatürre, yaşlılık döneminde kalp hastalıklarından sonra görülen ikinci önemli ölüm nedeni arasında bulunmaktadır. Önemli nedenlerinin başında bakteri ve virüs olan mikroplar gelmektedir. Bu mikroplar akciğere yerleştikten sonra alveol boşluklarında enfeksiyon oluştururlar. Böylece hasta zatürreye yakalanmış olur (Sağlık Bakanlığı, 2011:163).

3. **Diyabet (Şeker Hastalığı)**: Midenin arkasında yer alan pankreasın yeterince görev yapamamasından dolayı salgıladığı insülin miktarındaki yetersizlikten dolayı görülen bir hastalıktır. Her yaş grubunda görülebilecek bir hastalık olan diyabet, toplumda da görülümü sık olan hastalıktır. Yaşın ilerlemesiyle bu sıklık daha da artmaktadır. 65 yaş ve üstündekilerde bu oran %12'ye kadar çıkabilmektedir (Sağlık Bakanlığı, 2011:244-245).

4. Hipertansiyon (Yüksek Tansiyon): Kan dolaşımı için uygulanan basınca tansiyon, bu basıncın olması gerekenden daha fazlasına hipertansiyon denir. Hipertansiyon yaşlı bireyler arasında oldukça yaygındır. Toplumda bulunan yaşlıların %60'ı tansiyon hastası olup bunların büyük çoğunluğu bu hastalığa sahip olduğunun farkında değildir. Oldukça sinsi bir hastalık olan hipertansiyon böbrek, kalp, damar, beyin ve göz gibi organları etkileyerek bireyin kalp krizi, felç, görme kaybı, böbrek yetmezliğine yol açar. Toplumu ciddi anlamda ilgilendiren ve toplumsal bir sorun haline gelen hipertansiyon sakatlıklara hatta ölümlere neden olmaktadır (Sağlık Bakanlığı,2011:198-199).

5. Depresyon: Uzun süre veya devamlı moral bozukluğuna sahip olmasından dolayı ümitsizlik duygusuna kapılması, kendini çaresiz ve değersiz hissederek suçluluk duygusuna sahip olması; bunların sonucunda uyku ve iştahında değişmelerin meydana gelmesiyle yaşlıda ölüm ve intihar düşünceleri oluşabilmektedir. Yaşlılık döneminde yaşlılarda oldukça fazla görülen depresyon yaşlının yaşamını zorlaştırarak yaşlının yakınlarına da yük oluşturabilmektedir (Sağlık Bakanlığı, 2011: 276-278).

6. Demans (Bunama): İlerleyici olup aynı zamanda ölümcül bir hastalık olan demans; hafızada bozukluğun meydana gelmesi, günlük yaşantıda belirli bir şekilde gerilemenin görülmesi, davranışlarda bozulmanın oluşmasıdır. Demans özellikle yaşlı bireylerde sık görülen bir sorun olup 65 yaş üzerindekilerde %5, 80 yaş üzerindekilerde %50 oranında görülmektedir. Demans ilk etapta normal bir unutkanlıkla başladığı için yaşlılıkta görülen unutkanlık normal olarak görülmemelidir (Sağlık Bakanlığı,2011:265).

2.3.2.Yaşlılık Döneminin Psikolojik Özellikleri

Yaşlılık, yalnız fizyolojik değişimlerin yaşandığı bir dönem olmayıp, aynı zamanda psikolojik açıdan da birçok değişimin yaşandığı önemli ve kritik bir dönemdir.

Yaşlılığın ilk psikolojik belirtisi, geçmişe olan özlemin artarak devam etmesi, yaşlanma yoluna giren bireyle genç kuşaklar arasındaki mesafenin açılmasıdır. Hızla

değişen dünyaya ayak uydurmada zorlanan yaşlılar eskiye özlem duyarlar. Süregelen alışkanlıklarını devam ettirmek isterler. Yaşlıya göre genç kuşaklar ahlaki yönden bozuldukları gibi toplum gittikçe kötüye doğru gitmektedir. Bu düşüncede olan yaşlılar daha çok içlerine kapanırlar. Bu uyum sorunu, zaman geçtikçe yaşlılık bunamasının en büyük göstergesi olan neofobiye (yenilik korkusu) neden olur. Bundan sonra yeni ve alışmadığı her şeyden korkuya kapılan yaşlı, artık kolay kolay eski alışkanlıklarını terk edemez, onlara sıkı sıkı sarılır (MEB, 2013:5).

Yaşlılık psikolojisinin ana belirtilerinden biri de yaşlının bencil ve ben merkezli olmasıdır. Yeniliğe kapalı olan yaşlı birey eski tutum ve davranışlarına sıkı sıkıya bağlıdır. Yeni olana bir türlü uyum sağlayamaz. Kendilerine tüm çevrede bulunanların saygı duyarak hizmet etmelerini ister. Ayrıca para ve mala olan düşkünlükleri de artar. Ama kendilerine göre bu para ve mala düşkünlüğün nedeni kendisinden sonrakileri düşündüğü içindir (Peker, 2011: 177).

Yaşlanmayla beraber yaşlıda kavrama ve yeni bir ürün ortaya koyma durumu azalır. Dikkat eksikliği ile beraber düşünmede de artık eskisi kadar hızlı değildir. Ama bunlara rağmen yaşlı birey yılların getirmiş olduğu tecrübe sayesinde iyi bir analiz ve değerlendirme gücüne sahiptir (Arpacı,2005:19). Böylece yaşlı büyük hatalar yapmayarak çevresinde danışılan kişi olur.

Ölüm korkusuna kapılma, geleceğe endişeyle bakma, yıllardır tanıdığı veya bildiği birinin vefatı, çocukların büyümesi sonucunda kendi yuvalarını kurmaları, güvensizliğin oluşması, şiddete uğrama düşüncesi, emekli olduktan sonra geçim derdinin baş göstermesi gibi nedenler yaşlı bireyin duygularını bozmakta ve toplumdan soyutlanmasına yol açmaktadır (MEB, 2013: 5). Özellikle de yaşlılığın başlangıcı olan emeklilik ile beraber yaşlı adeta sudan çıkmış balığa döner. Yıllarca topluma hizmet eden yaşlı, faal bir yaşıttan sonra durağanlaşmaya, üretememeye başladığını görünce “değersiz”leşme hissine kapılacaktır. İçeride kapanıklık bir süre sonra toplumla yabancılaşmasına neden olacaktır. Bundan dolayı hayatın içinde var olabilmeleri ve aktif

bir şekilde hareket edebilmeleri için onlara birtakım fırsatlar verilmelidir. Böylece hem öz benliklerini korumuş olacaklardır hem de çevreleriyle uyumlu hale geleceklerdir.

2.3.3. Yaşlılık Döneminin Sosyal Özellikleri

Yaşlı bireylerin bireysel olarak yaşamış oldukları fizyolojik ve psikolojik değişimler onların sosyal hayatlarını da etkilemektedir. Hiç kimseye ihtiyaç duymadan yıllarca kendi ayakları üzerinde dururken, yaşlanarak başkasına muhtaç duruma gelebilmektedirler. Çok sevdiği ve yıllarca bildiği insanların tek tek yaşamlarını yitirerek gittiklerini görmek ve yalnız kalacağı düşüncesinden tedirgin olmaya başlaması yaşlının sosyal yaşamını etkileyen unsurlardan bazılarıdır.

Bu dönemin öne çıkan problemlerinden birisi yaşlının emekliliğe uyum sağlayamamasıdır. Yeni hayatına uyum sağlama konusunda sıkıntı çekecek olan yaşlı emeklilikle aynı zamanda maddi açıdan kısıtlanmış olduğunu ve başkalarına muhtaç hale gelebileceğini de görecektir (Ak, 1991: 67-71). Dolayısıyla başkasına muhtaç olma düşüncesine sahip olacak yaşlıda, özgüven sarsılması yaşanacaktır. Bu da onun sosyal ilişkilerinin sekteye uğraması manasına gelmektedir.

Yaşlının uyum sorunu yaşayabileceği konulardan birisi de eşinin ölümüdür. Yıllar süren bir birliktelikten sonra belki de birbirlerine ihtiyacın en fazla yaşanacağı dönemde eşin ölümü yaşlıda derin bir üzüntünün oluşmasına sebep olur. Kimi yaşlılar ilerlemiş yaşlılıkta dul kalmanın daha önceki yıllarda dul kalmaktan daha rahat olduğunu ifade etseler de araştırmalar bunun öyle olmadığını ortaya koyar (Köylü, 2000:77). Özellikle eşin vefat etmesiyle yalnız kalan yaşlıya birilerinin bakacak olması yaşlıyı daha mutlu ederken bunun aksi olması durumunda yaşlı büyük bir sıkıntıya girmiş olur. Zira yakınlarıyla bir arada yaşayan yaşlı bireylerin gerek psikolojik gerekse sosyal açıdan daha iyi olacağını gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Laura Fratiglioni ve arkadaşları (2000),1200'den fazla yaşlı bireyi üç yıl boyunca takip etmeleri sonucunda sağlam ve güçlü sosyal bir ilişkiye sahip olan yaşlıların tek başına yaşayan yaşlılara oranla %60 daha az demans belirtisine sahip olduğunu görmüşlerdir (Yerli,2017:1284). Sağlığının bozulacağı endişesine kapılması, çocuklarının evlenerek evden ayrılması,

çevresindeki dostlarının teker teker onu terk etmesi, gelişen dünyaya ayak uyduramaması, zamanında hem kendi hem de başkalarının ihtiyaçlarını giderirken şimdi yardıma muhtaç hale gelmesi gibi unsurlar dolaylı olarak yaşının sosyal hayatını etkileyebilmektedir.

Yaşlılık ve bu dönemin özellikleri genel olarak ortaya konulduktan sonra yaşlılık döneminde dini inancın nasıl olduğunu bilmemiz, konumuza ışık tutması açısından önem taşımaktadır.

2.4. Yaşlılık Döneminde Dini İnanç

Din; Allah (cc) tarafından insanları iyiliğe, güzele, doğruya ulaştırmak için gönderilen ilahi kanunlar olup insanın sonsuz mutluluğu için önemli bir unsurdur. Din, ilk insanın dünyaya ayak basmasıyla beraber var olup tarihin bütün devirlerinde ve bütün topluluklarında karşılaşılan bir olgu haline gelmiştir. Her ne kadar tarihte inanmayan birileri olmuşsa da inanmayan bir toplum olduğu görülmemiştir. Zira insan fitri olarak kendisinden daha büyük ve güçlü olana inanmak, ona bağlanma isteğine sahiptir. Bu duygular insanda öylesine derindir ki tarih boyunca bütün insanlar şu veya bu şekilde bir kişi, nesne veya varlığa kutsallık ve yücelik atfederek bağlanmışlar ve ondan yardım beklemişlerdir. İnsan fitratında var olan dini inanç ihtiyacının Yüce Allah'ın gönderdiği din ile karşılanmaması durumunda insanın sapkın, ne yaptığını bilmez bir varlık olacağı kaçınılmaz olacaktır. Bu bağlamda dini inancın sağlıklı bir din eğitimiyle verilmesi büyük önem arz etmektedir.

Ailede çocuğa verilecek ilk din eğitimi “’temsil tebliğden önce gelir”’ manasından başlayarak ebeveynlerin dini vecibelerini önce kendileri yerine getirerek çocuğa örnek olmasıyla başlar. Bunun yanında ebeveynlerin çocuğa sabırlı ve hoşgörülü davranması, fiziksel şiddet ve benzeri tüm cezalardan kaçınarak mükafatlara başvurmaması ailede eğitim seviyesinin yükselmesinde rol oynayarak din eğitiminin temellerinin doğru ve sağlıklı bir şekilde atılmasında fayda sağlayacaktır (Tetik,2013:131). Genel olarak çocukluk ve gençlik dönemlerini dini inançların, dini değer ve tutumların verildiği ve bunların benimsendiği bir dönem olarak görülmektedir. Genç ve orta yetişkinlik

dönemine bakacak olursak dini bilgi ve değerlerin geliştirildiği adeta kemikleştiği bir dönemdir. İleri yetişkinlik dönemi ise elde edilen dinin birey üzerindeki etkisinin en fazla görüldüğü dönem olarak bakabiliriz. Bu anlamda gençlik döneminde dini bilgi ve değerlerin öğretilmediği, özümsemediği zaman ilerde orta yaş döneminde bunun etkisi görüldüğü gibi içi boş bir yaşlılık dönemi kaçınılmaz olacaktır (Kılavuz,2002:72).

Zira, yaşlılık döneminde yaşlı için dini inanç büyük bir öneme sahiptir. Çünkü bu dönemde yaşlı gerek fiziksel gerekse de psikososyal açıdan birçok sorunla karşı karşıyadır. Yaşlı bu dönemde daha sağlıklı ve genç kalarak uzun bir yaşama sahip olmak, çevresindekilerin sevgisine layık olmak, yaşamın manasını anlayarak getirdiklerini kaybetmemek ister (Kayıklık, 2003:65). Bu durumlardan ötürü yaşlı için din faktörü devreye girmektedir.

Öte yandan yaşlı, geçmişte yaşamış olduğu hata ve günahların ortaya koyduğu suçluluk duygusuna kapılır. Karşısında duran ölüm gerçeğiyle beraber bu durumu bertaraf etmek için ibadetlere ve dine sığınır. Bunun içindir ki yaşlılıkta dua, ibadet ve dini uygulamalardaki artışın kaynağı bu durumdur (Hökelekli, 2001: 286).

Stark ve Bainloridge, A Theory of Religion adlı ortak çalışmalarında, dinin yaşlı bireyler için niçin önemli olduğunu ortaya koymaktadırlar. Onlara göre insanlar hayatlarında ya mutlu olma, zevk alma ya da mutsuzluk, acı ve sıkıntıdan uzak durma amacındadırlar. Çünkü insanlar için, çoğu kere bu amaçlar ya elde edilemez ya da ara sıra elde edilebilirler. İnsanlar kendilerine verilen bu ödülleri dengeleyici unsurlara karşılık olarak kabul eder. Örneğin; yaşamda görme yetisini kaybeden kişi diğer tarafta kendisine verilecek ‘‘güzel göz’’ için, dengeleyici ara unsurları ile erteler. Buradaki dengeleyici unsurlar inançlardır. Böylece din, insanlara pek çok dengeleyici unsurlar sunabilmektedir (Akgül, 2004: 19-55).

Din Sosyoloğu Mehmet Taplamacıoğlu’nun ‘‘Yaşlara Göre Dini Yaşayışın Şiddet ve Kesafeti Üzerine Bir Araştırma’’ adlı, ülkemiz genelinde 50 yaşından yukarı yaştaki gruplar içinde yaptığı anket uygulamasında konu ile ilgili olarak önemli bilgiler vermektedir (Hasyılmaz,2007:46).

Tablo 5.Yaşlı Bireylerden Çıkan İnanç Tablosu

50 Yaşından Yukarı Yaştaki Gruplar	Yüzdesi
Gayr-i Amil (Dinden Uzak Olan)	%4,3
İdare-i Maslahatçı (Ortama Uyan)	%13
Amil (Namaz Kılan, Oruç Tutan vb. Zararsızlar)	%69,5
Sofu (Günlerinin Çoğunu İbadetle Geçiren Yaşlılar)	%4,3
Softa (Radikal olup yaşamın her alanını haram algılayan)	%8,7

Taplamacıoğlu: “50 yaşından yukarı olan kitlelerde gayr-i amil (dinden uzak olan) grubun biraz canlandığını, idare-i maslahatçı (ortama uyan) grubun müthiş bir hezimete uğradığını, sofuluktan daha çok softalığın revaç gördüğünü müşahade ediyoruz. Bu devrede dindar yani amil denilen zümre olağanüstü bir önem kazanmıştır. Yukarıdaki tabloda amillerin oranı %69,5’ tir. Bu değişmeyi daha çok memlekette fizik gücün 50 yaşından sonra bir çöküntü manzarası arz etmesine, başka bir ifadeyle Azrail’in kendini göstermesine atfetmek yerinde olur. Bu yaştaki insanlar toplumla ve toplumsal gösterilerle ilgilerini gevşetmeye başlamışlardır” (Taplamacıoğlu, 1963: 141).

Yapılan başka bir alan araştırmasında ise yaş ilerledikçe namaz kılanların oranında yükseliş olduğu görülmüştür (Dam, 2002: 94-97). Zira ortaya çıkan sonuçlara dikkat edildiğinde, yaşın ilerlemesiyle dini duygu ve yaşayışta da bir artışın olduğu görülmektedir.

2.5. Yaşlı Bireylerin Zorluklarla Baş Etmesinde Dinin Etkisi

Ortaya konulan çalışmalar ve yapılan gözlemler bizlere yaşlı bireylerin ortak bazı sorunlara sahip olduğunu göstermektedir (Aysan ve Özben, 2004:1). Bu sorunların bazıları; bireyin adım adım yaklaşan ölümünün farkına varması, fizyolojik değişimler yaşaması, emekli olması, rol kayıpları yaşaması, çevresinin gitgide değişmesi, eş, dost ve akraba kayıplarının yaşanmasıyla yavaş yavaş yalnız kalmaya başlaması ve gitgide artan devam eden sağlık sorunlarının yaşanması sayılabilir (Krause, 2004: 1217). Yaşlanma ile beraber ortaya çıkan bu sorunlar, stresi beraberinde getirerek yaşlı bireyin yaşamını büyük bir etki altında bırakmaktadır. Dolayısıyla karşı karşıya kalınan sıkıntılar ve en çok da ölüm gerçeğini hissetmesi o kişiyi dine ve dinin yüklemiş olduğu manaya yaklaştırmaktadır (Kılavuz, 2005: 105).

Yaşlı için büyük bir öneme sahip olan dini inanç yaşlılık dönemiyle beraber yaşlıya var olmasını ve ölümü kavrama çabası verir. Yaşlının geçmiş yıllarda yaşamış olduğu hoş olmayan durumlardan dolayı kendisini onarma çabasına sokarak yaşlının bağışlayıcı davranışlar ortaya koymasına yardımcı olur (Gençtan, 1998: 122). Yaşlı bireylerin kendilerini daha dindar görmelerindeki ana neden adım adım yaklaşan ölüm gerçeğidir. Böylece bu durum, yaşlı bireyi dine ya daha fazla bağlayacak ya da bir dine yönelmesini sağlayacaktır. Böylece ölüm, her iki durumda da etkin olmuş olacaktır (Peker, 1994: 44). Nitekim yaşlı, ölümle her şeyin yok olmayacağını, başka sonsuz bir âlemde hayatın devam edeceğini, yaşadıklarının karşılığını göreceği fikrine inanması ancak din aracılığıyla mümkündür. Ahirete tüm benliğiyle inanan kişi için ölüm korku olmaktan çıkarak yaşadığı stresi bertaraf eder.

Günümüzde yaşlı bireylerin karşılaştıkları bu sıkıntılarla baş etmesinde dinin etkisini ortaya koyan araştırmalar büyük önem kazanmıştır. Bu konuda yapılan çalışmalardan biri; yaşlı bireylerin hayatlarına da dini inancın nasıl bir etkisinin olduğuyla ilgilidir. Ortaya çıkan sonuçlara göre; dini bir yaşantıya sahip olan yaşlıların toplum içindeki uyumunun daha yüksek olduğu görülmüştür. Yine yaşlı insanların ifadelerine göre, dini inanca sahip olmak ölüme olan korkularını azaltmış, yaşlıya başkasıyla arkadaşlık olanağı sağlamış, yaşamış oldukları büyük acı ve sıkıntıları hafifletmede destek olmuş, oluşabilecek krizler esnasında yaşlıya yardım ederek ruhi açıdan onların imdadına yetişmiştir (Dam, 2002: 51).

Ülkemizde huzurevlerinde gerçekleştirilen çalışma sonucunda; dini uygulamaları yapan bireylerin topluma uyum sağlamaları yüksek çıkmış, ibadetlerin kendilerini motive ederek huzurlu olmalarını sağladığı tespit edilmiştir (Koca,1994: 71-77). Böylece din, bireylerin önceki dönemlerine göre yaşlılık dönemini daha etkili ve anlamlı hale getirebilmektedir.

Armaner, dinin insanın ruh haline katkısından bahsederken, dinden ve dini unsurlardan uzak olan bireyin ruhi bunalımlarından dolayı bir kötü tercihler yapabileceğini ama inançlı birinin yaşayacağı zorlukları inancı sayesinde bertaraf

edeceğini vurgulayarak dinin ruh sağlığı açısından çok önemli olduğunu ifade eder (Armaner, 1973: 104-108).

İnanma ve bağlanma durumu yaşlı birey için önemli bir yere sahiptir. Çünkü inanma ve bağlanma sonucunda birey her türlü belirsizlikten de uzaklaşmış olacaktır. Dini bir inanca sahip olanlar, bu inanca sahip olmayanlara göre daha çok avantajlara sahiptir. En başta ruhi bir bunalıma yakalanma durumu az olup, bu durumlarla karşı karşıya gelse de kolayca baş edebilmektedir. Böylece dini inancı sayesinde birey her türlü stres ve depresyondan kendini koruyabilecektir (Bahadır, 2002: 157).

2.6. Manevi Destek Bağlamında Yaşlılara Yönelik Din Eğitiminin Gerekliliği

İslam Dini, yaşlılık döneminin zor ve yorucu bir dönem olduğunu bildirmektedir. Dinimiz yaşlıya; sevgi, saygı, nezaket, merhamet, itibar gibi değerlerin gösterilmesi gerektiği üzerinde durarak bize yol göstermiştir.

Kur'an-ı Kerim yaşlılık dönemini insanda meydana getirdiği değişikliklere yer vererek yaşlılık ve yaşlanmaya yüzümüzü çevirmektedir. Aynı şekilde Hz. Muhammed (sav)'ın bu dönemle ilgili pek çok hadisi mevcuttur. Bununla beraber Hz. Muhammed'in (sav) yaşlılarla olan ilişkisi, onlara yapılacak hizmet ve yaklaşımın üzerinde durması insanlara ışık tutması açısından önemli olduğu kanaatindeyiz.

Kur'an-ı Kerim yaşlılık dönemini aynen ölüm gibi yaşamın bir akışı görerek insanların dikkatlerini bu döneme çevirmektedir (Kılavuz, 2003: 11). Kur'an-ı Kerim yaşlılığı ömrün en fena, en düşkün çağı ve bildiklerini unutma anlamına gelen "erzeli'l-umur" kavramını kullanmaktadır. "Sizi Allah yarattı, sonra da sizi O öldürecektir. İçinizden kimi de önce bazı şeyleri bilirken, sonra (küçük çocuk gibi) bir şey bilmemesi için ömrünün en kötü (düşkün devre) çağına götürülür. Allah (her şeyi hakkıyla) bilendir, (her şeye) kadirdir" (Nahl S. 16/70) buyuran Yüce Allah, insanın gelişim dönemlerini ve bireyin hem bedensel hem de zihinsel yetilerinin en zayıf noktada olduğu yaşlılık dönemine ayette buyurarak bu dönemin sıkıntılarına değinmektedir.

“Sizi, zayıf (meni/sperma) dan yaratan, sonra diğer zayıflığın (cenin ve sıbyanlığın) ardından size kuvvet veren (geliştiren), sonra kuvvetin ardından (yeniden) size bir güçsüzlük ve ihtiyarlık veren Allah’tır. (O) dilediğini yaratır ve O, hakkıyla bilendir, kadir-i mutlakdır.” (Rum S. 30/54) ayeti kerimeyle de Yüce Allah insanın doğumdan ölüme kadarki sürecini ortaya koymuştur. İnsanın, ömrünün sonunda yaşayacağı ihtiyarlık çağına dikkatleri çekerek bu dönemin acizliği ve güçsüzlüğünü göstermiştir.

Bilginin, teoriden pratiğe aktarılmasında örnek olan Efendimiz ’in günümüze ışık tutacak şekilde yaşlılarla ilişkisi olmuştur. Zira O, yaşlılara karşı sevgi, saygı, nezaket içerisinde olmuştur. Uzun bir yaşlılık geçirmemesine rağmen yaşlılığın zorluklarını bilen Efendimiz “Allah’ım! Acizlikten, tembellikten, korkaklıktan ve ihtiyarlıktan sana sığınırım.” (Buhari, Deâvat,38) duasına rağmen yaşlanmanın aslında kötü bir son olmadığını belirterek: “İnsanların en hayırlısı ömrü uzun, ameli güzel olandır.” (Tirmizi, Zühd,21-22) buyurması yaşlanmanın aslında kötü bir son olmadığını ortaya koymaktadır.

“Bereket büyüklerimizdedir.” (Münâvi,1996,III, 267). “Eğer süt emen çocuklar, beli bükük yaşlılar, otlayan hayvanlar olmasaydı, üzerinize azap, sel gibi inerdi. “ (Heysemi, Ali b. Ebi Bekir; 1988: 227) hadislerinde büyüklerimizin bereket kaynağı olduğunu ve Allah(c.c.) ’ın rahmetinin kapsamına giren grupta olduklarını bize göstermektedir.

Din, hem birey hem de toplumun gerçeği olup, maneviyatın oluşmasını sağlayan önemli unsurların başında gelir. İslam dini de en başından beri bir eğitim ve öğretim faaliyeti içindedir (Tetik,2012:14). Yine “İslam dini, öğrenebilir konumda olan herkese bilginin ulaştırılması ve dinin tebliğ edilmesi prensibini benimsemiştir. Öğrenme yeteneğine sahip olan herkese dini değerlerin ulaştırılması gerekmektedir. Yaşlılara vereceğimiz din eğitimi onların inançlarını yüceltip zenginleştireceği için geride kalan ömürlerinin az olmasının bir dezavantaj olduğunu söylemek mümkün değildir. Allah’ın ruhani çağrısı tüm insanlar içindir. Yaşlılarda bu çağrıyı işitmek, dine hizmet etmek ve

ruhani hayatta derinleşmek isteyebilecekleri için din eğitime ihtiyaç duyarlar’’ (Kılavuz,2002: 70).

Yaşlı bireyler farklı biyolojik, psikolojik ve sosyal özelliklere sahip olmalarından dolayı öğrenmeleri diğer yaş grubuna sahip olanlara göre farklıdır (Dam, 2002:164). Bu bağlamda yaşlı bireylerin beden ve ruh hallerini dikkate alarak din eğitimi faaliyetlerinde bulunmak gerekir.

Sonuç olarak yaşlılık döneminde din, bireyin yalnızlığına karşı bir liman, sosyalleşmesi adına bir destek, manevi unsurlara bağlanma gibi önemli ihtiyaçları giderir (Dodurgalı, 2002: 22). Bunun sonucunda da yaşlılık dönemiyle meydana gelebilecek yalnızlığın oluşturacağı ruhi bunalımları bertaraf edebilecek. Bu durum bizlere din eğitiminin hem önemini hem de gerekliliğini ortaya koymaktadır (Köylü, 2004: 36).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UYGULAMA SONUÇLARI

3.1.Demografik Bulgular

Bu bölümde Ağrı Huzurevi'nde kalan yaşlıların demografik özellikleri ortaya konulacaktır. Yaşlıların yaş, cinsiyet, medeni durumları, eğitim, meslek ve sosyal güvenceleri, sağlık durumlarının yanında huzurevine gelme nedenleri, huzurevinde kalma süreleri ve huzurevine memnuniyet durumları incelenmiş olup çıkan sonuçlar tablolaştırılmıştır.

Tablo 6. Huzurevi Sakinlerinin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Değişken	Frekans	Yüzde
55-65	2	4,8
66-75	16	38,1
76-85	16	38,1
86+	8	19,0
Toplam	42	100,0

Tablo 6'da da görüldüğü gibi huzurevi sakinlerinin çoğunluğunu 66-75 ve 76-85 yaş aralığında bulunanlar %38,1 (s=16) ile oluştururken, bunu 86 ve üstü yaş grubu %19,0 (s=8) ile yaşlı bireyler takip etmektedir. 55-65 yaş aralığında bulunan yaşlı bireylerin %4,8 (s=2) ile en az yaş aralığını oluşturduğu görülmüştür.

Tablo 7. Huzurevi Sakinlerinin Cinsiyet Durumlarına Göre Dağılımı

Değişken	Frekans	Yüzde
Erkek	32	76,2
Bayan	10	23,8
Toplam	42	100,0

Tablo 7'de sunulduğu üzere örneklem grubunu oluşturan 42 yaşlı bireyin %76,2 ile (s=32) erkekler oluşturmaktadır. Bayanların ise %23,8 (s=10) ile erkeklere göre daha az kişiden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 8. Huzurevi Sakinlerinin Medenî Durumlarına Göre Dağılımı

Değişken	Frekans	Yüzde
Evli	7	16,7
Bekar	8	19,0
Dul	27	64,3
Toplam	42	100,0

Ankete katılan huzurevi yaşlılarından çoğunu %64,3 (s=27) ile dul yaşlıların oluşturduğunu, daha sonra %19,0 (s=8) ile bekar yaşlıların, son olarak evli yaşlıların oranının ise %16,7 (s=7) olduğu görülmüştür.

Tablo 9. Huzurevi Sakinlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Değişken	Frekans	Yüzde
Hiç Okula Gitmemiş	21	50,0
İlkokul Mezunu	8	19,0
Ortaokul Mezunu	7	16,7
Lise Mezunu	4	9,5
Başka	2	4,8
Toplam	42	100,0

Ankete katılan huzurevi sakinleri eğitim durumları açısından değerlendirildiğinde, yarısının %50,0 (s=21) ile hiç okula gitmemiş olduğu, onları %19,0 (s=8) ile ilkokul mezunlarının takip ettiği, %16,7'sinin (s=7) ortaokul mezunu olduğu, %9,5'inin (s=4) lise mezunu ve %4,8'inin (s=2) ise başka seçeneği işaretlediği görülmüştür. Bu da bize huzurevinde kalan yaşlıların eğitim seviyesinin genel olarak düşük olduğu sonucunu göstermektedir.

Tablo 10. Huzurevi Sakinlerinin Mesleki Durumlarına Göre Dağılımları

Değişken	Frekans	Yüzde
Memur	1	2,4
İşçi	7	16,7
Serbest Meslek	24	57,1
Ev Hanımı	10	23,8
Toplam	42	100,0

Tablo 10'da huzurevindeki yaşlı bireylerin geçmişte sahip olmuş oldukları meslekler ele alınmıştır. Ankete katılan yaşlıların meslek durumlarına baktığımızda

%57,1'inin (s=24) serbest meslek, %23,8'inin (s=10) ev hanımı, %16,7'sinin (s=7) işçi ve %2,4'ünün (s=1) memur olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 7' deki veriler de baz alındığında ankete katılan 10 bayanın ev hanımı olduğu, erkeklerin çoğu da farklı alanlarda serbest meslekle uğraştığı tespit edilmiştir.

Tablo 11. Huzurevi Sakinlerinin Sosyal Güvence Durumlarına Göre Dağılımları

Değişken	Frekans	Yüzde
Emekli Sandığı	4	9,5
Bağ-Kur	2	4,8
GSS	36	85,7
Toplam	42	100,0

Tablo11'de görüldüğü gibi yaşlı bireylerin sosyal güvence durumlarına göre dağılımları verilmiştir. Buna göre; %85,7'si (s=36) GSS'ye, %9,5'i (s=4) Emekli Sandığına, %4,8'i (s=2) Bağ-Kur'a bağlı olduğu görülmektedir. Genel Sağlık Sigortası (GSS) hiçbir sosyal güvencesi olmayan yaşlılar için devlet tarafından verilen bir güvencedir. Bu da bize ülkemizde sosyal devlet anlayışının olgunlaştığını göstermektedir.

Tablo 12. Huzurevi Sakinlerinin Sağlık Durumlarına Göre Dağılımları

Değişken	Frekans	Yüzde
İyi	17	40,5
Orta	13	31,0
Kötü	12	28,6
Toplam	42	100,0

Ankete katılan yaşlı bireylerin sağlık durumlarına baktığımızda %40,5'inin (s=17) sağlığının iyi durumda olduğu, %31, 0'ının (s=13) orta durumda olduğu ve son olarak %28,6'sının (s=12) sağlık durumunun kötü olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 13. Huzurevi Sakinlerinin Huzurevine Gelme Durumlarına Göre Dağılımları

Değişken	Frekans	Yüzde
Yalnızlık ve Kimsesizlik	29	69,0
Sosyal Nedenler	5	11,9
Şiddete Maruz Kalma	2	4,8
Huzur bulmak	5	11,9
Başka	1	2,4
Toplam	42	100,0

Tablo13’de de görüldüğü gibi yaşlı bireylerin huzurevini tercih etmelerinin en büyük nedeni %69,0 (s=29) ile yalnızlık ve kimsesizlikten dolayı huzurevine geldiklerini belirtmişlerdir. Sosyal nedenlerden dolayı gelen %11,9’u (s=5) ve huzur bulmak amacıyla gelen %11,9’u (s=5) aynı orana sahip olduğu görülerek ikinci sırayı paylaşmaktadır. %4,8’i (s=2) şiddete maruz kaldıklarını ve %2,4’ü (s=1) başka nedenlerden dolayı huzurevini tercih ettikleri görülmüştür. Psikolojik ve ekonomik nedenlerden dolayı huzurevine gelen ise yoktur.

Tablo 14. Huzurevi Sakinlerinin Huzurevinde Memnuniyet Durumlarına Göre Dağılımları

Değişken	Frekans	Yüzde
Evet	29	69,0
Hayır	7	16,7
Kararsızım	6	14,3
Toplam	42	100,0

Tablo14’de yaşlı bireylerin huzurevinde memnuniyet durumlarının dağılımları verilmiştir. Buna göre en fazla %69,0’ı (s=29) huzurevinde kalmaktan memnun olduklarını, %16,7’si (s=7) huzurevinde memnun olmadıklarını ve %14,3’ü (s=6) de kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Böylece ankete katılan yaşlıların yarıdan fazlası huzurevinde kalmaktan memnuniyet duymaktadır.

Tablo 15. Huzurevi Sakinlerinin Huzurevinde Kalma Sürelerine Göre Dağılımları

Değişken	Frekans	Yüzde
0-1 Yıl	10	23,8
1-5 Yıl	9	21,4
5-10 Yıl	15	35,7
10+	8	19,0
Toplam	42	100,0

Tablo 15’te ankete katılan huzurevi sakinlerinin huzurevinde kalma süreleri belirtilmiştir. %23,8’i (s=10) huzurevinde 0–1 yıl arasında, %21,4’ü (s=9) 1–5 yıl, %35,7’si (s=15) 5-10 yıl, %19,0’ı (s=8) huzurevinde 10 yıl ve üstü kaldıklarını belirtmişlerdir.

3.2.Dini Yaşam ile İlgili Bulgular

Bu kısımda huzurevi sakinlerinin Allah'ın varlığına ve birliğine inanma, Hz. Muhammed (sav) ve Kur'an-ı Kerim'e bakışları, ahiret gününe ve öldükten sonra dirilmeye, kaza ve kader olayı hakkındaki tutum ve davranışları gibi inanç konuları; namaz kılma, oruç tutma, hacca gitme ve dua gibi ibadet etme durumları, ölüm hakkındaki düşünceleri ile dini duygu durumları incelenmiş olup, ortaya çıkan sonuçlar tablolastırılmıştır.

Tablo 16. Allah'ın Varlığına ve Birliğine İnanıyor musunuz?

Değişken	Frekans	Yüzde
Evet	41	97,6
Hayır	1	2,4
Toplam	42	100,0

Ankete katılan huzurevi sakinlerinin tamamına yakınının %97,6'sı (s=41) Allah'a inandıklarını, %2,4'ü (s=1) de bu konuda inanmadığını ifade etmiştir. Bu sonuç Ağrı Huzurevi'nde kalmakta olan yaşlıların Allah'a inanç konusunda genel olarak bir şüphelerinin olmadığını göstermektedir.

Tablo 17. Hz. Peygamber Hakkındaki Düşünceniz Nedir?

Değişken	Frekans	Yüzde
Hz. Muhammed'in Allah'ın kulu ve resulü olduğuna asla şüphem yoktur.	36	85,7
Hz. Muhammed'in bir peygamber olduğuna inanmıyorum.	1	2,4
Hz. Muhammed'in bizim gibi bir insan olduğunu bilmekle beraber olağanüstü özelliklere sahip bir beşerdir.	2	4,8
Başka	3	7,1
Toplam	42	100,0

Peygamber inancı konusunda fikirlerini beyan eden huzurevi sakinlerinin %85,7'si (s=36) Hz. Muhammed'in Allah'ın kulu ve resulü olduğundan hiçbir şüphesinin olmadığını, %2,4'ü (s=1) Hz. Muhammed'in bir peygamber olduğuna inanmadığını, %4,8'i (s=2) ise Hz. Muhammed'in bizim gibi bir insan olduğunu bilmekle beraber olağanüstü özelliklere sahip bir beşer olduğunu, %7,1'i (s=3) ise başka seçeneğini işaretleyerek düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Tablo 18. Kuran-ı Kerim'in Allah'ın Kelamı Olduğuna İnanıyor musunuz?

Değişken	Frekans	Yüzde
Evet	41	97,6
Hayır	1	2,4
Toplam	42	100,0

Ankete katılan huzurevi sakinlerinin %97,6'sı (s=41) Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğuna inandıklarını, %2,4'ü (s=1) ise inanmadığını ifade etmiştir. Huzurevindeki yaşlıların tamamına yakınının Kur'an-ı Kerim'e inandıkları görülmüştür.

Tablo 19. Ahiret Gününe ve Öldükten Sonra Dirilmeye İnanıyor musunuz?

Değişken	Frekans	Yüzde
Evet, İnanıyorum	39	92,9
Hayır, İnanmıyorum	2	4,8
Başka	1	2,4
Toplam	42	100,0

Tablo 19'da da sunulduğu üzere huzurevi sakinlerine ahiret gününe ve öldükten sonra dirilmeye inanma sorusu yöneltilmiştir. Allah ve peygamber inancında olduğu gibi inananların oranı yüksek çıkmıştır. Yaşlı bireylerin %92,9'u (s=39) ahiret gününe ve öldükten sonra dirilmeye inandığı, %4,8'i (s=2) inanmadığı, %2,4'ü (s=1) ise başka seçeneği işaretlediği tespit edilmiştir.

Tablo 20. Dindeki Kaza ve Kader Olayı Hakkındaki Hangi Görüş Size En Uygunudur?

Değişken	Frekans	Yüzde
İnanıyorum	40	95,2
İnanmıyorum	2	4,8
Toplam	42	100,0

Tablo 20'de de görüldüğü gibi huzurevi sakinlerinin %95,2'si (s=40) kaza ve kader olayına inandıklarını ifade ederken %4,8'i (s=2) ise bu olaya inanmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 21.İbadetler İçin Bilgi Seviyenizin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz?

Değişken	Frekans	Yüzde
Evet	27	64,3
Hayır	8	19,0
Çok az var	7	16,7
Toplam	42	100,0

Anketimize katılan huzurevi sakinlerine dinî bilgi düzeyleri sorulmuştur. Yaşlı bireylerin yarıdan fazlası %64,3'ü (s=27) dinî konularda kendini yeteri kadar bilgili gördüğü, %16,7'si (s=7) dinî konularda çok az bilgilerinin olduğunu, %19,0'ı (s=8) dinî konularda hiçbir bilgilerinin olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 22. Namaz Kılma ile İlgili Durumunuz Aşağıdaki Seçeneklerden Hangisine Uymaktadır?

Değişken	Frekans	Yüzde
Beş vakit namazımı sürekli kılarım.	15	35,7
Beş vakit namazla beraber nafile namazlarımı da kılarım.	5	11,9
Sadece cuma ve bayram namazlarımı kılarım.	5	11,9
Hiç namaz kılmıyorum.	9	21,4
Başka	8	19,0
Toplam	42	100,0

Anketimize katılan huzurevi sakinlerine ibadet açısından önemli bir konumda bulunan namaz ile ilgili durumları sorulmuştur. Yaşlı bireylerin %35,7'si (s=15) beş vakit namazı sürekli kıldığını, %21,4'ü (s=9) hiç namaz kılmadığını, %11,9'u (s=5) beş vakit namazla beraber nafile namazlarını da kıldığını ve sadece Cuma ve Bayram namazlarını kıldıklarını ifade edenlerin %11,9'u (s=5) ile aynı orana sahip olduğu görülmüştür. Başka seçeneğini işaretleyenler ise, %19,0 ile 8 kişidir.

Tablo 23.Oruç ile İlgili Durumunuz Aşağıdaki İfadelerden Hangisine Uymaktadır?

Değişken	Frekans	Yüzde
Ramazan Ayı ve mübarek günlerde tutarım.	12	28,6
Sadece Ramazan ayında tutarım.	15	35,7
Tutmak istiyorum ama sağlık sorunlarımdan dolayı tutamıyorum.	12	28,6
Hiç oruç tutmam.	2	4,8
Başka	1	2,4
Toplam	42	100,0

Yaşlı bireylere dini yaşamın önemli göstergelerinden biri olan oruç ibadeti hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. %35,7'si (s=15) sadece Ramazan Ayı'nda oruç tuttuklarını ifade ederken, %28,6'sı (s=12) Ramazan Ayı ve mübarek günlerde oruç tuttuğunu ve tutmak isteyip de sağlık sorunlarından dolayı oruç tutamayanların aynı orana sahip olduğu görülmüştür. %4,8'i (s=2) ise hiç oruç tutmadığı ve başka seçeneğini işaretleyenlerin ise %2,4 ile 1 kişi olduğu görülmüştür.

Tablo 24. Hacca Gittiniz mi?

Değişken	Frekans	Yüzde
Evet	5	11,9
Hayır	37	88,1
Toplam	42	100,0

Tablo 24'te de sunulduğu üzere huzurevi sakinlerinin %88,1'i (s=37) hacca gitmediğini ifade ederken, %11,9'u (s=5) hacca gittiğini ifade etmiştir. Aynı zamanda mali bir ibadet olan hac ibadetinin bu kadar az yapılması yaşlıların ekonomik durumlarını da ortaya koymaktadır.

Tablo 25. Dua Eder misiniz?

Değişken	Frekans	Yüzde
Evet	41	97,6
Hayır	1	2,4
Toplam	42	100,0

Tablo 25'te huzurevi sakinlerinin dua etme durumları incelendiğinde %97,6'sı (s=41) ile büyük çoğunluğunun dua ettiği, %2,4'ü (s=1) ise hiç dua etmediği görülmüştür. Bu sonuç, huzurevi sakinlerinin tamamına yakınının dua ettiğini göstermektedir.

Tablo 26. Ölüm Hakkındaki Düşünceniz Nedir?

Değişken	Frekans	Yüzde
Ebedi âleme gidiştir.	11	26,2
Hayatın en büyük gerçeğidir.	22	52,4
Kurtuluştur.	8	19,0
Tamamen bir yok oluştur.	1	2,4
Toplam	42	100,0

Huzurevi sakinlerini dini yaşamın önemli unsurlarından biri olan dini duygu açısından ele aldığımızda yarıdan çoğunun yani %52,4'ünün (s=22) ölümü hayatın en büyük gerçeği olarak gördüklerini, %26,2'sinin (s=11) ebedi aleme bir gidiş olduğunu, %19,0'ının (s=8) ölümün bir kurtuluş olduğunu ve %2,4'ünün (s=1) ise ölümün tamamen bir yok oluş olarak düşündükleri görülmüştür.

3.3. Din Eğitime Bakışları ile İlgili Bulgular

Bu bölümde Ağrı Huzurevi'nde bulunan yaşlı bireylerin din eğitimine bakış açıları ortaya konulacaktır. Yaşlı bireylere din eğitiminin gerekliliği, huzurevinde din eğitiminin verilmesi, veriliyorsa ne sıklıkla verildiği, verilen bu din eğitiminden memnun kalma durumları ve bu din eğitiminin yeterli olma durumu sorulmuştur. Ortaya çıkan sonuçlar tablolastırılmıştır.

Tablo 27. Yaşlılık Döneminde Din Eğitimi Gerekli midir?

Değişken	Frekans	Yüzde
Evet	28	66,7
Hayır	6	14,3
Kısmen	8	19,0
Toplam	42	100,0

Anketimizin bu bölümünde huzurevi sakinlerine din eğitiminin gerekli olup olmadığı sorulmuştur. Alınan cevaplara göre %66,7 'si (s= 28) din eğitiminin gerekli olduğunu, %14,3'ü (s=6) bunun gerekli olmadığını, %19,0' ı (s=8) ise kısmen gerekli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 28. Huzurevinde Din Eğitimi Veriliyor mu?

Değişken	Frekans	Yüzde
Evet	42	100,0
Toplam	42	100,0

Tablo 28'de de görüldüğü gibi huzurevi sakinlerine "Huzurevinde Din Eğitimi Veriliyor mu?" sorusu sorulmuştur. Huzurevi sakinlerinin %100' ü (s=42) bu soruya evet cevabını vermiştir.

Tablo 29. Huzurevinde Din Eğitimi Veriliyorsa Ne Sıklıkla Veriliyor?

Değişken	Frekans	Yüzde
Haftada bir	41	97,6
Ayda bir	1	2,4
Toplam	42	100,0

Anketimize katılan huzurevi sakinlerinin %97,6'sı (s=41) huzurevinde haftada bir din eğitimi verildiğini, %2,4'ünün (s=1) ise ayda bir verildiğini belirtmişlerdir.

Tablo 30. Huzurevinde Verilen Din Eğitiminden Memnun musunuz?

Değişken	Frekans	Yüzde
Evet	25	59,5
Hayır	7	16,7
Kısmen	10	23,8
Toplam	42	100,0

Tablo 25'te ankete katılan huzurevi sakinlerine "Huzurevinde Verilen Din Eğitiminden Memnun musunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Yaşlı bireylerin %59,5'i (s=25) buna evet dediklerini, %23,8'i (s=10) kısmen, %16,7'si (s=7) ise bundan memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 31. Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz?

Değişken	Frekans	Yüzde
Evet	19	45,2
Hayır	13	31,0
Kısmen	10	23,8
Toplam	42	100,0

Huzurevi sakinlerine huzurevinde verilen din eğitiminin yeterli olup olmadığı sorulmuştur. Alınan cevaplara göre %45,2'si (s=19) memnun olduklarını, %31,0'ı (s=13) bundan memnun olmadıklarını, %23,8'i (s=10) kısmen memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

3.4.Bağımsız Değişkenler Açısından Dinî İnanç ile İlgili Bulgular

Tablo 32. Yaş Değişkenine Göre Allah’a Olan İnanç

Yaş	Allah’ın Varlığına ve Birliğine İnanıyor musunuz?		Toplam
	Evet	Hayır	
55–65	2	0	2
	4,8%	0,0%	4,8%
66–75	16	0	16
	38,1%	0,0%	38,1%
76–85	15	1	16
	35,7%	2,4%	38,1%
86+	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Huzurevi sakinlerinden anketimize katılan 55-65 yaş aralığında bulunan 2 kişi (%4,8), 66-75 yaş aralığındaki 16 (%38,1) kişi, 86 yaş ve üstü 8 (%19,0) kişinin tamamının ve 76-85 yaş aralığındaki 16 bireyden 15’i (%35,7) Allah’ın varlığına ve birliğine inandıklarını, 76-85 yaş aralığında 1 (%2,4) kişinin Allah’ın varlığına ve birliğine inanmadığı görülmüştür.

Tablo 33. Yaş Değişkeni Açısından Peygamber’e Olan İnanç

Yaş	Hz. Peygamber hakkındaki düşünceniz nedir?				Toplam
	Hz. Peygamber’in Allah’ın kulu ve resulü olduğuna asla şüphem yoktur.	Hz. Peygamber’in bir peygamber olduğuna inanmıyorum.	Hz. Peygamber’in bizim gibi bir insan olduğunu bilmekle beraber olağanüstü özelliklere sahip bir beşerdir.	Başka	
55–65	1	0	0	1	2
	2,4%	0,0%	0,0%	2,4%	4,8%
66–75	15	0	0	1	16
	35,7%	0,0%	0,0%	2,4%	38,1%
76–85	14	1	1	0	16
	33,3%	2,4%	2,4%	0,0%	38,1%
86+	6	0	1	1	8
	14,3%	0,0%	2,4%	2,4%	19,0%
Toplam	36	1	2	3	42
	85,7%	2,4%	4,8%	7,1%	100,0%

Anketimize katılan huzurevi sakinlerine Hz. Peygamber hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. 55-65 yaş aralığında bulunan 2 (%4,8) bireyden 1’i (%2,4), 66-75 yaş aralığında bulunan 16 bireyden 15’i (%35,7), 76-85 yaş aralığında bulunan 16 bireyden

14'ü (%33,3), 86 ve üstü 8 bireyden 6'sı (%14,3) Hz. Muhammed'in Allah'ın kulu ve resulü olduğundan asla şüphesi olmadığını, 76-85 yaş aralığından 1'i (%2,4) Hz. Peygamber'in bir peygamber olduğuna inanmadığını, 76-85 yaş grubundan 1 (%2,4) ve 86 yaş ve üstü olan katılımcılardan 1'i (2,4) Hz. Peygamber'in bizim gibi bir insan olduğunu bilmekle beraber olağanüstü özelliklere sahip bir beşer olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca 55-65, 66-75, 86 yaş üstü 1'er (2,4) kişinin de bu soruya başka seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Tablo 34. Yaş Değişkeni Açısından Kur'an-ı Kerim'e Olan İnanç

Yaş	Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın Kelamı Olduğuna İnanıyor musunuz?		Toplam
	Evet	Hayır	
55-65	2	0	2
	4,8%	0,0%	4,8%
66-75	16	0	16
	38,1%	0,0%	38,1%
76-85	15	1	16
	35,7%	2,4%	38,1%
86+	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Huzurevi sakinlerinden 55-65 yaş aralığında anketimize katılan 2 (%4,8) kişinin, 66-75 yaş aralığındaki 16 (%38,1) kişinin ve 86 ve üstü yaşa sahip 8 (%19,0) kişinin tamamının Kur'an'ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğuna inandığını belirtirken; 76-85 yaş aralığında 1'inin (%2,4) Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğuna inanmadığı görülmüştür.

Tablo 35. Yaş Değişkeni Açısından Ahirete Olan İnanç

Yaş	Ahiret Gününe ve Öldükten Sonra Dirilmeye İnanıyor musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Başka	
55-65	2	0	0	2
	4,8%	0,0%	0,0%	4,8%
66-75	15	1	0	16
	35,7%	2,4%	0,0%	38,1%
76-85	15	1	0	16
	35,7%	2,4%	0,0%	38,1%
86+	7	0	1	8
	16,7%	0,0%	2,4%	19,0%
Toplam	39	2	1	42
	92,9%	4,8%	2,4%	100,0%

Huzurevinde 55-65 yaş aralığındaki 2 (%4,8) kişinin de ahiret gününe inandığını; 66-75 yaş aralığındaki 16 kişiden 15'inin (%35,7) ahiret gününe inandığı, 1 (%2,4) kişinin ise ahiret gününe inanmadığı görülürken; 76-85 yaş aralığındaki 16 kişiden 15'inin (%35,7) ahiret gününe inandığı, 1 (%2,4) kişinin ahiret gününe inanmadığı; 86+ yaş grubundan anketimize katılan 8 (%19,0) kişiden 7'sinin (%16,7) ahiret gününe inandığı, 1 (%2,4) kişinin ise başka seçeneği işaretlediği görülmüştür.

Tablo 36. Yaş Değişkeni Açısından Kaza ve Kadere Olan İnanç

Yaş	Dindeki Kaza ve Kader Olayı Hakkındaki Hangi Görüş Size En Uygun?		Toplam
	İnanıyorum	İnanmıyorum	
55-65	1	1	2
	2,4%	2,4%	4,8%
66-75	16	0	16
	38,1%	0,0%	38,1%
76-85	15	1	16
	35,7%	2,4%	38,1%
86+	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Toplam	40	2	42
	95,2%	4,8%	100,0%

Huzurevi sakinlerinin 55-65 yaş grubundan anketimize katılan 2 kişiden 1'inin (%2,4) kaza ve kadere inandığı, 1'inin (%2,4) kaza ve kadere inanmadığı; 66-75 yaş grubundan anketimize katılan 16 kişiden tamamının (%38,1); 76-85 yaş aralığında anketimize katılan 16 kişiden 15'inin (%35,7) kaza ve kadere inandığı, 1 (%2,4) bireyin

kaza ve kader gününe inanmadığı; 86+ yaş üstü anketimize katılan 8 (%19,0) kişinin de tamamının kaza ve kadere inandığı tespit edilmiştir.

Tablo 37.Cinsiyet Değişkeni Açısından Allah’a Olan İnanç Durumları

Cinsiyet	Allah’ın Varlığına ve Birliğine İnanıyor musunuz?		Toplam
	Evet	Hayır	
Erkek	31	1	32
	73,8%	2,4%	76,2%
Bayan	10	0	10
	23,8%	0,0%	23,8%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Huzurevi sakinlerinin Allah’a olan inanç durumları cinsiyet değişkenine göre ele alındığında 32 erkek bireyden 31’i (%73,8) Allah’ın varlığına ve birliğine inandığı, 1’inin (%2,4) inanmadığı; 10 (%23,8) bayan bireyin tamamının Allah’ın varlığına ve birliğine inandığı görülmüştür.

Tablo 38. Cinsiyet Değişkeni Açısından Peygambere İnanç Durumları

Cinsiyet	Hz. Peygamber Hakkındaki Düşünceniz Nedir?				Toplam
	Hz. Peygamber’in Allah’ın kulu ve resulü olduğuna asla şüphem yoktur.	Hz. Peygamber’in bir peygamber olduğuna inanmıyorum.	Hz. Peygamber’in bizim gibi bir insan olduğunu bilmekle beraber olağanüstü özelliklere sahip bir beşerdir.	Başka	
Erkek	27	1	2	2	32
	64,3%	2,4%	4,8%	4,8%	76,2%
Bayan	9	0	0	1	10
	21,4%	0,0%	0,0%	2,4%	23,8%
Toplam	36	1	2	3	42
	85,7%	2,4%	4,8%	7,1%	100,0%

Huzurevinde bulunan 32 (%76,2) erkek bireyden 27’si (%64,3) Hz. Muhammed (sav)’in Allah’ın kulu ve resulü olduğuna asla şüphesinin olmadığını, 1 (%2,4) kişinin Hz Muhammed (sav)’in bir peygamber olduğuna inanmadığını, 2 (%4,8) kişinin ise Hz. Muhammed (sav)’in de bizim gibi bir insan olduğunu bilmekle beraber olağanüstü özelliklere sahip bir beşer olduğunu ve 2 (%4,8) kişinin ise başka seçeneği işaretlediğini;

10 (%23,8) bayan bireyden 9'unun (%21,4) Hz Muhammed (sav)'in Allah'ın kulu ve resulü olduğunu, 1 (%2,4) kişinin ise başka seçeneği işaretlediği gözlemlenmiştir.

Tablo 39.Cinsiyet Değişkeni Açısından Kur'an-ı Kerim'e Olan İnanç Durumları

Cinsiyet	Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın Kelamı Olduğuna İnanıyor musunuz?		Toplam
	Evet	Hayır	
Erkek	31	1	32
	73,8%	2,4%	76,2%
Bayan	10	0	10
	23,8%	0,0%	23,8%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Tablo 39'da da görüldüğü gibi cinsiyetlerine göre Kur'an-ı Kerim'e olan inanç durumları incelendiğinde huzurevindeki 32 erkek bireyden 31'i (%73,8) Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğuna inandığını, 1'i (%2,4) Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olmadığına; 10 (%23,8) bayan bireyin tamamının ise Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğuna inandığını ifade etmişlerdir.

Tablo 40. Cinsiyet Değişkeni Açısından Ahirete Olan İnanç Durumları

Cinsiyet	Ahiret Gününe ve Öldükten Sonra Dirilmeye inanıyor musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Başka	
Erkek	29	2	1	32
	69,0%	4,8%	2,4%	76,2%
Bayan	10	0	0	10
	23,8%	0,0%	0,0%	23,8%
Toplam	39	2	1	42
	92,9%	4,8%	2,4%	100,0%

Huzurevinde bulunan 32 erkek bireyden 29'unun (%69,0) ahiret gününe ve öldükten sonar dirilmeye inandığı, 2'sinin (%4,8) inanmadığı; 10 (%23,8) bayan bireyin tamamının ahiret gününe ve öldükten sonra dirilmeye inandığı gözlemlenmiştir.

Tablo 41.Cinsiyet Değişkeni Açısından Kaza ve Kadere Olan İnanç Durumları

Cinsiyet	Dindeki Kaza ve Kader Olayı Hakkındaki Hangi Görüş Size En Uygundur?		Toplam
	İnanıyorum	İnanmıyorum	
Erkek	31	1	32
	73,8%	2,4%	76,2%
Bayan	9	1	10
	21,4%	2,4%	23,8%
Toplam	40	2	42
	95,2%	4,8%	100,0%

Tablo 41’de de görüldüğü gibi huzurevi sakinlerinden 32 erkek bireyden 31’inin (%73,8) kaza ve kader olayına inandığı, 1’inin (%2,4) inanmadığı; 10 bayan bireyden 9’unun (%21,4) kaza ve kader olayına inandığı, 1’inin (%2,4) inanmadığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 42. Medenî Durum Değişkeni Açısından Allah’a Olan İnanç Durumu

Medenî Durum	Allah’ın Varlığına ve Birliğine İnanıyor musunuz?		Toplam
	Evet	Hayır	
Evli	6	1	7
	14,3%	2,4%	16,7%
Bekar	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Dul	27	0	27
	64,3%	0,0%	64,3%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Tablo 42’de de görüldüğü gibi huzurevinde 8 (%19,0) bekar bireyin ve 27 (%64,3) dul bireyin tamamının, 7 (%16,7) evli bireyin ise 6’sının (%14,3) Allah’ın varlığına ve birliğine inandığı; 1 (%2,4) evli bireyin Allah’ın varlığına ve birliğine inanmadığı görülmüştür.

Tablo 43. Medenî Durum Değişkeni Açısından Peygambere Olan İnanç Durumu

Medenî Durum	Hz. Peygamber hakkındaki düşünceniz nedir?				Toplam
	Hz. Peygamber'in Allah'ın kulu ve resulü olduğuna asla şüphem yoktur.	Hz. Peygamber'in bir peygamber olduğuna inanmıyorum.	Hz. Peygamber'in bizim gibi bir insan olduğunu bilmekle beraber olağanüstü özelliklere sahip bir beşerdir.	Başka	
Evli	6	1	0	0	7
	14,3%	2,4%	0,0%	0,0%	16,7%
Bekar	8	0	0	0	8
	19,0%	0,0%	0,0%	0,0%	19,0%
Dul	22	0	2	3	27
	52,4%	0,0%	4,8%	7,1%	64,3%
Toplam	36	1	2	3	42
	85,7%	2,4%	4,8%	7,1%	100,0%

Huzurevi sakinlerinden 7 evli bireyden 6'sının (%14,3), 8(19,0) bekar bireyin tamamının, 27 (%64,3) dul bireyden 22'sinin (%52,4) Hz. Muhammed (sav)'in Allah'ın kulu ve resulü olduğuna inandığını; 2 (%4,8) dul bireyin Hz Muhammed (sav)'in de bizim gibi bir insan olduğunu bilmekle beraber olağanüstü özelliklere sahip bir beşer olduğuna inandığını; 1 (%2,4) evli bireyin ise Hz. Muhammed (sav)'in bir peygamber olduğuna inanmadığını ve 3 (%7,1) dul bireyin ise başka seçeneği işaretlediği görülmüştür.

Tablo 44. Medenî Durum Değişkeni Açısından Kur'an-ı Kerim'e Olan İnanç Durumu

Medenî Durum	Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın Kelamı Olduğuna İnanıyor musunuz?		Toplam
	Evet	Hayır	
Evli	6	1	7
	14,3%	2,4%	16,7%
Bekar	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Dul	27	0	27
	64,3%	0,0%	64,3%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Huzurevinde bulunan yaşlı bireylerin 7 (%16,7) evli bireyden 6'sının (%14,3), 8 (19,0) bekar birey ile 27 (%64,3) dul bireyin tamamı Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğuna inandığı; 1 (%2,4) evli bireyin ise Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğuna inanmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 45. Medenî Durum Değişkeni Açısından Ahirete Olan İnanç Durumu

Medenî Durum	Ahiret Gününe ve Öldükten Sonra Dirilmeye inanıyor musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Başka	
Evli	5	2	0	7
	11,9%	4,8%	0,0%	16,7%
Bekar	8	0	0	8
	19,0%	0,0%	0,0%	19,0%
Dul	26	0	1	27
	61,9%	0,0%	2,4%	64,3%
Toplam	39	2	1	42
	92,9%	4,8%	2,4%	100,0%

Tablo 45'te yaşlı bireylerin medenî durum açısından ahirete olan inanç durumu incelendiğinde 7 (%16,7) evli bireyden 5'inin (%11,9), 8 (%19,0) bekar bireyin tamamının, 27 (%64,3) dul bireyden 26'sının (%61,9) ahiret gününe ve öldükten sonra dirilmeye inandığını; 2 (%4,8) evli bireyin ise ahiret gününe ve öldükten sonra dirilmeye inanmadığını, 1 (%2,4) dul bireyin de bu konuda şüphelendikleri durum olduğunu belirtmiştir.

Tablo 46. Medenî Durum Değişkeni Açısından Kaza ve Kadere Olan İnanç Durumu

Medenî Durum	Dindeki Kaza ve Kader Olayı Hakkındaki Hangi Görüş Size En Uygun?		Toplam
	İnanıyorum	İnanmıyorum	
Evli	6	1	7
	14,3%	2,4%	16,7%
Bekar	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Dul	26	1	27
	61,9%	2,4%	64,3%
Toplam	40	2	42
	95,2%	4,8%	100,0%

Huzurevi sakinlerinden 7 (%16,7) evli bireyin 6'sının (%14,3), 8 (%19,0) bekar bireyin tamamının, 27 (%64,3) dul bireyin 26'sının (%61,9) kaza ve kader olayına

inandığını; 1 (%2,4) evli birey ve 1 (%2,4) dul bireyin ise kaza ve kader olayına inanmadığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 47. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Allah’a Olan İnanç Durumu

Eğitim Durumu	Allah’ın Varlığına ve Birliğine İnanıyor musunuz?		Toplam
	Evet	Hayır	
Hiç Okula Gitmemiş	21	0	21
	50,0%	0,0%	50,0%
İlkokul Mezunu	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Ortaokul Mezunu	6	1	7
	14,3%	2,4%	16,7%
Lise Mezunu	4	0	4
	9,5%	0,0%	9,5%
Başka	2	0	2
	4,8%	0,0%	4,8%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Huzurevi sakinlerini Allah’a olan inanç durumları eğitim durumu değişkenine göre değerlendirildiğinde; hiç okula gitmeyen 21 (%50,0) bireyin, ilkokul mezunu 8 (%19,0) bireyin, lise mezunu 4 (%9,5) ve başka seçeneği işaretleyen 2 (%4,8) bireyin tamamının, ortaokul mezunu 7 (%16,7) bireyden 6’sının (%14,3) Allah’ın varlığına ve birliğine inandığı; 1 (%2,4) ortaokul mezununun Allah’ın varlığına ve birliğine inanmadığı görülmüştür.

Tablo 48.Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Peygambere Olan İnanç Durumu

Eğitim Durumu	Hz. Peygamber Hakkındaki Düşünceniz Nedir?				Toplam
	Hiz. Muhammed’in Allah’ın kulu resulü olduğuna asla şüphem yoktur.	Hiz. Peygamber’in bir peygamber olduğuna inanmıyorum.	Hiz. Peygamber’in bizim gibi bir insan olduğunu bilmekle beraber olağanüstü özelliklere sahip bir beşerdir.	Başka	
Hiç Okula Gitmemiş	17	0	2	2	21
	40,5%	0,0%	4,8%	4,8%	50,0%
İlkokul Mezunu	7	0	0	1	8
	16,7%	0,0%	0,0%	2,4%	19,0%
Ortaokul Mezunu	6	1	0	0	7
	14,3%	2,4%	0,0%	0,0%	16,7%
Lise Mezunu	4	0	0	0	4
	9,5%	0,0%	0,0%	0,0%	9,5%
Başka	2	0	0	0	2
	4,8%	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%
Toplam	36	1	2	3	42
	85,7%	2,4%	4,8%	7,1%	100,0%

Huzurevi sakinlerinden lise mezunu 4 (%9,5) birey ile başka seçeneği işaretleyen 2 (%4,8) bireyin tamamının, hiç okula gitmeyen 21 (%50,0) bireyden 17'sinin (%40,5), ilkokul mezunu 8 (%19,0) bireyden 7'sinin (%16,7), ortaokul mezunu 7 (%16,7) bireyden 6'sının (%14,3), Hz. Muhammed (sav)'in Allah'ın kulu ve resulü olduğuna asla şüphelerinin olmadığına, 1 (%2,4) ortaokul mezunun Hz. Peygamber'in bir peygamber olduğuna inanmadığına; hiç okula gitmemiş 2 (%4,8) birey ve ilkokul mezunu 1 (%2,4) bireyin ise başka seçeneği işaretlediği görülmüştür.

Tablo 49. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Kur'an-ı Kerim'e Olan İnanç Durumu

Eğitim Durumu	Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın Kelamı Olduğuna İnanıyor musunuz?		Toplam
	Evet	Hayır	
Hiç Okula Gitmemiş	21	0	21
	50,0%	0,0%	50,0%
İlkokul Mezunu	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Ortaokul Mezunu	6	1	7
	14,3%	2,4%	16,7%
Lise Mezunu	4	0	4
	9,5%	0,0%	9,5%
Başka	2	0	2
	4,8%	0,0%	4,8%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Tablo 49'daki eğitim durumlarına göre Kur'an-ı Kerim'e olan inanç durumları değerlendirilirken hiç okula gitmeyen 21 (%50,0) bireyin, ilkokul mezunu 8 (%19,0) bireyin, 4 (%9,5) lise mezunu birey ve başka seçeneği işaretleyen 2 (%4,8) bireyin tamamının, 7 (%16,7) ortaokul mezunundan 6'sının (%14,3) Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğuna inandığı, 1 (%2,4) ortaokul mezununun Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğuna inanmadığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 50. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Ahirete Olan İnanç Durumu

Eğitim Durumu	Ahiret Gününe ve Öldükten Sonra Dirilmeye İnanıyor musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Başka	
Hiç Okula Gitmemiş	19	1	1	21
	45,2%	2,4%	2,4%	50,0%
İlkokul Mezunu	8	0	0	8
	19,0%	0,0%	0,0%	19,0%
Ortaokul Mezunu	6	1	0	7
	14,3%	2,4%	0,0%	16,7%
Lise Mezunu	4	0	0	4
	9,5%	0,0%	0,0%	9,5%
Başka	2	0	0	2
	4,8%	0,0%	0,0%	4,8%
Toplam	39	2	1	42
	92,9%	4,8%	2,4%	100,0%

Huzurevi sakinlerinden hiç okula gitmeyen 21 (%50,0) bireyden 19'sunun (%45,2), ortaokul mezunu 7 (%16,7) bireyden 6'sının (%14,3), ilkokul mezunu 8 (%19,0), lise mezunu 4 (%9,5) ve eğitim durumunu başka seçeneği işaretleyen 2 (%4,8) bireyin tamamının ahiret gününe inandıkları, hiç okula gitmeyenlerden 1 (%2,4) ve ortaokul mezunu 1 (%2,4) bireyin ahiret gününe inanmadıkları; hiç okula gitmemiş 1 (%2,4) bireyin ise başka seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Tablo 51. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Kaza ve Kadere Olan İnanç Durumu

Eğitim Durumu	Dindeki Kaza ve Kader Olayı Hakkındaki Hangi Görüş Size En Uygundur?		Toplam
	İnanıyorum	İnanmıyorum	
Hiç Okula Gitmemiş	20	1	21
	47,6%	2,4%	50,0%
İlkokul Mezunu	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Ortaokul Mezunu	6	1	7
	14,3%	2,4%	16,7%
Lise Mezunu	4	0	4
	9,5%	0,0%	9,5%
Başka	2	0	2
	4,8%	0,0%	4,8%
Toplam	40	2	42
	95,2%	4,8%	100,0%

Huzurevi sakinlerine yapılan anket çalışmasında hiç okula gitmeyen 21 (%50,0) bireyden 20'sinin (%47,6), ortaokul mezunu 7 (%16,7) bireyden 6'sının (%14,3), ilkokul

mezunu 8 (%19,0), lise mezunu 4 (%9,5) ve eğitim durumunu başka seçeneği işaretleyen 2 (%4,8) bireyin tamamının dindeki kaza ve kadere inandığı; hiç okula gitmeyen ve ortaokul mezunu 1'er (%2,4) bireyin ise dindeki kaza ve kadere inanmadığı görülmüştür.

Tablo 52. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Allah'a Olan İnanç Durumu

Sağlık Durumu	Allah'ın Varlığına ve Birliğine İnanıyor musunuz?		Toplam
	Evet	Hayır	
İyi	17	0	17
	40,5%	0,0%	40,5%
Orta	13	0	13
	31,0%	0,0%	31,0%
Kötü	11	1	12
	26,2%	2,4%	28,6%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Tablo 52'de de görüldüğü gibi huzurevinde bulunan yaşlı bireylerden sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5), sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyin tamamının ve sağlık durumu kötü olan 12 (%28,6) bireyden 11'inin (%26,2) Allah'ın varlığına ve birliğine inandığını; sağlık durumu kötü olan 1 (%2,4) bireyin ise Allah'ın varlığına ve birliğine inanmadığı görülmüştür.

Tablo 53. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Peygambere Olan İnanç Durumu

Sağlık Durumu	Hz. Peygamber Hakkındaki Düşünceniz Nedir?				Toplam
	Hiz. Peygamber'in Allah'ın kulu ve resulü olduğuna asla şüphem yoktur.	Hiz. Peygamber'in bir peygamber olduğuna inanmıyorum.	Hiz. Peygamber'in bizim gibi bir insan olduğunu bilmekle beraber olağanüstü özelliklere sahip bir beşerdir.	Başka	
İyi	14	0	1	2	17
	33,3%	0,0%	2,4%	4,8%	40,5%
Orta	12	0	1	0	13
	28,6%	0,0%	2,4%	0,0%	31,0%
Kötü	10	1	0	1	12
	23,8%	2,4%	0,0%	2,4%	28,6%
Toplam	36	1	2	3	42
	85,7%	2,4%	4,8%	7,1%	100,0%

Ankete katılan huzurevi sakinlerinden sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5) bireyden 14'ünün (%33,3), sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyden 12'sinin (%28,6), sağlık durumu kötü olan 12 (%28,6) bireyden 10'unun (%23,8) Hz.

Peygamber'in Allah'ın kulu ve resulü olduğuna asla şüphesinin olmadığına; sağlık durumu kötü olan 1 (%2,4) bireyin Hz. Peygamber'in bir peygamber olduğuna inanmadığı; sağlık durumu iyi olan 1 (%2,4), sağlık durumu orta olan 1 (%2,4) bireyin Hz. Peygamber'in bizim gibi bir insan olduğunu bilmekle beraber olağanüstü özelliklere sahip bir beşer olduğunu belirttiğini ve sağlık durumu iyi olan 2 (%4,8), sağlık durumu kötü olan 1 (%2,4) bireyin ise başka seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Tablo 54. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Kur'an-ı Kerim'e Olan İnanç

Sağlık Durumu	Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın Kelamı Olduğuna İnanıyor musunuz?		Toplam
	Evet	Hayır	
İyi	17	0	17
	40,5%	0,0%	40,5%
Orta	13	0	13
	31,0%	0,0%	31,0%
Kötü	11	1	12
	26,2%	2,4%	28,6%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Huzurevinde bulunan yaşlı bireylerden sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5), sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyin tamamının ve sağlık durumu kötü olan 12 (%28,6) bireyden 11'inin (%26,2) Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğuna inandığını; sağlık durumu kötü olan 1 (%2,4) bireyin ise Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğuna inanmadığı görülmüştür.

Tablo 55. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Ahirete Olan İnanç

Sağlık Durumu	Ahiret Gününe ve Öldükten Sonra Dirilmeye İnanıyor musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Başka	
İyi	16	0	1	17
	38,1%	0,0%	2,4%	40,5%
Orta	13	0	0	13
	31,0%	0,0%	0,0%	31,0%
Kötü	10	2	0	12
	23,8%	4,8%	0,0%	28,6%
Toplam	39	2	1	42
	92,9%	4,8%	2,4%	100,0%

Huzurevi sakinlerinden sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5) bireyin 16'sının (%38,1), sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyin tamamının ve sağlık durumu kötü

olan 12 (%28,6) bireyden 10'unun (%23,8) ahiret gününe ve öldükten sonra dirilmeye inandığını; sağlık durumu kötü olan 2 (%2,4) bireyin ise ahiret gününe ve öldükten sonra dirilmeye inanmadığını ve sağlık durumu iyi olan 1 (%2,4) bireyin ise başka seçeneği işaretlediği görülmüştür.

Tablo 56. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Kaza ve Kadere Olan İnanç

Sağlık Durumu	Dindeki Kaza ve Kader Olayı Hakkındaki Hangi Görüş Size En Uygundur?		Toplam
	İnanıyorum	İnanmıyorum	
İyi	17	0	17
	40,5%	0,0%	40,5%
Orta	13	0	13
	31,0%	0,0%	31,0%
Kötü	10	2	12
	23,8%	4,8%	28,6%
Toplam	40	2	42
	95,2%	4,8%	100,0%

Huzurevinde bulunan yaşlı bireylerden sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5), sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyin tamamının ve sağlık durumu kötü olan 12 (%28,6) bireyden 10'unun (%23,8) dindeki kaza ve kader olayına inandığı; sağlık durumu kötü olan 2 (%4,8) bireyin ise dindeki kaza ve kader olayına inanmadığı ortaya çıkmıştır.

3.5.Bağımsız Değişkenler Açısından İbadet ile İlgili Bulgular

Tablo 57. Yaş Değişkeni Açısından Namaz Kılma Durumları

Yaş	Namaz ile İlgili Durumunuzu En İyi Hangi Madde Ortaya Koyar?					Toplam
	Beş vakit namazımı sürekli kılarım.	Beş vakit namazla beraber nafile namazlarımı da kılarım	Sadece Cuma ve bayram namazlarımı kılarım.	Hiç namaz kılmıyorum	Başka	
55–65	2	0	0	0	0	2
	4,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%
66–75	4	2	4	4	2	16
	9,5%	4,8%	9,5%	9,5%	4,8%	38,1%
76–85	6	1	0	3	6	16
	14,3%	2,4%	0,0%	7,1%	14,3%	38,1%
86+	3	2	1	2	0	8
	7,1%	4,8%	2,4%	4,8%	0,0%	19,0%
Toplam	15	5	5	9	8	42
	35,7%	11,9%	11,9%	21,4%	19,0%	100,0%

Tablo 33'te de görüldüğü gibi huzurevi sakinlerinden 55-65 yaş aralığında bulunan 2 (%4,8) bireyinde, 66-75 yaş aralığında bulunan 16 (%38,1) kişiden 4'ünün (%9,5), 76-85 yaş aralığında bulunan 16 (%38,1) kişiden 6'sının (%14,3), 86+ yaş üstünde bulunan 8 (%19,0) kişiden 3'ünün (%7,1) beş vakit namazını kıldığını; 66-75 yaş aralığında 2 (%4,8), 76-85 yaş aralığında 1 (%2,4), 86+ yaş üstünde de 2 (%4,8) kişi beş vakit namazla beraber nafile namazlarını da kıldığını; 66-75 yaş aralığında bulunan 4 (%9,5), 86+ yaş üstünde de 1 (%2,4) kişinin sadece Cuma ve bayram namazlarını kıldığını; 66-75 yaş grubundan 4 (%9,5), 76-86 yaş aralığında 3 (%7,1), 86+ yaş üstü 2 (%4,8) kişinin hiç namaz kılmadıkları görülmüştür.

Tablo 58.Yaş Değişkeni Açısından Oruç Tutma ile İlgili Durum

Yaş	Oruç ile İlgili Durumunuzu Aşağıdakilerden Hangisi Yansıtmaktadır?					Toplam
	Ramazan Ayı ve Mübarek Günlerde Tutarım.	Sadece Ramazan Ayında Tutarım.	Tutmak İstiyorum Ama Sağlık Sorunlarımdan Dolayı Tutamıyorum.	Hiç Oruç Tutmam.	Başka	
55–65	0	1	1	0	0	2
	0,0%	2,4%	2,4%	0,0%	0,0%	4,8%
66–75	3	8	4	1	0	16
	7,1%	19,0%	9,5%	2,4%	0,0%	38,1%
76–85	7	2	5	1	1	16
	16,7%	4,8%	11,9%	2,4%	2,4%	38,1%
86+	2	4	2	0	0	8
	4,8%	9,5%	4,8%	0,0%	0,0%	19,0%
Toplam	12	15	12	2	1	42
	28,6%	35,7%	28,6%	4,8%	2,4%	100,0%

Ankete katılan huzurevi sakinleri arasında yaş gruplarına göre oruç tutma durumları incelendiğinde 55-65 yaş aralığında bulunan 2 (%4,8) kişiden 1'inin (%2,4), 66-75 yaş aralığında bulunan 16 (%38,1) kişiden 4'ünün (%9,5), 76-85 yaş aralığındaki 16 (%38,1) kişiden 5'inin (%11,9), 86+ yaş üstü 8 (%19,0) kişiden 2'sinin (%4,8) sağlık sorunlarından dolayı oruç tutamadığını; 55-65 yaş aralığında 1 (%2,4), 66-75 yaş aralığında 8 (%19,0), 76-85 yaş aralığında 2 (%4,8), 86+ yaş üstü 4 (%9,5) kişinin sadece Ramazan ayında oruç tuttuğunu; 66-75 yaş aralığında 1 (%2,4), 76-85 yaş aralığında 1 (%2,4) kişinin de hiç oruç tutmadığını; 66-75 yaş aralığında 3 (%7,1), 76-85 yaş aralığında 7 (%16,7), 86+ yaş üstünde 2 (%4,8) kişinin Ramazan ayında ve mübarek günlerde oruç tuttuğunu ifade ettikleri görülmüştür.

Tablo 59. Yaş Değişkeni Açısından Hacca Gitme Durumları

Yaş	Hacca Gittiniz mi?		Toplam
	Evet	Hayır	
55–65	0	2	2
	0,0%	4,8%	4,8%
66–75	2	14	16
	4,8%	33,3%	38,1%
76–85	1	15	16
	2,4%	35,7%	38,1%
86+	2	6	8
	4,8%	14,3%	19,0%
Toplam	5	37	42
	11,9%	88,1%	100,0%

Tablo 59’da da görüldüğü gibi huzurevi sakinleri arasında 55-65 yaş aralığında bulunan 2 (%4,8) kişinin de 66-75 yaş aralığında bulunan 16 (%38,1) kişiden 14’ünün (%33,3), 76-85 yaş aralığında bulunan 16 (%38,1) kişiden 15’inin (%35,7), 86+ yaş üstü 8 (%19,0) kişiden 6’sının (%14,3) hacca gitmediği; 66-75 yaş aralığında 2 (%4,8), 76-85 yaş aralığında 1 (%2,4), 86+ yaş üstünde de 2 (%4,8) kişinin hacca gittiği görülmektedir.

Tablo 60. Yaş Değişkeni Açısından Dua Etme ile İlgili Durumları

Yaş	Dua Eder misiniz?		Toplam
	Evet	Hayır	
55-65	2	0	2
	4,8%	0,0%	4,8%
66-75	16	0	16
	38,1%	0,0%	38,1%
76-85	15	1	16
	35,7%	2,4%	38,1%
86+	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Tablo 60’ta da sunulduğu üzere huzurevi sakinlerini yaş değişkenine göre dua etme ile ilgili durumları değerlendirildiğinde 55-65 yaş aralığında bulunan 2 (%4,8) kişinin, 66-75 yaş aralığında bulunan 16 (%38,1) kişinin ve 86+ yaş üstünde 8 (%19,0) kişinin tamamı, 76-85 yaş aralığında bulunan 16 (%38,1) kişiden 15 ‘inin (%35,7) dua ettiği; sadece 76-85 yaş aralığında bulunan 1 (%2,4) kişinin hiç dua etmediği görülmektedir.

Tablo 61. Cinsiyet Değişkeni Açısından Namaz Kılma ile İlgili Durumları

Cinsiyet	Namaz ile ilgili Durumunuzu En İyi Hangi Madde Ortaya Koyar?					Toplam
	Beş vakit namazımı sürekli kılarım.	Beş vakit namazla beraber nafile namazlarımı da kılarım	Sadece Cuma ve bayram namazlarımı kılarım.	Hiç namaz kılmıyorum	Başka	
Erkek	11	5	5	6	5	32
	26,2%	11,9%	11,9%	14,3%	11,9%	76,2%
Bayan	4	0	0	3	3	10
	9,5%	0,0%	0,0%	7,1%	7,1%	23,8%
Toplam	15	5	5	9	8	42
	35,7%	11,9%	11,9%	21,4%	19,0%	100,0%

Huzurevi sakinlerinin namaz kılma ile ilgili durumları cinsiyetlerine göre değerlendirildiğinde 32 (%76,2) erkek bireyden 6'sının (%14,3), 10 (%23,8) bayan bireyden 3'ünün (%7,1) hiç namaz kılmadığı; 11 (%26,2) erkek birey ile 4 (%9,5) bayan bireyin beş vakit namazını kıldığı; 5 (%11,9) erkek bireyin sadece Cuma ve Bayram namazlarını kıldığı; 5 (%11,9) erkek bireyin beş vakit namazla beraber nafile namazlarını da kıldığı; 5 (%11,9) erkek birey ile 3 (%7,1) bayan bireyin de başka seçeneği işaretlediği görülmüştür.

Tablo 62.Cinsiyet Değişkeni Açısından Oruç Tutma ile İlgili Durumları

Cinsiyet	Oruç ile İlgili Durumunuzu Aşağıdakilerden Hangisi Yansıtmaktadır?					Toplam
	Ramazan Ayı ve Mübarek Günlerde Tutarım.	Sadece Ramazan Ayında Tutarım.	Tutmak İstiyorum Ama Sağlık Sorunlarımdan Dolayı Tutamıyorum.	Hiç Oruç Tutmam.	Başka	
Erkek	9	11	10	2	0	32
	21,4%	26,2%	23,8%	4,8%	0,0%	76,2%
Bayan	3	4	2	0	1	10
	7,1%	9,5%	4,8%	0,0%	2,4%	23,8%
Toplam	12	15	12	2	1	42
	28,6%	35,7%	28,6%	4,8%	2,4%	100,0%

Huzurevinde bulunan 32 (%76,2) erkek bireyden 9'unun (%21,4), 10(%23,8) bayan bireyden 3'ünün (%7,1) Ramazan ayı ve mübarek günlerde oruç tuttuğu; 11 (%26,2) erkek birey ile 4 (%9,5) bayan bireyin sadece Ramazan ayında tuttuğu; 10 (%23,8) erkek birey ile 2 (%4,8) bayan bireyin sağlık sorunlarından dolayı oruç tutamadığı; 2 (%4,8) erkek bireyin hiç oruç tutmadıkları görülmüştür.

Tablo 63. Cinsiyet Değişkeni Açısından Hacca Gitme Durumları

Cinsiyet	Hacca Gittiniz mi?		Toplam
	Evet	Hayır	
Erkek	2	30	32
	4,8%	71,4%	76,2%
Bayan	3	7	10
	7,1%	16,7%	23,8%
Toplam	5	37	42
	11,9%	88,1%	100,0%

Anketimize katılan huzurevi sakinlerinden 32 (%76,2) erkek bireyden 30'unun (%71,4), 10 (%23,8) bayan bireyden 7'sinin (%16,7) hacca gitmediği; 2 (%4,8) erkek birey ile 3 (%7,1) bayan bireyin hacca gittikleri tespit edilmiştir.

Tablo 64. Cinsiyet Değişkeni Açısından Dua Etme Durumları

Cinsiyet	Dua Eder misiniz?		Toplam
	Evet	Hayır	
Erkek	31	1	32
	73,8%	2,4%	76,2%
Bayan	10	0	10
	23,8%	0,0%	23,8%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Ankete katılan huzurevi sakinlerini cinsiyet değişkenine göre dua etme durumları ele alındığında 32 (%76,2) erkek bireyden 31'inin (%73,8), 10 (%23,8) bayan bireyin tamamının dua ettiğini; 1(%2,4) erkek bireyin hiç dua etmediği sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 65. Medenî Durum Değişkeni Açısından Namaz Kılma ile İlgili Durum

Medenî Durum	Namaz ile ilgili Durumunuzu En İyi Hangi Madde Ortaya Koyar?					Toplam
	Beş vakit namazımı sürekli kılarım.	Beş vakit namazla beraber nafile namazlarımı da kılarım.	Sadece Cuma ve bayram namazlarımı kılarım.	Hiç namaz kılmıyorum	Başka	
Evli	2	0	0	5	0	7
	4,8%	0,0%	0,0%	11,9%	0,0%	16,7%
Bekar	1	2	2	2	1	8
	2,4%	4,8%	4,8%	4,8%	2,4%	19,0%
Dul	12	3	3	2	7	27
	28,6%	7,1%	7,1%	4,8%	16,7%	64,3%
Toplam	15	5	5	9	8	42
	35,7%	11,9%	11,9%	21,4%	19,0%	100,0%

Tablo 55'te de sunulduğu üzere huzurevi sakinlerinden 7 (%16,7) evli bireyden 2'sinin (%4,8), 8 (%19,0) bekar bireyden 1'inin (%2,4), 27 (%64,3) dul bireyden 12'sinin (%28,6) beş vakit namazını sürekli kıldığını; 2 (%4,8) bekar, 3 (%7,1) dul bireyin beş vakit namazla beraber nafile namazlarını da kıldıklarını; 2 (%4,8) bekar, 3 (%7,1) dul bireyin sadece Cuma ve bayram namazlarını kıldıklarını; 5 (%11,9) evli, 2 (%4,8) bekar, 2 (%4,8) dul bireyin hiç namaz kılmadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca 1 (%2,4) bekar ve 7 (%16,7) dul bireyinde başka seçeneği işaretlediği görülmüştür.

Tablo 66. Medenî Durum Değişkeni Açısından Oruç Tutma ile İlgili Durum

Medenî Durum	Oruç ile İlgili Durumunuzu Aşağıdakilerden Hangisi Yansıtmaktadır?					Toplam
	Ramazan Ayı ve Mübarek Günlerde Tutarım.	Sadece Ramazan Ayında Tutarım.	Tutmak İstiyorum Ama Sağlık Sorunlarımdan Dolayı Tutamıyorum.	Hiç Oruç Tutmam.	Başka	
Evli	1	4	1	1	0	7
	2,4%	9,5%	2,4%	2,4%	0,0%	16,7%
Bekar	2	2	4	0	0	8
	4,8%	4,8%	9,5%	0,0%	0,0%	19,0%
Dul	9	9	7	1	1	27
	21,4%	21,4%	16,7%	2,4%	2,4%	64,3%
Toplam	12	15	12	2	1	42
	28,6%	35,7%	28,6%	4,8%	2,4%	100,0%

Huzurevi sakinlerini oruç tutma ile ilgili durumları medeni durum değişkenine göre ele alındığında, 7 (%16,7) evli bireyden 1'inin (%2,4), 8 (%19,0) bekar bireyden 4'ünün (%9,5), 27 (%64,3) dul bireyden 7'sinin (%16,7) oruç tutmak istediklerini ama sağlık problemlerinden dolayı oruç tutamadığını; 4 (%9,5) evli, 2 (%4,8) bekar, 9 (%21,4) dul bireyin ise sadece Ramazan ayında oruç tuttuğunu; 1 (%2,4) evli, 2 (%4,8) bekar, 9 (%21,4) dul bireyin Ramazan Ayı ve mübarek günlerde oruç tuttuğunu; 1 (%2,4) evli ve 1 (%2,4) dul bireyin hiç oruç tutmadığı; 1 (%2,4) dul bireyin ise başka seçeneği işaretlemiş olduğu görülmüştür.

Tablo 67. Medenî Durum Değişkeni Açısından Hacca Gitme ile İlgili Durum

Medenî Durum	Hacca Gittiniz mi?		Toplam
	Evet	Hayır	
Evli	0	7	7
	0,0%	16,7%	16,7%
Bekar	0	8	8
	0,0%	19,0%	19,0%
Dul	5	22	27
	11,9%	52,4%	64,3%
Toplam	5	37	42
	11,9%	88,1%	100,0%

Huzurevi sakinlerinden 27 (%64,3) dul bireyden 22'sinin (%52,4), 7 (%16,7) evli ve 8 (%19,0) bekar bireyin tamamının hacca gitmedikleri; sadece 5 (%11,9) dul bireyin hacca gittikleri görülmüştür.

Tablo 68. Medenî Durum Değişkeni Açısından Dua Etme ile İlgili Durum

Medenî Durum	Dua Eder misiniz?		Toplam
	Evvet	Hayır	
Evli	6	1	7
	14,3%	2,4%	16,7%
Bekar	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Dul	27	0	27
	64,3%	0,0%	64,3%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Ankete katılan huzurevi sakinlerinden 7 (%16,7) evli bireyin 6'sının (%14,3), 8 (%19,0) bekar bireyin ve 27 (%64,3) dul bireyin tamamının her zaman dua ettiği; 1 (%2,4) evli bireyin ise hiç dua etmediği görülmüştür.

Tablo 69. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Namaz Kılma ile İlgili Durum

Eğitim Durumu	Namaz Kılma ile İlgili Durumunuz Aşağıdaki Seçeneklerden Hangisine Uymaktadır?					Toplam
	Beş Vakit Namazı Sürekli Kılarım.	Beş Vakit Namazla Beraber Nafile Namazlarımı da Kılarım.	Sadece Cuma ve Bayram Namazlarımı Kılarım.	Hiç Namaz Kılmıyorum.	Başka	
Hiç Okula Gitmemiş	9	3	1	4	4	21
	21,4%	7,1%	2,4%	9,5%	9,5%	50,0%
İlkokul Mezunu	2	1	2	2	1	8
	4,8%	2,4%	4,8%	4,8%	2,4%	19,0%
Ortaokul Mezunu	2	0	1	2	2	7
	4,8%	0,0%	2,4%	4,8%	4,8%	16,7%
Lise Mezunu	2	0	1	0	1	4
	4,8%	0,0%	2,4%	0,0%	2,4%	9,5%
Başka	0	1	0	1	0	2
	0,0%	2,4%	0,0%	2,4%	0,0%	4,8%
Toplam	15	5	5	9	8	42
	35,7%	11,9%	11,9%	21,4%	19,0%	100,0%

Tablo 69'da da görüldüğü gibi huzurevi sakinlerinin namaz kılma durumları eğitim düzeylerine göre değerlendirildiğinde hiç okula gitmeyen 21 (%50,0) bireyden 9'unun (%21,4), ilkokul mezunu 8 (%19,0) bireyden 2'sinin (% 4,8), ortaokul mezunu 7 (%16,7) bireyden 2'sinin (% 4,8), lise mezunu 4 (%9,5) bireyden 2'sinin (% 4,8) beş vakit namazını sürekli kıldığını; hiç okula gitmeyen 3 (%7,1), ilkokul mezunu 1 (% 2,4)

ve eğitim durumunu başka seçeneği işaretleyen 1 (%2,4) bireyin beş vakit namazla beraber nafile namazlarını da kıldığını; hiç okula gitmeyenlerden 1 (%2,4), ilkokul mezunlarından 2 (%4,8), ortaokul mezunlarından 1 (%2,4), lise mezunlarından 1 (%2,4) bireyin sadece Cuma ve Bayram namazlarını kıldığı; hiç okula gitmeyenlerden 4 (%9,5), ilkokul mezunlarından 2 (%4,8), ortaokul mezunlarından 2 (%4,8), başka seçeneği işaretleyen 1 (%2,4) bireyin hiç namaz kılmadığı; hiç okula gitmeyenlerden 4 (%9,5), ilkokul mezunlarından 1 (%2,4), ortaokul mezunlarından 2 (%4,8) ve lise mezunlarından 1 (%2,4) bireyin de bunlar dışında kalan başka seçeneği işaretlediği görülmüştür.

Tablo 70. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Oruç Tutma ile İlgili Durum

Eğitim Durumu	Oruç Tutma ile İlgili Durumunuz Aşağıdaki İfadelerden Hangisine Uymaktadır?					Toplam
	Ramazan'da ve Mübarek Günlerde Tutarım	Sadece Ramazan Ayında Tutarım	Tutmak İstiyorum ama Sağlık Sorunları Nedeniyle Tutamıyorum.	Hiç Oruç Tutmam.	Başka	
Hiç Okula Gitmemiş	7 16,7%	9 21,4%	4 9,5%	0 0,0%	1 2,4%	21 50,0%
İlkokul Mezunu	2 4,8%	2 4,8%	4 9,5%	0 0,0%	0 0,0%	8 19,0%
Ortaokul Mezunu	2 4,8%	0 0,0%	3 7,1%	2 4,8%	0 0,0%	7 16,7%
Lise Mezunu	0 0,0%	3 7,1%	1 2,4%	0 0,0%	0 0,0%	4 9,5%
Başka	1 2,4%	1 2,4%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	2 4,8%
Toplam	12 28,6%	15 35,7%	12 28,6%	2 4,8%	1 2,4%	42 100,0%

Huzurevinde bulunan yaşlı bireylerden hiç okula gitmeyen 21 (%50,0) bireyin 7'sinin (%16,7), ilkokul mezunu 8 (19,0) bireyin 2'sinin (%4,8), ortaokul mezunu 7 (%16,7) bireyin 2'sinin (%4,8), başka seçeneği işaretleyen 2 (%4,8) bireyden 1'inin (%2,4) Ramazan Ayı ve mübarek günlerde oruç tuttuğunu; hiç okula gitmemiş 9 (%21,4) ve ilkokul mezunu 2 (%4,8), lise mezunu 3 (%7,1), başka seçeneği işaretleyen 1 (%2,4) bireyin sadece Ramazan Ayında oruç tuttuğunu; hiç okula gitmemiş 4 (%9,5), ilkokul mezunu 4 (%9,5), ortaokul mezunlarından 3 (%7,1), lise mezunlarından 1 (%2,4) bireyin oruç tutmak istediği halde sağlık sorunlarından dolayı tutamadığını; ortaokul mezunlarından 2 (%4,8) bireyin hiç oruç tutmadığı ifade edilmiştir.

Tablo 71. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Hacca Gitme ile İlgili Durum

Eğitim Durumu	Hacca Gittiniz mi?		Toplam
	Evet	Hayır	
Hiç Okula Gitmemiş	4 9,5%	17 40,5%	21 50,0%
İlkokul Mezunu	1 2,4%	7 16,7%	8 19,0%
Ortaokul Mezunu	0 0,0%	7 16,7%	7 16,7%
Lise Mezunu	0 0,0%	4 9,5%	4 9,5%
Başka	0 0,0%	2 4,8%	2 4,8%
Toplam	5 11,9%	37 88,1%	42 100,0%

Ankete katılan huzurevi sakinleri eğitim durumuna göre hacca gitme açısından değerlendirildiğinde hiç okula gitmeyen 21 (%50,0) bireyden 4'ünün (%9,5), ilkokul mezunu 8 (19,0) bireyden 1'inin (%2,4) hacca gittiği; hiç okula gitmemiş 17 (%40,5), ilkokul mezunu 7 (%16,7) ve ortaokul mezunu 7 (%16,7), lise mezunu 4 (%9,5), başka seçeneği işaretleyen 2 (%4,8) bireyin ise tümünün hacca gitmediği görülmüştür.

Tablo 72. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Dua Etme ile İlgili Durum

Eğitim Durumu	Dua Eder misiniz?		Toplam
	Evet	Hayır	
Hiç Okula Gitmemiş	21 50,0%	0 0,0%	21 50,0%
İlkokul Mezunu	8 19,0%	0 0,0%	8 19,0%
Ortaokul Mezunu	6 14,3%	1 2,4%	7 16,7%
Lise Mezunu	4 9,5%	0 0,0%	4 9,5%
Başka	2 4,8%	0 0,0%	2 4,8%
Toplam	41 97,6%	1 2,4%	42 100,0%

Tablo 72'de de sunulduğu üzere huzurevi sakinlerinden hiç okula gitmeyen 21 (%50,0), ilkokul mezunu 8 (%19,0), lise mezunu 4 (%9,5) ve başka seçeneği işaretleyen

2 (%4,8) bireyin tamamı, ortaokul mezunu 7 (%16,7) bireyden 6'sının (%14,3) dua ettiğini; ortaokul mezunu 1 (%2,4) bireyin ise hiç dua etmediğini ifade etmiştir.

Tablo 73. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Namaz Kılma ile İlgili Durum

Sağlık Durumu	Namaz ile İlgili Durumunuzu En İyi Hangi Madde Ortaya Koyar?					Toplam
	Beş Vakit Namazımı Sürekli Kılarım.	Beş Vakit Namazla Beraber Nafile Namazlarımı da Kılarım.	Sadece Cuma ve Bayram Namazlarımı Kılarım.	Hiç Namaz Kılmıyorum.	Başka	
İyi	4	2	5	6	0	17
	9,5%	4,8%	11,9%	14,3%	0,0%	40,5%
Orta	7	3	0	0	3	13
	16,7%	7,1%	0,0%	0,0%	7,1%	31,0%
Kötü	4	0	0	3	5	12
	9,5%	0,0%	0,0%	7,1%	11,9%	28,6%
Toplam	15	5	5	9	8	42
	35,7%	11,9%	11,9%	21,4%	19,0%	100,0%

Tablo 73'te de görüldüğü gibi huzurevi sakinleri sağlık açısından namaz kılma durumları değerlendirildiğinde sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5) bireyden 4'ünün (%9,5), sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyden 7'sinin (%16,7), sağlık durumu kötü olan 12 (%28,6) bireyden 4'ünün (%9,5) beş vakit namazını sürekli kıldığını; sağlık durumu iyi olan 2 (%4,8), sağlık durumu orta olan 3 (%7,1) bireyin beş vakit namazla beraber nafile namazlarını da kıldığını; sağlık durumu iyi olan 5 (%11,9) bireyin sadece Cuma ve Bayram namazlarını kıldığını; sağlık durumu iyi olan 6 (%14,3) ve sağlık durumu kötü olan 3 (%7,1) bireyin hiç namaz kılmadığını; sağlık durumu orta olan 3 (%7,1) ve sağlık durumu kötü olan 5 (%11,9) bireyin de başka seçeneği işaretlediklerini ifade etmiştir.

Tablo 74. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Oruç Tutma ile İlgili Durum

Sağlık Durumu	Oruç ile İlgili Durumunuzu Aşağıdakilerden Hangisi Yansıtmaktadır?					Toplam
	Ramazan Ayı ve Mübarek Günlerde Tutarım.	Sadece Ramazan Ayında Tutarım.	Tutmak İstiyorum. Ama Sağlık Sorunlarımdan Dolayı Tutamıyorum.	Hiç Oruç Tutmam.	Başka	
İyi	3	10	3	1	0	17
	7,1%	23,8%	7,1%	2,4%	0,0%	40,5%
Orta	8	2	2	0	1	13
	19,0%	4,8%	4,8%	0,0%	2,4%	31,0%
Kötü	1	3	7	1	0	12
	2,4%	7,1%	16,7%	2,4%	0,0%	28,6%
Toplam	12	15	12	2	1	42
	28,6%	35,7%	28,6%	4,8%	2,4%	100,0%

Tablo 74’te de sunulduğu üzere sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5) bireyden 3’ünün (%7,1), sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyden 8’inin (%19,0), sağlık durumu kötü olan 12 (%28,6) bireyden 1’inin (%2,4) Ramazan Ayı ve mübarek günlerde oruç tuttuğu; sağlık durumu iyi olan 10 (%23,8), sağlık durumu orta olan 2 (%4,8), sağlık durumu kötü olan 3 (%7,1) bireyin sadece Ramazan Ayında oruç tuttuğu; sağlık durumu iyi olan 3 (%7,1), sağlık durumu orta olan 2 (%4,8), sağlık durumu kötü olan 7 (%16,7) bireyin tutmak istedikleri halde sağlık sorunlarından dolayı oruç tutamadığı; sağlık durumu iyi olan 1 (%2,4) ve sağlık durumu kötü olan 1 (%2,4) bireyin hiç oruç tutmadığı; sağlık durumu orta olan 1 (%2,4) bireyin de başka seçeneği işaretlediği görülmüştür.

Tablo 75. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Hacca Gitme ile İlgili Durum

Sağlık Durumu	Hacca Gittiniz mi?		Toplam
	Evet	Hayır	
İyi	2	15	17
	4,8%	35,7%	40,5%
Orta	2	11	13
	4,8%	26,2%	31,0%
Kötü	1	11	12
	2,4%	26,2%	28,6%
Toplam	5	37	42
	11,9%	88,1%	100,0%

Huzurevinde bulunan yaşlı bireylerden sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5) bireyden 2’sinin (%4,8), sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyden 2’sinin (%4,8) ve

sağlık durumu kötü olan 12 (%28,6) bireyden 1'inin (%2,4) hacca gittiği; sağlık durumu iyi olan 15 (%35,7), sağlık durumu orta olan 11 (%26,2) ve sağlık durumu kötü olan 11 (%26,2) bireyin ise hiç hacca gitmediği görülmüştür.

Tablo 76. Sağlık Durumu Açısından Dua Etme ile İlgili Durum

Sağlık Durumu	Dua Eder misiniz?		Toplam
	Evet	Hayır	
İyi	17	0	17
	40,5%	0,0%	40,5%
Orta	13	0	13
	31,0%	0,0%	31,0%
Kötü	11	1	12
	26,2%	2,4%	28,6%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Huzurevi sakinlerinden sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5) ve sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyin tamamının ve sağlık durumu kötü olan 12 (%28,6) bireyden 11'inin (%26,2) dua ettiği; sağlık durumu kötü olan 1 (%2,4) bireyin ise hiç dua etmediği ortaya çıkmıştır.

3.6.Bağımsız Değişkenler Açısından Dini Bilgi ile İlgili Bulgular

Tablo 77.Yaş Değişkeni Açısından İbadetler İçin Bilgi Seviye Durumu

Yaş	İbadetler İçin Bilgi Seviyenizin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Çok az var	
55-65	1	1	0	2
	2,4%	2,4%	0,0%	4,8%
66-75	11	3	2	16
	26,2%	7,1%	4,8%	38,1%
76-85	9	2	5	16
	21,4%	4,8%	11,9%	38,1%
86+	6	2	0	8
	14,3%	4,8%	0,0%	19,0%
Toplam	27	8	7	42
	64,3%	19,0%	16,7%	100,0%

Tablo 77'deki yaş değişkenine göre ibadetler için bilgi seviye durumu değerlendirilirken 55-65 yaş aralığında 2 (%4,8) kişiden 1'i (%2,4) ibadetler için bilgi seviyelerinin yeterli olduğunu, 1'i (%2,4) yeterli olmadığını; 66-75 yaş aralığında 16

(%38,1) kişiden 11'inin (%26,2) ibadetler için bilgi seviyelerinin yeterli olduğunu, 3'ü (%7,1) yeterli olmadığını ve 2'si (%4,8) ibadetler için bilgi seviyelerinin çok az olduğunu; 76-85 yaş aralığında bulunan 16 (%38,1) kişiden 9'u (%21,4) ibadetler için bilgi seviyelerinin yeterli olduğunu, 2'si (%4,8) yeterli olmadığını ve 5'i (%11,9) ibadetler için bilgi seviyelerinin çok az olduğunu; 86+ yaş üstü 8 (%19,0) kişiden 6'sı (%14,3) ibadetler için bilgi seviyelerinin yeterli olduğunu, 2'si (%4,8) yeterli olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 78. Cinsiyet Değişkeni Açısından İbadetler İçin Bilgi Seviye Durumu

Cinsiyet	İbadetler İçin Bilgi Seviyenizin Yeterli Olduğunu Düşünüyor Musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Çok az var.	
Erkek	22	5	5	32
	52,4%	11,9%	11,9%	76,2%
Bayan	5	3	2	10
	11,9%	7,1%	4,8%	23,8%
Toplam	27	8	7	42
	64,3%	19,0%	16,7%	100,0%

Huzurevinde bulunan 32 (%76,2) erkek bireyden 22'sinin (%52,4) ibadetler için bilgi seviyelerinin yeterli olduğu, 5'i (%11,9) bilgi seviyelerinin yeterli olmadığını ve 5'inin (%11,9) de bilgi seviyelerinin çok az olduğu; 10 (%23,8) bayan bireyden 5'inin (%11,9) ibadetler için bilgi seviyelerinin yeterli olduğu, 3'ünün (%7,1) yeterli olmadığını ve 2'sinin (%4,8) de bilgi seviyelerinin çok az olduğu sonucu çıkmıştır.

Tablo 79. Medenî Durum Değişkeni Açısından İbadetler İçin Bilgi Seviye Durumu

Medenî Durum	İbadetler İçin Bilgi Seviyenizin Yeterli Olduğunu Düşünüyor Musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Çok az var.	
Evli	4	2	1	7
	9,5%	4,8%	2,4%	16,7%
Bekar	7	1	0	8
	16,7%	2,4%	0,0%	19,0%
Dul	16	5	6	27
	38,1%	11,9%	14,3%	64,3%
Toplam	27	8	7	42
	64,3%	19,0%	16,7%	100,0%

Çalışmada kullanılan anketi yanıtlayan huzurevi sakinlerinden 7 (%16,7) evli bireyden 4'ünün (%9,5), 8 (%19,0) bekar bireyden 7'sinin (%16,7), 27 (%64,3) dul bireyden 16'sının (%38,1) ibadetler için bilgi seviyelerinin yeterli olduğunu, 2 (%4,8)

evli birey, 1 (%2,4) bekar birey ve 5 (%11,9) dul bireyin ise ibadetler için bilgi seviyelerinin yeterli olmadığını belirtmişlerdi.

Tablo 80. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından İçin Bilgi Seviye Durumu

Eğitim Durumu	İbadetler İçin Bilgi Seviyenizin Yeterli Olduğunu Düşünüyor Musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Çok az var.	
Hiç Okula Gitmemiş	12 28,6%	6 14,3%	3 7,1%	21 50,0%
İlkokul Mezunu	5 11,9%	1 2,4%	2 4,8%	8 19,0%
Ortaokul Mezunu	6 14,3%	0 0,0%	1 2,4%	7 16,7%
Lise Mezunu	3 7,1%	1 2,4%	0 0,0%	4 9,5%
Başka	1 2,4%	0 0,0%	1 2,4%	2 4,8%
Toplam	27 64,3%	8 19,0%	7 16,7%	42 100,0%

Huzurevinde bulunan yaşlı bireylerden hiç okula gitmeyen 21 (%50,0) bireyden 12'sinin (%28,6), ilkokul mezunu 8 (%19,0) bireyden 5'inin (% 11,9), lise mezunu 4 (%9,5) bireyden 3'ünün (%7,1) ,ortaokul mezunu 7 (%16,7) bireyden 6'sının (%14,3) ve başka seçeneği işaretleyen 2 (%4,8) bireyden 1'inin (%2,4) ibadetler için bilgi seviyelerinin yeterli olduğunu; hiç okula gitmeyen 6 (%14,3), ilkokul mezunu 1 (% 2,4), lise mezunu 1 (%2,4) bireyin ibadetler için bilgi seviyelerinin yeterli olmadığını; hiç okula gitmeyen 3 (%7,1), ilkokul mezunu 2 (% 4,8), ortaokul mezunu 1 (% 2,4) ve eğitim durumunu başka seçeneği işaretleyen 1'inin (%2,4) ibadetler için bilgi seviyelerinin çok az olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 81. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından İbadetler İçin Bilgi Seviye Durumu

Sağlık Durumu	İbadetler İçin Bilgi Seviyenizin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Çok az var.	
İyi	11 26,2%	3 7,1%	3 7,1%	17 40,5%
Orta	9 21,4%	2 4,8%	2 4,8%	13 31,0%
Kötü	7 16,7%	3 7,1%	2 4,8%	12 28,6%
Toplam	27 64,3%	8 19,0%	7 16,7%	42 100,0%

Huzurevi sakinlerinden sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5) bireyden 11'i (%26,2), sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyden 9'u (%21,4), sağlık durumu k6tu olan 12 (%28,6) bireyden 7'si (%16,7) ibadetler iwin bilgi seviyelerinin yeterli olduğunu; sağlık durumu iyi olan 3 (%7,1), sağlık durumu orta olan 2 (%4,8) ve sağlık durumu k6tu olan 3 (%7,1) bireyin ibadetler iwin bilgi seviyelerinin yeterli olmadığını; sağlık durumu iyi olan 3 (%7,1), sağlık durumu orta olan 2 (%4,8) ve sağlık durumu k6tu olan 2 (%4,8) bireyin ise ibadetler iwin bilgi seviyelerinin wok az olduğunu ifade etmişlerdir.

3.7.Bağımsız Değişkenler Awasından Dini Duygu ile İlgili Bulgular

Tablo 82. Yaş Değişkeni Awasından 6l6m ile İlgili Durum

Yaş	6l6m Hakkındaki D6ř6nceniz Nedir?				Toplam
	Ebedi Aleme Gidiştir	Hayatın En B6y6k Gerweğidir	Kurtuluştur	Tamamen Bir Yok Oluştur	
55–65	0	2	0	0	2
	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	4,8%
66–75	2	10	4	0	16
	4,8%	23,8%	9,5%	0,0%	38,1%
76–85	7	6	2	1	16
	16,7%	14,3%	4,8%	2,4%	38,1%
86+	2	4	2	0	8
	4,8%	9,5%	4,8%	0,0%	19,0%
Toplam	11	22	8	1	42
	26,2%	52,4%	19,0%	2,4%	100,0%

Huzurevi sakinlerini yaş değişkenine g6re 6l6m ile ilgili fikirleri incelendiğinde 66-55 yaş aralığında bulunan 16 (%38,1) bireyden 2'si (%4,8), 76-85 yaş aralığında 16 (%38,1) bireyden 7'si (%16,7), 86+ yaş 6st6 8 (%19,0) bireyden 2'si (%4,8) 6l6m6 ebed6 aleme gidiş olarak g6rd6klerini; 55-65 yaş aralığında 2 (%4,8), 66-75 yaş aralığında 10 (%23,8), 76-85 yaş aralığında 6 (%14,3), 86+ yaş 6st6nde de 4 (%9,5) bireyin de 6l6m6 hayatın en b6y6k gerweği olarak g6rd6klerini; 76-85 yaş aralığında 4 (%9,5), 76-85 yaş aralığında 2 (%4,8) , 86+ yaş 6st6 2 (%4,8) bireyin de 6l6m6 bir kurtuluş olarak g6rd6klerini ifade etmişlerdir. 76-85 yaş aralığından 1 (%2,4) bireyin de 6l6m hakkındaki d6ř6ncesinde 6l6m6 tamamen bir yok oluş olarak g6rd6đ6n6 ifade etmiştir.

Tablo 83. Cinsiyet Değişkeni Açısından Ölüm Hakkındaki Durum

Cinsiyet	Ölüm Hakkındaki Düşünceniz Nedir?				Toplam
	Ebedi Aleme Gidiştir.	Hayatın En Büyük Gerçeğidir.	Kurtuluştur.	Tamamen Bir Yok Oluştur.	
Erkek	9	15	7	1	32
	21,4%	35,7%	16,7%	2,4%	76,2%
Bayan	2	7	1	0	10
	4,8%	16,7%	2,4%	0,0%	23,8%
Toplam	11	22	8	1	42
	26,2%	52,4%	19,0%	2,4%	100,0%

Huzurevinde bulunan 32 (%76,2) erkek bireyden 9'u (%21,4), 10 (%23,8) bayan bireyden 2'si (%4,8) ölümü ebedî aleme gidiş olarak gördüklerini; 15 (%35,7) erkek birey ile 7 (%16,7) bayan bireyin ölümü hayatın en büyük gerçeği olarak gördüklerini; 7 (%16,7) erkek birey ile 1 (%2,4) bayan bireyin ölümü bir kurtuluş olarak gördüklerini; 1 (%2,4) erkek bireyin de ölümü tamamen bir yok oluş olarak gördüğü tespit edilmiştir.

Tablo 84. Medenî Durum Değişkeni Açısından Ölüm ile İlgili Durumu

Medenî Durum	Ölüm Hakkındaki Düşünceniz Nedir?				Toplam
	Ebedi Aleme Gidiştir.	Hayatın En Büyük Gerçeğidir.	Kurtuluştur.	Tamamen Bir Yok Oluştur.	
Evli	0	4	2	1	7
	0,0%	9,5%	4,8%	2,4%	16,7%
Bekar	2	4	2	0	8
	4,8%	9,5%	4,8%	0,0%	19,0%
Dul	9	14	4	0	27
	21,4%	33,3%	9,5%	0,0%	64,3%
Toplam	11	22	8	1	42
	26,2%	52,4%	19,0%	2,4%	100,0%

Tablo 84'te de görüldüğü gibi huzurevinde bulunan yaşlı bireylerin ölüm hakkındaki düşünceleri medenî durumlarına göre değerlendirildiğinde 7 (%16,7) evli bireyden 4'ü (%9,5), 8 (%19,0) bekar bireyden 4'ü (%9,5), 27 (%64,3) dul bireyden 14'ü (%33,3) ölümü hayatın en büyük gerçeği olarak gördükleri; 2 (%4,8) evli, 2 (%4,8) bekar, 4 (%9,5) dul bireyin ölümü bir kurtuluş olarak baktıkları; 2 (%4,8) bekar, 9 (%21,4) dul bireyin ölümü ebedi bir aleme gidiş olarak ifade ettikleri; 1 (%2,4) evli bireyin ise ölümü tamamen bir yok oluş olarak ifade ettikleri görülmüştür.

Tablo 85. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Ölüm Hakkındaki Durum

Eğitim Durumu	Ölüm Hakkındaki Düşünceniz Nedir?				Toplam
	Ebedi Âleme Gidiştir.	Hayatın En Büyük Gerçeğidir.	Kurtuluştur.	Tamamen Bir Yok Oluştur.	
Hiç Okula Gitmemiş	4	12	5	0	21
	9,5%	28,6%	11,9%	0,0%	50,0%
İlkokul Mezunu	3	4	1	0	8
	7,1%	9,5%	2,4%	0,0%	19,0%
Ortaokul Mezunu	3	2	1	1	7
	7,1%	4,8%	2,4%	2,4%	16,7%
Lise Mezunu	1	2	1	0	4
	2,4%	4,8%	2,4%	0,0%	9,5%
Üniversite veya Yüksek Okul Mezunu	0	2	0	0	2
	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	4,8%
Toplam	11	22	8	1	42
	26,2%	52,4%	19,0%	2,4%	100,0%

Huzurevinde bulunan yaşlı bireylerden hiç okula gitmeyen 21 (%50,0) bireyden 4'ü (%9,5), ilkokul mezunu 8 (%19,0) bireyden 3'ü (%7,1), ortaokul mezunu 7 (%16,7) bireyden 3'ü (%7,1), lise mezunu 4 (%9,5) bireyden 1'i (%2,4) ölümü ebedî aleme gidiş olarak gördüklerini; hiç okula gitmeyenlerden 12 (%28,6), ilkokul mezunlarından 4 (%9,5), ortaokul mezunlarından 2 (%4,8), lise mezunlarından 2 (%4,8), başka seçeneği işaretleyen 2 (%4,8) bireyin de ölümü hayatın en büyük gerçeği olarak gördükleri; hiç okula gitmeyenlerden 5 (%11,9), ilkokul mezunlarından 1 (%2,4), ortaokul mezunlarından 1 (%2,4), lise mezunlarından 1 (2,4) bireyin ölümü bir kurtuluş olarak gördükleri; ortaokul mezunu 1 (%2,4) bireyin ise ölümü tamamen bir yok oluş olarak gördüğü sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 86. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Ölüm ile İlgili Durumları

Sağlık Durumu	Ölüm Hakkındaki Düşünceniz Nedir?				Toplam
	Ebedi Aleme Gidiştir.	Hayatın En Büyük Gerçeğidir.	Kurtuluştur.	Tamamen Bir Yok Oluştur.	
İyi	3	13	1	0	17
	7,1%	31,0%	2,4%	0,0%	40,5%
Orta	4	6	3	0	13
	9,5%	14,3%	7,1%	0,0%	31,0%
Kötü	4	3	4	1	12
	9,5%	7,1%	9,5%	2,4%	28,6%
Toplam	11	22	8	1	42
	26,2%	52,4%	19,0%	2,4%	100,0%

Tablo 86’da da sunulduğu üzere sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5) bireyden 3’ü (%7,1), sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyden 4’ü (%9,5), sağlık durumu kötü olan 12 (%28,6) bireyden 4’ü (%9,5) ölümü ebedî aleme gidiş olarak gördüklerini; sağlık durumu iyi olan 13 (%31,0), sağlık durumu orta olan 6 (%14,3), sağlık durumu kötü olan 3 (%7,1) bireyin ölümü hayatın en büyük gerçeği olarak gördüklerini; sağlık durumu iyi olan 1 (%2,4), sağlık durumu orta olan 3 (%7,1), sağlık durumu kötü olan 4 (%9,5) bireyin ölümü bir kurtuluş olarak gördüklerini; sağlık durumu orta olan 1 (%2,4) bireyin ise ölümü tamamen bir yok oluş olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

3.8.Bağımsız Değişkenler Açısından Din Eğitimi ile İlgili Bulgular

Tablo 87. Yaş Değişkeni Açısından Din Eğitiminin Gerekli Olma Durumu

Yaş	Yaşlılık Döneminde Din Eğitimi Gerekli midir?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
55–65	1	1	0	2
	2,4%	2,4%	0,0%	4,8%
66–75	9	3	4	16
	21,4%	7,1%	9,5%	38,1%
76–85	11	2	3	16
	26,2%	4,8%	7,1%	38,1%
86+	7	0	1	8
	16,7%	0,0%	2,4%	19,0%
Toplam	28	6	8	42
	66,7%	14,3%	19,0%	100,0%

Huzurevi yaşlıları arasında ankete katılan bireylerin 55-65 yaş aralığında bulunan 2 (%4,8) bireyden 1’i (%2,4) din eğitiminin gerekli olduğunu, 1’i (%2,4) din eğitiminin gerekli olmadığını; 66-75 yaş aralığındaki 16 (%38,1) bireyden 9’u (%21,4) din eğitiminin gerekli olduğunu, 3’ü (%7,1) gerekli olmadığını ve 4’ü (%9,5) kısmen gerekli olduğunu; 76-85 yaş aralığındaki 16 (%38,1) bireyden 11’i (%26,2) din eğitiminin gerekli olduğunu, 2’si (%4,8) gerekli olmadığını ve 3’ü (%7,1) kısmen gerekli olduğunu; 86+ yaş üstü 8 (%19,0) bireyden 7’si (%16,7) din eğitiminin gerekli olduğunu, 1’i (%2,4) kısmen gerekli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 88. Cinsiyet Değişkeni Açısından Din Eğitiminin Gerekli Olma Durumu

Cinsiyet	Yaşlılık Döneminde Din Eğitimi Gerekli midir?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
Erkek	23	4	5	32
	54,8%	9,5%	11,9%	76,2%
Kadın	5	2	3	10
	11,9%	4,8%	7,1%	23,8%
Toplam	28	6	8	42
	66,7%	14,3%	19,0%	100,0%

Huzurevinde bulunan 32 (%76,2) erkek bireyden 23'ü (%54,8), 10 (%23,8) bayan bireyden 5'i (%11,9) din eğitiminin gerekli olduğunu; 4 (%9,5) erkek birey ile 2 (%4,8) bayan bireyin din eğitiminin gerekli olmadığını; erkek bireylerden 5'i (%11,9), bayan bireylerden 3'ü (%7,1) din eğitiminin kısmen gerekli olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 89. Medeni Durum Değişkeni Açısından Din Eğitiminin Gerekli Olma Durumu

Medeni Durum	Yaşlılık Döneminde Din Eğitimi Gerekli midir?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
Evli	4	2	1	7
	9,5%	4,8%	2,4%	16,7%
Bekar	6	1	1	8
	14,3%	2,4%	2,4%	19,0%
Dul	18	3	6	27
	42,9%	7,1%	14,3%	64,3%
Toplam	28	6	8	42
	66,7%	14,3%	19,0%	100,0%

Huzurevinde bulunan 7 (%16,7) evli bireyden 4'ü (%9,5), 8 (%19,0) bekar bireyden 6'sı (%14,3), 27 (%64,3) dul bireyden 18'i (%42,9) din eğitiminin gerekli olduğunu; 2 (%4,8) evli birey, 1 (%2,4) bekar birey ve 3 (%7,1) dul birey din eğitiminin gerekli olmadığını; 1 (%2,4) evli birey, 1 (%2,4) bekar birey ve 6 (%14,3) dul birey ise din eğitiminin kısmen gerekli olduğunu belirtmiştir.

Tablo 90. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Din Eğitiminin Gerekli Olma Durumu

Eğitim Durumu	Yaşlılık Döneminde Din Eğitimi Gerekli midir?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
Hiç Okula Gitmemiş	14	4	3	21
	33,3%	9,5%	7,1%	50,0%
İlkokul Mezunu	5	0	3	8
	11,9%	0,0%	7,1%	19,0%
Ortaokul Mezunu	4	1	2	7
	9,5%	2,4%	4,8%	16,7%
Lise Mezunu	3	1	0	4
	7,1%	2,4%	0,0%	9,5%
Başka	2	0	0	2
	4,8%	0,0%	0,0%	4,8%
Toplam	28	6	8	42
	66,7%	14,3%	19,0%	100,0%

Huzurevi sakinlerinden hiç okula gitmeyen 21 (%50,0) bireyden 14'ü (%33,3) din eğitiminin gerekli olduğunu, 4'ü (%9,5) din eğitiminin gerekli olmadığını ve 3'ü (%7,1) kısmen gerekli olduğunu; ilkokul mezunu 8 (%19,0) bireyden 5'i (%11,9) din eğitiminin gerekli olduğunu, 3'ü (%7,1) kısmen gerekli olduğunu; ortaokul mezunu 7 (%16,7) bireyden 4'ü (%9,5) din eğitiminin gerekli olduğunu, 1'i (%2,4) gerekli olmadığını ve 2'si (%4,8) kısmen gerekli olduğunu; lise mezunu 4 (%9,5) bireyden 3'ü (%7,1) din eğitiminin gerekli olduğunu, 1'i (%2,4) din eğitiminin gerekli olmadığını; eğitim durumunu başka seçeneği işaretleyen 2 (%4,8) bireyin tamamının din eğitiminin gerekli olduğunu ifade ettikleri görülmüştür.

Tablo 91. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Din Eğitiminin Gerekli Olma Durumu

Sağlık Durumu	Yaşlılık Döneminde Din Eğitimi Gerekli Midir?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
İyi	12	0	5	17
	28,6%	0,0%	11,9%	40,5%
Orta	11	1	1	13
	26,2%	2,4%	2,4%	31,0%
Kötü	5	5	2	12
	11,9%	11,9%	4,8%	28,6%
Toplam	28	6	8	42
	66,7%	14,3%	19,0%	100,0%

Tablo 91' deki sağlık durumu değişkenine göre yaşlılık döneminde din eğitiminin gerekli olma durumu değerlendirilirken sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5)

bireyden 12'si (%28,6), sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyden 11'i (%26,2), sağlık durumu kötü olan 12 (%28,6) bireyden 5'i (%11,9) yaşlılık döneminde din eğitiminin gerekli olduğunu; sağlık durumu orta olan 1 (%2,4), sağlık durumu kötü olan 5 (%11,9) bireyin yaşlılık döneminde din eğitimi gerekli görmediğini ;sağlık durumu iyi olan 5 (%11,9), sağlık durumu orta olan 1 (%2,4), sağlık durumu kötü olan 2 (%4,8) bireyin ise yaşlılık döneminde din eğitiminin kısmen gerekli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 92. Yaş Değişkeni Açısından Huzurevinde Din Eğitiminin Verilmesinin Sıklık Durumu

Yaş	Huzurevinde Din Eğitimi Veriliyorsa Ne Sıklıkla Veriliyor?		Toplam
	Haftada bir	Ayda bir	
55-65	2	0	2
	4,8%	0,0%	4,8%
66-75	16	0	16
	38,1%	0,0%	38,1%
76-85	15	1	16
	35,7%	2,4%	38,1%
86+	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Huzurevi sakinleri arasında ankete katılan bireylerin 55-65 yaş aralığında bulunan 2 (%4,8), 66-75 yaş aralığındaki 16 (%38,1), 86+ yaş üstü 8 (%19,0) bireyin tamamının, 76-85 yaş aralığındaki 16 (%38,1) bireyden 15'i (%35,7) din eğitiminin haftada bir verildiğini; 76-85 yaş aralığındaki 1'i (%2,4) din eğitiminin ayda bir verildiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 93. Cinsiyet Değişkeni Açısından Huzurevinde Din Eğitimi Verilmesinin Sıklık Durumu

Cinsiyet	Huzurevinde Din Eğitimi Veriliyorsa Ne Sıklıkla Veriliyor?		Toplam
	Haftada bir	Ayda bir	
Erkek	31	1	32
	73,8%	2,4%	76,2%
Kadın	10	0	10
	23,8%	0,0%	23,8%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Huzurevi sakinlerinden 32 (%76,2) erkek bireyden 31'i (%73,8), 10 (%23,8) bayan bireyin tamamının din eğitiminin haftada bir verildiğini; 1 (%2,4) erkek bireyin ise din eğitiminin ayda bir verildiğini ifade ettikleri görülmüştür.

Tablo 94. Medeni Durum Değişkeni Açısından Din Eğitimi Verilmesinin Sıklık Durumu

Medeni Durum	Huzurevinde Din Eğitimi Veriliyorsa Ne Sıklıkla Veriliyor?		Toplam
	Haftada bir	Ayda bir	
Evli	7	0	7
	16,7%	0,0%	16,7%
Bekar	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Dul	26	1	27
	61,9%	2,4%	64,3%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Huzurevinde bulunan 27 (%64,3) dul bireyden 26'sı (%61,9), 7 (%16,7) evli ve 8 (%19,0) bekar bireyin tamamının huzurevinde din eğitiminin haftada bir verildiğini; dul olan 1 (%2,4) bireyin ise ayda bir din eğitimi verildiğini ifade ettiği görülmüştür.

Tablo 95. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Din Eğitimi Verilmesinin Sıklık Durumu

Eğitim Durumu	Huzurevinde Din Eğitimi Veriliyorsa Ne Sıklıkla Veriliyor?		Toplam
	Haftada bir	Ayda bir	
Hiç Okula Gitmemiş	21	0	21
	50,0%	0,0%	50,0%
İlkokul Mezunu	8	0	8
	19,0%	0,0%	19,0%
Ortaokul Mezunu	6	1	7
	14,3%	2,4%	16,7%
Lise Mezunu	4	0	4
	9,5%	0,0%	9,5%
Başka	2	0	2
	4,8%	0,0%	4,8%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Huzurevi sakinlerinden hiç okula gitmeyen 21 (%50,0), ilkokul mezunu 8 (%19,0), lise mezunu 4 (%9,5) ve eğitim durumunu başka seçeneği işaretleyen 2 (%4,8) bireyin tamamının, ortaokul mezunu 7 (%16,7) bireyden 6'sının (%14,3) huzurevinde

din eğitiminin haftada bir verildiğini; ortaokul mezunu 1 (%2,4) bireyin ise huzurevinde din eğitiminin ayda bir verildiğini ifade ettikleri görülmüştür.

Tablo 96. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Huzurevinde Din Eğitiminin Verilmesinin Sıklık Durumu

Sağlık Durumu	Huzurevinde Din Eğitimi Veriliyorsa Ne Sıklıkla Veriliyor?		Toplam
	Haftada Bir	Ayda Bir	
İyi	17	0	17
	40,5%	0,0%	40,5%
Orta	12	1	13
	28,6%	2,4%	31,0%
Kötü	12	0	12
	28,6%	0,0%	28,6%
Toplam	41	1	42
	97,6%	2,4%	100,0%

Huzurevinde bulunan yaşlı bireylerden sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5) ve sağlık durumu kötü olan 12 (%28,6) bireyin de tamamı huzurevinde haftada bir din eğitimi verildiğini belirtirken, sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyden 1'i (%2,4) din eğitiminin ayda bir verildiğini belirtmiştir.

Tablo 97. Yaş Değişkeni Açısından Huzurevinde Verilen Din Eğitiminden Memnunluk Durumu

Yaş	Huzurevinde Verilen Din Eğitiminden Memnun musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
55-65	1	1	0	2
	2,4%	2,4%	0,0%	4,8%
66-75	10	4	2	16
	23,8%	9,5%	4,8%	38,1%
76-85	10	1	5	16
	23,8%	2,4%	11,9%	38,1%
86+	4	1	3	8
	9,5%	2,4%	7,1%	19,0%
Toplam	25	7	10	42
	59,5%	16,7%	23,8%	100,0%

Tablo 97’de de belirtildiği gibi huzurevi sakinlerinin huzurevinde verilen din eğitiminden memnun kalma durumları yaş değişkenine göre değerlendirildiğinde 55-65 yaş aralığında bulunan 2 (%4,8) bireyden 1'i (%2,4) din eğitiminden memnun olduğunu, 1'i (%2,4) din eğitiminden memnun olmadığını; 66-75 yaş aralığındaki 16 (%38,1) bireyden 10'u (%23,8) din eğitiminden memnun olduğunu, 4'ü (%9,5) din eğitiminden

memnun olmadığını ve 2'si (%4,8) kısmen memnun olduğunu; 76-85 yaş aralığında bulunan 16 (%38,1) bireyden 10'u (%23,8) din eğitiminden memnun olduğunu, 1'i (%2,4) din eğitiminden memnun olmadığını ve 5'i (%11,9) kısmen memnun olduğunu; 86+ yaş üstü 8 (%19,0) bireyden 4'ü (%9,5) din eğitiminden memnun olduğunu, 1'i (%2,4) din eğitiminden memnun olmadığını ve 3'ü (%7,1) kısmen memnun olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 98. Cinsiyet Değişkeni Açısından Huzurevinde Din Eğitiminden Memnunluk Durumu

Cinsiyet	Huzurevinde Verilen Din Eğitiminden Memnun musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
Erkek	21	6	5	32
	50,0%	14,3%	11,9%	76,2%
Kadın	4	1	5	10
	9,5%	2,4%	11,9%	23,8%
Toplam	25	7	10	42
	59,5%	16,7%	23,8%	100,0%

Huzurevi sakinleri arasında 32 (%76,2) erkek bireyden 21'i (%50,0), 10 (%23,8) bayan bireyden 4'ü (%9,5) din eğitiminden memnun olduğu; 6 (%14,3) erkek birey ile 1 (%2,4) bayan bireyin din eğitiminden memnun olmadığı; erkek bireylerden 5'i (%11,9) ve bayan bireylerden 5'i (%11,9) din eğitiminden kısmen memnun olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 99. Medeni Durum Değişkeni Açısından Verilen Din Eğitiminden Memnunluk Durumu

Medeni Durum	Huzurevinde Verilen Din Eğitiminden Memnun musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
Evli	4	3	0	7
	9,5%	7,1%	0,0%	16,7%
Bekar	5	1	2	8
	11,9%	2,4%	4,8%	19,0%
Dul	16	3	8	27
	38,1%	7,1%	19,0%	64,3%
Toplam	25	7	10	42
	59,5%	16,7%	23,8%	100,0%

Ankete katılan huzurevi sakinlerinden 7 (%16,7) evli bireyden 4'ü (%9,5), 8 (%19,0) bekar bireyden 5'i (%11,9), 27 (%64,3) dul bireyden 16'sı (%38,1) din eğitiminden memnun olduğunu; 3 (%7,1) evli birey, 1 (%2,4) bekar birey ve 3 (%7,1)

dul bireyin din eğitiminden memnun olmadığı; 2 (%4,8) bekar birey ve 8 (%19,0) dul bireyin ise din eğitiminden kısmen memnun olduğu görülmüştür.

Tablo 100. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Din Eğitiminden Memnun Kalma Durumu

Eğitim Durumu	Huzurevinde Verilen Din Eğitiminden Memnun musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
Hiç Okula Gitmemiş	11 26,2%	5 11,9%	5 11,9%	21 50,0%
İlkokul Mezunu	7 16,7%	0 0,0%	1 2,4%	8 19,0%
Ortaokul Mezunu	3 7,1%	1 2,4%	3 7,1%	7 16,7%
Lise Mezunu	2 4,8%	1 2,4%	1 2,4%	4 9,5%
Başka	2 4,8%	0 0,0%	0 0,0%	2 4,8%
Toplam	25 59,5%	7 16,7%	10 23,8%	42 100,0%

Huzurevinde kalan yaşlı bireylerden hiç okula gitmeyen 21 (%50,0) bireyden 11'i (%26,2) din eğitiminden memnun olduğunu, 5'i (%11,9) din eğitiminden memnun olmadığını ve 5'i (%11,9) kısmen memnun olduğunu; ilkokul mezunu 8 (%19,0) bireyden 7'si (%16,7) din eğitiminden memnun olduğunu, 1'i (%2,4) kısmen memnun olduğunu; ortaokul mezunu 7 (%16,7) bireyden 3'ü (%7,1) din eğitiminden memnun olduğunu, 1'i (%2,4) din eğitiminden memnun olmadığını ve 3'ü (%7,1) kısmen memnun olduğunu; lise mezunu 4 (%9,5) bireyden 2'si (%4,8) din eğitiminden memnun olduğunu, 1'i (%2,4) din eğitiminden memnun olmadığını ve 1'i (%2,4) ise kısmen memnun olduğunu; eğitim durumunu başka seçeneği işaretleyen 2 (%4,8) bireyin tamamının din eğitiminden memnun olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 101. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Huzurevinde Verilen Din Eğitiminden Memnunluk Durumu

Sağlık Durumu	Huzurevinde Verilen Din Eğitiminden Memnun musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
İyi	11	1	5	17
	26,2%	2,4%	11,9%	40,5%
Orta	8	1	4	13
	19,0%	2,4%	9,5%	31,0%
Kötü	6	5	1	12
	14,3%	11,9%	2,4%	28,6%
Toplam	25	7	10	42
	59,5%	16,7%	23,8%	100,0%

Huzurevi sakinlerini, huzurevinde verilen din eğitiminden memnun kalma durumlarını sağlık değişkeni açısından ele aldığımız zaman sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5) bireyden 11'i (%26,2) sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyden 8'i (%19,0), sağlık durumu kötü olan 12 (%28,6) bireyden 6'sı (%14,3) verilen din eğitiminden memnun kaldıkları; sağlık durumu iyi olan 1 (%2,4), sağlık durumu orta olan 1 (%2,4) ve sağlık durumu kötü olan 5 (%11,9) birey verilen din eğitiminden memnun olmadıkları, sağlık durumu iyi olan 5 (%11,9), sağlık durumu orta olan 4 (%9,5) ve sağlık durumu kötü olan 1 (%2,4) bireyin ise bu soruya kısmen cevabını verdiği görülmüştür.

Tablo 102. Yaş Değişkeni Açısından Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olma Durumu

Yaş	Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olduğunu Düşünüyor Musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
55-65	1	1	0	2
	2,4%	2,4%	0,0%	4,8%
66-75	9	4	3	16
	21,4%	9,5%	7,1%	38,1%
76-85	6	7	3	16
	14,3%	16,7%	7,1%	38,1%
86+	3	1	4	8
	7,1%	2,4%	9,5%	19,0%
Toplam	19	13	10	42
	45,2%	31,0%	23,8%	100,0%

Ankete katılan huzurevi sakinleri yaş değişkeni açısından huzurevinde verilen din eğitiminin yeterli olma durumlarına göre değerlendirildiğinde 55-65 yaş aralığındaki 2 (%4,8) bireyden 1'i (%2,4) din eğitiminin yeterli olduğunu, 1'i (%2,4) din eğitiminin

yeterli olmadığını; 66-75 yaş aralığındaki 16 (%38,1) bireyden 9'u (%21,4) din eğitiminin yeterli olduğunu, 4'ü (%9,5) din eğitiminin yeterli olmadığını ve 3'ü (%7,1) kısmen yeterli olduğunu; 76-85 yaş aralığındaki 16 (%38,1) bireyden 6'sı (%14,3) din eğitiminin yeterli olduğunu, 7'si (%16,7) din eğitiminin yeterli olmadığını ve 3'ü (%7,1) kısmen yeterli olduğunu; 86+ yaş üstü 8 (%19,0) bireyden 3'ü (%7,1)) din eğitiminin yeterli olduğunu, 1'i (%2,4)) din eğitiminin yeterli olmadığını ve 4'ü (%9,5) kısmen yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 103. Cinsiyet Değişkeni Açısından Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olma Durumu

Cinsiyet	Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olduğunu Düşünüyor Musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
Erkek	15	10	7	32
	35,7%	23,8%	16,7%	76,2%
Kadın	4	3	3	10
	9,5%	7,1%	7,1%	23,8%
Toplam	19	13	10	42
	45,2%	31,0%	23,8%	100,0%

Tabloda da sunulduğu üzere huzurevi sakinlerinden 32 (%76,2) erkek bireyden 15'i (%35,7), 10 (%23,8) bayan bireyden 4'ü (%9,5) din eğitiminin yeterli olduğunu; 10 (%23,8) erkek birey ile 3 (%7,1) bayan bireyin din eğitiminin yeterli olmadığını; erkek bireylerden 7'si (%16,7) bayan bireylerden 3'ü (%7,1) din eğitiminin kısmen yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 104. Medeni Durum Değişkeni Açısından Din Eğitiminin Yeterli Olma Durumu

Medeni Durum	Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olduğunu Düşünüyor Musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
Evli	5	2	0	7
	11,9%	4,8%	0,0%	16,7%
Bekar	4	2	2	8
	9,5%	4,8%	4,8%	19,0%
Dul	10	9	8	27
	23,8%	21,4%	19,0%	64,3%
Toplam	19	13	10	42
	45,2%	31,0%	23,8%	100,0%

Huzurevinde anketimize katılan 7 (%16,7) evli bireyden 5'i (11,9), 8 (%19,0) bekar bireyden 4'ü (%9,5), 27 (%64,3) dul bireyden 10'u (%23,8) din eğitiminin yeterli

olduğu; 2 (%4,8) evli birey, 2 (%4,8) bekar birey ve 9 (%21,4) dul bireyin din eğitiminin yeterli olmadığı; 2 (%4,8) bekar birey ve 8 (%19,3) dul bireyin ise din eğitiminin kısmen yeterli olduğunu ifade ettiği görülmüştür.

Tablo 105. Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olma Durumu

Eğitim Durumu	Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
Hiç Okula Gitmemiş	10 23,8%	7 16,7%	4 9,5%	21 50,0%
İlkokul Mezunu	6 14,3%	0 0,0%	2 4,8%	8 19,0%
Ortaokul Mezunu	2 4,8%	3 7,1%	2 4,8%	7 16,7%
Lise Mezunu	1 2,4%	1 2,4%	2 4,8%	4 9,5%
Başka	0 0,0%	2 4,8%	0 0,0%	2 4,8%
Toplam	19 45,2%	13 31,0%	10 23,8%	42 100,0%

Huzurevi sakinlerini huzurevinde verilen din eğitiminin yeterli olma durumunu eğitim durumu açısından değerlendirildiğinde hiç okula gitmeyen 21 (%50,0) bireyden 10'u (%23,8) din eğitiminin yeterli olduğunu, 7'si (%16,7) din eğitiminin yeterli olmadığını ve 4'ü (%9,5) kısmen yeterli olduğunu; ilkokul mezunu 8 (%19,0) bireyden 6'sı (%14,3) din eğitiminin yeterli olduğunu, 2'si (%4,8) kısmen yeterli olduğunu; ortaokul mezunu 7 (%16,7) bireyden 2'si (%4,8) din eğitiminin yeterli olduğunu, 3'ü (%7,1) din eğitiminin yeterli olmadığını ve 2'si (%4,8) kısmen memnun olduğunu; lise mezunu 4 (%9,5) bireyden 1'i (%2,4) din eğitiminin yeterli olduğunu, 1'i (%2,4) din eğitiminin yeterli olmadığını ve 2'si (%4,8) ise kısmen yeterli olduğunu; eğitim durumunu başka seçeneği işaretleyen 2 (%4,8) bireyin tamamının din eğitiminin yeterli olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 106. Sağlık Durumu Değişkeni Açısından Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olma Durumu

Sağlık Durumu	Verilen Din Eğitiminin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
İyi	10	2	5	17
	23,8%	4,8%	11,9%	40,5%
Orta	4	6	3	13
	9,5%	14,3%	7,1%	31,0%
Kötü	5	5	2	12
	11,9%	11,9%	4,8%	28,6%
Toplam	19	13	10	42
	45,2%	31,0%	23,8%	100,0%

Tablo 106’da da görüldüğü gibi huzurevi sakinlerini sağlık durumlarına göre verilen din eğitiminin yeterliliği sorulduğunda sağlık durumu iyi olan 17 (%40,5) bireyden 10’u (%23,8) sağlık durumu orta olan 13 (%31,0) bireyden 4’ü (%9,5) ve sağlık durumu kötü olan 12 (%28,6) bireyden 5’i (%11,9) verilen din eğitiminin yeterli olduğu; sağlık durumu iyi olan 2 (%4,8), sağlık durumu orta olan 6 (%14,3) ve sağlık durumu kötü olan 5 (%11,9) birey verilen din eğitiminin yeterli olmadığı, sağlık durumu iyi olan 5 (%11,9), sağlık durumu orta olan 3 (%7,1) ve sağlık durumu kötü olan 2 (4,8) birey ise bu soruya kısmen cevabını vermiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Din, insanoğlunun hem dünyada hem de ahirette mutlu olmasına kapı açan önemli bir olgudur. Din, mensubu olduğu bireylerin söz ve davranışlarına dikkat etmelerini sağlayarak daha bilinçli hareket etmelerini ortaya koyar. Bundan ötürü bireylere verilecek dini bilginin nasıl ve ne şekilde verildiği çok önemlidir. Bu durum yeni bir alan olan din eğitimi ortaya çıkarmıştır. Din eğitimi bireyin ne öğreneceği ile birlikte din eğitiminin nasıl verilmesi gerektiği üzerinde durmaktadır. Sevdirci bir metotla, her türlü hurafeden uzak bir şekilde verilecek bir din eğitiminin sağlıklı bir kişilikle beraber, manevi anlamda doygunluğa sahip bireylerin oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Her gelişim döneminin kendine ait önemli yönleri bulunmaktadır. Birey içinden geçtiği gelişim döneminde, zamanında ve yeterli şekilde dönemine uygun yaşantılar edinmemişse bu durum yaşlılık döneminde olumsuzlukların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Oysaki küçük yaştan itibaren verilen düzenli bir eğitim ve ilgi yaşlılık döneminde bireyin hem iç aleminde gerçekleşen hem de dışında gelişen olayları daha rahat ve doğru bir şekilde atlatmasına yardımcı olacaktır.

Gerek ülkemizde gerekse dünyada artarak devam eden bir kitleye dönüşen yaşlılara yaklaşımın bu anlamda daha önemli ve sistemli olması gerekmektedir. Bu çalışma, yaşlılık döneminde bulunan bireylerin dini yaşayışları ve sahip oldukları din eğitimlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Üç kısımdan oluşan çalışmada birinci kısımda araştırmanın genel çerçevesi ortaya konulmuştur. İkinci kısımda yaşlılık kavramından yola çıkılarak yaşlılığın tanımı yapılarak, Türkiye ve dünyadaki yaşlı nüfus durumu ortaya konulmuştur. Daha sonra kurum bakım örneklerinden huzurevleri, yaşlılık döneminin genel özellikleri, yaşlılık dönemindeki dini inanç, yaşlının karşılaştığı zorlukları atlatmasında dinin etkisi, yaşlı bireylere verilecek din eğitiminin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Üçüncü kısımda İslam'ın yapı taşı olan inanç, ibadet, bilgi, duygu unsurlarıyla yaşlı bireylerin dini yaşamlarını ele alarak bu bireylerin geçmişte sahip oldukları din eğitimi seviyeleri ile yaşlandıktan sonra verilebilecek din eğitime

bakış açılarını ortaya koymayı amaçlayan bir anket ve mülakat hazırlanmıştır. Anket ve mülakata dayalı bu çalışma daha sonra Ağrı Huzurevi'nde kalan yaşlı bireylere uygulanmıştır. Çıkan sonuçlar yaş, cinsiyet, medeni durum, sağlık ve eğitim durumu değişkenine göre ele alınmıştır.

Araştırmanın sonucunda elde edilen bilgiler iki kısımda değerlendirilerek sonuçlar tespit edilmeye çalışılmıştır. İlk kısımda dini yaşamın unsurları olan inanç, ibadet, bilgi, duygu ve din eğitimi açısından ele alınmasından sonra ikinci kısımda bu unsurlar bağımsız değişkenler açısından değerlendirilerek sonuçlar ortaya konulmuştur.

Dini inanç açısından ankete katılan huzurevi sakinlerinin %97,6 ile tamamına yakını Allah'a ve Kuran'ı Kerim'e inandığını, bunların devamında büyük bir oran düşüklüğü olmasa da %95,2'si kaza ve kadere inandığı, %92,9'unun ahirete inandığı ve son olarak Hz. Muhammed'in (sav) Allah'ın kulu ve resulü olduğuna asla şüphesinin olmadığını söyleyenlerin oranının ise %85,7 olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle ahirete ve Hz. Peygambere iman konusunda bireylerin daha olumsuz oldukları görülmüştür. Ahiret gününe ve öldükten sonra dirilmeyi inkâr edenlerin temel nedeni çok sevdiği ölmüş yakınlarından hiç haber alamamaları oluştururken, Hz. Muhammed'e (sav) inanma oranındaki düşüşün nedeni ise Hz. Muhammed (sav) hakkında bir bilgi sahibi olmamalarıdır. Genel olarak Ağrı Huzurevi'nde bulunan yaşlıların inanç konusunda problemlerinin olmadığı tespit edilmiştir.

İbadet açısından ele aldığımızda beş vakit namazını sürekli kılan ile sadece Ramazan ayında oruç tutanların oranlarının %35,7 ile aynı olduğu tespit edilmiştir. Hiç namaz kılmayanların oranının %21,4'iken hiç oruç tutmayanların %4,8 olması yaşlı bireylerin oruca daha çok yöneldiklerini, namazı daha geri planda tuttukları görülmüştür. Sadece %11,9'unun hacca gittiği, %88,1'inin ise gidemediği ve genel olarak bunun nedeninin de ekonomik durumdan kaynaklandığını belirtmişlerdir. Yaşlı bireylerin dua etme konusunda tamamına yakınının bu ibadeti tam olarak yerine getirdikleri tespit edilmiştir.

Huzurevinde yaşayan yaşlıları dini bilgi açısından ele aldığımızda ibadetler için bilgi seviyelerinin yeterliliği sorulduğunda yarısından fazlası (%64,3) buna evet demiştir. %19,0'ı hayır derken %16,7'si ise çok az olduğunu ifade etmiştir. Bu oran bilgiye dayalı soruların sorulması ile daha farklı olabileceği gibi daha az dini bilgiye sahip olduklarını da ortaya çıkaracaktır.

Dini duygu açısından ise ölümü hayatın en büyük gerçeği olarak görenler %52,4 ile yarıdan fazlasını oluşturmaktadır. Ölümü, ebedi bir aleme gidiş olarak görenlerin oranının %26,2 olduğu, kurtuluş olarak görenlerin %19,0, tamamen bir yok oluş görenlerin de %2,4 ile 1 kişi olduğu tespit edilmiştir.

Anketimize katılan huzurevi sakinlerinin din eğitime bakışları ile ilgili bulgular değerlendirildiğinde yaşlı bireylerin tamamı huzurevinde din eğitiminin verildiğini, tamamına yakınının (%97,6) verilen din eğitiminin haftada bir verildiğini sadece bir kişinin (%2,4) ayda bir verildiğini belirtmiştir. Yaşlılık döneminde din eğitiminin gerekli olduğunu yarıdan fazlası (%66,7) kabul ederken, %19,0'ı buna kısmen, %14,3'ü ise din eğitiminin gerekli olmadığını ifade etmiştir. Aynı şekilde %59,5 ile yarıdan fazlası verilen din eğitiminden memnun kaldığını, %23,8'i buna kısmen, %16, 7'si ise din eğitiminden memnun kalmadıklarını ifade etmişlerdir. Son olarak yaşlı bireylerin %45,2'si verilen din eğitiminin yeterli olduğunu düşünürken, %31'i buna hayır, %23,8'i ise kısmen din eğitiminin yeterli olduğunu ifade etmiştir.

Ağrı Huzurevi'nde bulunan yaşlılara uygulanan bu çalışmada bireylerin genel olarak yaşla beraber inanç konusunda büyük sıkıntı yaşamadıkları gözlemlenmiştir. Oranların hem yüksek çıkması hem de birbirine yakın olması onların daha geleneksel bir inanç ortamından geldiklerini ve bunun sonucunda taklidi bir imana sahip olduklarının bir göstergesi olduğunu ifade edebiliriz. Ama yaşla beraber bireylerin ibadet hayatının bundan farklı olduğu gözlemlenmiştir. İnanç yönünden oranlarda artış görülürken, yaşlıların ibadet açısından daha yetersiz oldukları görülmektedir. Özellikle de ibadetlerin temeli olan namazın hiç kılınmaması (%21,4) ve başka sebeplerden dolayı kılınmaması (%19,0) oranlarının yüksek olması bize bunu göstermektedir. Başka sebeplerden dolayı

kılamayanların (19,0) nedeni sorulduğu zaman eğilip kalkma da zorluk çektiklerini, namazı karıştırdıklarını ya da unuttuklarını ifade etmişlerdir.

Cinsiyet değişkeni yönünden bakıldığında zaman bayanların erkeklerden inanç açısından dini değerlere daha fazla ilgili oldukları bu araştırmada ortaya çıkmıştır. Özellikle Allah'a, Kur'an-ı Kerim'e ve ahirete olan inanç durumlarında bayanların tamamının (%23,8) inandıkları görülmüştür. İbadet açısından bakıldığında bayanların tamamının (%23,8) dua etmeyi tam olarak yerine getirdiği tespit edilmiştir. Bu da bize bayanların kendilerinden daha büyük ve güçlü olana sığınma hislerinin erkeklerinkinden daha fazla olduğunu göstermektedir.

Medeni durum değişkenine göre yaşlı bireyler özellikle dini inanç yönünden değerlendirildiğinde dul olan bireylerin evli ve bekar olanlara göre daha yoğun oldukları ortaya çıkmıştır. Özellikle de eşlerinin vefatıyla beraber meydana gelen boşluğu kapatmak için Allah'a bir yönelişin olduğu ortaya çıkmıştır.

Eğitim durumu değişkenine göre değerlendirildiğinde farklılığın en çok inanç yönünde olduğu gözlemlenmektedir. Hiç okula gitmemiş olan grubun inanç yönünden diğer gruplardan daha ilgili oldukları görülürken bu oranları ibadet boyutunda aynı grupta görememekteyiz. Eğitim seviyesinin ilerlemesi ile dini yaşamın da ilerleyeceği görüşünü yansıtmayan bu sonuçla eğitim düzeylerine göre bireylerin ibadet, bilgi ve duygu açısından verdikleri cevaplarla aralarında genel bir dengenin olduğu tespit edilmiştir.

Huzurevi sakinleri sağlık durumu değişkenine göre değerlendirildiğinde inanç yönünden sağlık durumu orta olan grubun en ilgili grup olduğu görülmektedir. Bedenen yapılan ibadetlerin sağlık durumu iyi olan bireyler tarafından daha çok yapıldığı düşünülse de araştırmada bunun tersi bir sonuç çıkmıştır. Özellikle namaz kılma ve oruç tutma ibadetlerini sağlık durumu orta olan grubun daha çok gerçekleştirdiği görülmüştür. Sağlık durumu kötü olan grubun hem yaşlılığın vermiş olduğu durum hem de kötü bir sağlığa sahip olmalarından dolayı umutsuz hatta bir kızgınlığa sahip oldukları gözlemlenmiştir.

Buraya kadar huzurevi sakinlerini değişkenlere göre dini yaşantıları değerlendirilmiştir. Genel olarak huzurevi sakinlerinde inanç yönünden büyük farklılıklar olmadığı gözlemlenmiştir. Ama özellikle ibadet açısından bakıldığında yaşlı bireylerin aynı durumu yansıtmadığı görülmektedir. Yukarıda da değindiğimiz gibi huzurevi sakinlerinin geleneksel bir inana sahip olmaları ve taklidi imandan tahkiki imana geçememeleri, %90'ının Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden gelerek kozmopolit bir yapı haline getirdiği, Ağrı Huzurevi'ndeki farklılığı oluşturmaktadır.

Ağrı Huzurevi'nde bulunan yaşlıları değişkenlere göre din eğitimi açısından ele aldığımız zaman şu sonuçlar çıkmaktadır:

Yaş değişkenine göre yaşlıların din eğitimine bakış açılarına bakıldığında genel olarak çoğu, din eğitiminin gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle yaşlılık döneminin ortaları sayılan 66- 85 yaş aralığında bulunan bireylerin huzurevinde verilen din eğitiminin yeterli olmadığını bunun daha yoğun verilebileceğini ifade etmişlerdir.

Cinsiyet değişkenine göre bireyleri din eğitimine bakış açılarına göre değerlendirildiğinde erkeklerin %54,8'i ve bayanların %11,9'u din eğitiminin gerekli olduğunu ifade ederken, bayanların huzurevinde verilen din eğitiminden daha az memnun oldukları gözlemlenmektedir. Erkeklerin %23,8'i verilen din eğitiminin yetersiz olduğunu ortaya koymuşlardır.

Medeni durum değişkenine göre yaşlı bireylerin din eğitimine bakışlarını değerlendirdiğimizde evli, bekar ve dul olan yaşlıların toplamının yarıdan çoğu (%66,7) din eğitiminin gerekli olduğunu ifade etmiştir. Özellikle dul olan bireylerin yarıya yakını din eğitiminin yeterliliğine ve verilen din eğitiminden memnun kalma durumlarını ya hayır ya da kısmen cevabını vermişlerdir. Verilecek olan din eğitiminin daha kapsayıcı ya da yoğun olabileceğini ifade etmişlerdir.

Huzurevi sakinlerini eğitim durumu değişkenine göre din eğitimine bakış açılarını değerlendirdiğimizde diğer kademelere göre ilkokul mezunları verilen din eğitiminin yeterli olduğunu ifade ederken hiç okula gitmemiş bireylerin bunun tam tersi

tutum göstererek hayır ve kısmen cevabını vermişlerdir. Aynı şekilde hiç okula gitmemiş olanların verilen din eğitiminden daha az memnun kaldıkları gözlemlenmiştir.

Modern dünyada sayıları her geçen yıl artan yaşlı bireylerin emekli olması ile beraber hayattan da emekliye ayrılmış gibi algılanması birçok sıkıntıyı beraberinde getirecektir. Kendi kendine yetememesinin baş gösterdiği bu dönemde yaşlı bireylerin başta psikolojik özelliklerine eğilmek devlet politikası haline gelmelidir.

Bu çalışmanın sonucunda şu önerilerde bulunabiliriz:

- Yaşlı bireylere verilecek din eğitimini yürütecek olan uzmanlar, onların psikolojik özelliklerini dikkate alarak yaklaşımda bulunmalıdır.
- Verilecek olan din eğitimi sevdirci, müjdeleyici olmalıdır.
- Yine bu hizmeti yürütecek olan uzman kişilerin gerek mesleki gerek pedagojik gerekse de genel kültür alanında belli bir seviyede olması yaşlı bireyleri daha iyi edecektir.
- Yaşlılık döneminde verilen din eğitimi sadece kandil günleri ve Ramazan Ayı'nda değil haftalık olarak verilmelidir.
- Bahsedilecek konu günlük yaşamlarıyla ilgili olmalıdır.
- Din eğitimi faaliyetleri gerek yazılı gerekse de görsel basında yer bulması daha geniş kitlelere aktarımını sağlamış olacaktır.

Son yıllarda ülkemizde yaşlı bireylere yönelik yapılan çalışmalar ön plana çıksa da bu yeterli olduğu anlamına gelmemelidir. Özellikle huzurevlerinde yaşlı bireylere devlet desteğiyle verilen din eğitiminin hayata geçirilerek daha verimli olması sağlanmaya çalışılmalıdır. Yine uzman kişilerin yapacağı araştırmaların desteklenmesi bu alanda daha çok verimin artmasını sağlayacaktır.

Bu çalışmamızda bundan sonra yapılacak çalışmalara ve araştırmalara katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

- AKSEKİ, A.H. (1993). *İslam Dini*, Ankara, Nur Yayınları.
- AK, B. (1991). *Yaşlılık Psikolojisi*, Aile ve Toplum Dergisi, Cilt:1, Sayı:2.
- AKGÜL, M.(2004). ‘ ‘Yaşlılık ve Dindarlık: Dindarlık Hayattan Zevk Alma ve Mutluluk İlişkisi (Konya Huzurevi Örneği) ‘ ‘, Dini Araştırmalar Dergisi, Cilt:7, Sayı:19.
- ARMANER, N.(1973). *Psikopatolojide Dini Belirtiler*, Ankara, Demirbaş Yayınları.
- ARPACI, F.(2005). *Farklı Boyutlarıyla Yaşlılık*, Ankara, Eğitim ve Kültür Yayınları.
- AYSAN, F., ÖZBEN, Ş.(2004). ‘ ‘Huzurevlerinde Yaşayan Bir Grup Yaşlının Kullandığı Başa Çıkma Stratejileri’ ‘, Ege Eğitim Dergisi, Cilt:5, Sayı:2.
- BAHADIR, A.(2002). *İnsanın Anlama Yarıışı ve Dil*, İstanbul, İnsan Yayınları.
- BAYSAL, A. (2003). ‘ ‘Yaşlılıkta Beslenme’ ‘, Velittin Kalınkara (Ed.), 2. *Ulusal Yaşlılık Kongresi*, Pamukkale Üniversitesi Yaşlı Sorunları Araştırma Derneği, Denizli.
- BUHARİ, Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail.(1982). *Sahih-i Buhari*, İstanbul, Çağrı Yayınları.
- CANATAN, A. (2008). *Sosyal Yönleriyle Yaşlılık*, Ankara, Palme Yayıncılık.
- DAM, H.(2002). *Yetişkinlerin Din Eğitimi*, Doktora Tezi 19 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- DODURGALI, A. (2002). *Sevgi Peygamberi ve Yetişkin Din Eğitimi*, İstanbul, Rağbet Yayınları.
- ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. (2017). *Engelli ve Yaşlı Bireylere İlişkin İstatistik Bilgiler*, Ankara, Araştırma ve Geliştirme ve Proje Dairesi Başkanlığı.

- EMİROĞLU, V.(1995). *Yaşlılık ve Yaşlının Sosyal Uyumu*, Ankara, Eğitim Ve Kültür Yayınları.
- GENÇTAN, E.(1998). *Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar*, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- HASYILMAZ, H.(2007). *Huzurevlerinde Yaşayan Yaşlılarda Dini Hayat(Antalya Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- HEYSEMİ, Ali b.Ebi Bekir (1998). *Mecmeu 'z-Zevaid ve Menbeu 'ul-Fevaüd*, Daru'l-Kütübi'l- İlmiyye, Beyrut.
- HÖKELEKLİ, H.(2001). *Din Piskolojisi*, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- KAYIKLIK, H.(2003). *Dinsel Eğilimler*, Adana, Baki Kitabevi.
- KEYİFLİ, Ş. (2013). *Eğitim ve Din Eğitimi*, Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:13, Sayı:2, Adana.
- KILAVUZ, A.(2002a). *Yetişkinlik ve Yaşlılık Döneminde Eğitim ve Din Eğitiminin Önemi*, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:11,Sayı:2, Bursa.
- KILAVUZ, A.(2003b). *Yaşlanma Dönemi Din Eğitimi*, Bursa, Arasta Yayınları.
- KILAVUZ, A. (2005c). *Yaşlanma Sürecinin Dini Gelişime Etkileri*, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 14,Sayı:2, Bursa.
- KOCA, H.(1994). *Ülkemiz Koşullarında Yaşlılık ve Yaşlının Sosyal Uyumu*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- KONAK, A. ÇİĞDEM, Y. (2005). *Yaşlılık Olgusu: Sivas Huzurevi Örneği*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 29, Sivas.
- KÖYLÜ, M.(2000a). *Yetişkinlik Din Eğitiminin Teorik Temelleri*, Samsun, Etüt Yayınları.

- KÖYLÜ, M.(2004). *Yetişkinlik Dönemi Din Eğitimi*, İstanbul, Dem Yayınları.
- KRAUSE, N.(2004),Religion, AgingandHealth:ExploringNewFronties in MedicalCare.SouthernMedicalJournel, Cilt:97, Sayı: 12.
- MEB.(2013a). *Hasta ve Yaşlı Hizmetleri: Yaşlı Psikolojisi*, Ankara, MEB.
- MEB.(2016b). *Hasta ve Yaşlı Hizmetleri: Rehabilitasyon Hizmetleri*. Ankara, MEB.
- MÜNAVİ, Muhammed Abdurrauf (1996). *Feyzu'l -Kadir, Daru'l-Fikr*, Beyrut.
- OKUMUŞLAR, M., GENÇ, F. (2013). *Din Eğitiminin Bilimselleşmesi/Neliği*, Recai Doğan-Remziye Ege(Ed.).Din Eğitimi El Kitabı, Ankara, Grafiker Yayınları.
- ÖZ, F.(1999). Yaşlılıkta Psikososyal Özellikler, Sosyal Hizmetler Dergisi, Cilt:1, Sayı:9.
- PEKER, H.(1994a). *Din Değiştirmede Psiko- Sosyolojik Etkenler*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Ankara.
- PEKER, H.(2011b). *Din Psikolojisi*, İstanbul, Çamlıca Yayınları.
- SAĞLIK BAKANLIĞI. (2011). *Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yaşlı Sağlığı Modülleri*, Ankara.
- SANCAKLI, S.(2006). *Hadislerde Yaşlılık Olgusunun Değerlendirilişi*, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:10, Sayı:1, Sivas.
- SEVİĞ, Ü.E. (1992). *Sağlıklı Yaşlanma da Temel Sağlık Alışkanlıklarının Kazandırılmasının Önemi*, Sağlıklı Yaşlanma Sempozyumu Kitabı, SHÇEK Basımevi,Ankara.
- SEVİL, H.T.(2005). *Yaşlılığın Sosyal Anatomisi*, Ankara, Sobev Yayınları.
- TAPLAMACIOĞLU, M.(1963).*Yaşlara Göre Dini Yaşayışın Şiddet ve Kesafeti Üzerine Bir Anket Denemesi*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:10, Ankara.

- TETİK, H. (2012 a). *Din Görevlisinin Rehber Kitabı*, Erzurum, Kültür Eğitim Vakfı Yayınları.
- TETİK, H. (2013 b). *Ortaöğretim Kurumlarında Mükafat ve Ceza Algısı (Ağrı Örneği)*, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:3, Rize.
- TEZCAN, M. (1991). *Toplumsal Değişme ve Yaşlılık*, Aile Yazıları 2, T.C.Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.
- TİRMİZİ, Ebu İsa Muhammed b.İsa (1938). *Sünenü'tTirmizi*, thk.Ahmet Muhammed Şakir, Kahire.
- TÜİK. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2008-2016
- TÜİK. Genel Nüfus Sayımları, 1935-1990
- TÜİK. 2013 Nüfus Projeksiyonları, 2013-2075
- TÜİK.(2017). *İstatiklerle Yaşlılar*, TÜİK.
- TÜİK.(2018). *İstatiklerle Yaşlılar*, TÜİK.
- TÜİK. Nüfus Tahminleri, 2000-2007
- TUFAN, İ. (2016). *Antik Çağdan Günümüze Yaşlılık ve Yaşlanma*, Ankara, Nobel Yayınları.
- URGAN, M.(1991). *Bir Dinazorun Anıları*, İstanbul,Yapı Kredi Yayınları.
- YAZGAÇ, R. (1992). *Yaşlılık ve Huzurevleri: İstanbul'da 4 Huzurevinde Yapılan Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- YERLİ, G.(2017). *Yaşlılık Dönemi Özellikleri ve Yaşlılara Yönelik Sosyal Hizmetler*, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:10, Sayı:52.

İnternet Adresi:

http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_kanun/sosyalhizmetler.pdf (Erişim Tarihi: 4Mayıs 2019).

EKLER

Ek.1: HUZUREVİ SAKİNLERİNİN DİNİ YAŞAMI VE DİN EĞİTİMİNE BAKIŞLARI (AĞRI ÖRNEĞİ) ANKET FORMU

Aşağıda yer alan anket formundaki bilgiler gerçekleştirilecek yüksek lisans çalışmasında kullanılacaktır. Bu anketin amacı, yaşlılık dönemindeki bireylerindiniyaşantılarını ve din eğitimi hakkındaki düşüncelerini bilimsel olarak tespit etmektir. Anket soruları genel olarak değerlendirileceği için isminiz istenmeyecektir. Lütfen size uygun düşen cevapları (X) şeklinde kutucuklara işaretleyiniz. Araştırmaya katkıda bulunduğunuz için içtenlikle teşekkür ederiz.

Hatice PELİT

Ağrı İbrahim Çeçen Üniv.

Din Eğitimi Yüksek Lisans Öğr.

1.BÖLÜM

1.Yaşınız?

2.Cinsiyetiniz?

A-()Erkek B-()Kadın

3.Medeni Haliniz?

A-()Evli B-()Bekar C-()Dul

4.Eğitim Durumunuz?

A-()Hiç okula gitmemiş

B-()İlkokul mezunu

C-()Ortaokul mezunu

D-()Lise mezunu

E-()Üniversite veya yüksek okul mezunu

F-() Başka (Lütfen Yazınız).....

5.Buraya gelmeden önceki mesleğiniz?

A-()Memur B-()İşçi

C-()Serbest meslek D-() Ev Hanımı

6.Sosyal güvenceniz var mı?

A-()Emekli Sandığı

B-() Bağ-Kur

C-() SSK

D-() Kendisi-Ailesi

E-() Hiçbiri

7.Sağlık durumunuz?

A-() İyi

B-() Orta

C-() Kötü

8. Huzurevine gelme nedeniniz?

A-() Yalnızlık ve kimsesizlik

B-() Psikolojik nedenler

C-() Sosyal nedenler

D-() Ekonomik nedenler

E-() Şiddete maruz kalma

F-() Huzur bulmak

G-() Başka (Lütfen Yazınız)...

9. Huzurevinde kalmaktan memnun musunuz?

A-() Evet

B-() Hayır

C-() Kararsızım

10. Huzurevinde ne kadar kaldınız?

2.BÖLÜM

11.Allah'ın varlığına ve birliğine inanıyor musunuz?

A-()Evet

B-()Hayır

C-()İnanıyorum ama şüphelerim var.

D-()Başka (lütfenyazınız).....

12.Hz. Peygamber hakkındaki düşünceniz nedir?

A-()Hz.Peygamber'in Allah'ın kulu ve resulü olduğuna asla şüphem yoktur.

B-() Hz. Peygamber'in bir peygamber olduğun aınanmıyorum.

C-() Hz.Peygamber'inbizim gibi bir insan olduğunu bilmekle beraber olağanüstü özelliklere sahip bir beşerdir.

D-()Başka (lütfenyazınız).....

13. Kuran-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğuna inanıyor musunuz?

A-()Evet

B-()Hayır

14.Ahiret gününe ve öldükten sonra dirilmeye inanıyor musunuz?

A-()Evet

B-()Hayır

C-()Kararsızım

D-()Başka (Lütfen yazınız)....

15.Dindeki kaza ve kader olayı hakkındaki hangi görüş size en uygundur?

A-() İnanıyorum.

B-() İnanmıyorum.

C-() İnanmakla beraber şüphelerim vardır.

D-()Başka (Lütfen yazınız).....

16.İbadetler için bilgi seviyenizin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

A-() Evet

B-() Hayır

C-() Çok az var.

17.Namaz ile ilgili durumunuzu en iyi hangi madde ortaya koyar?

- A-()Beş vakit namazımı sürekli kılarım.
B-()Beş vakit namazla beraber nafîle namazlarımı da kılarım.
C-()Sadece Cuma v ebayram namazlarımı kılarım.
D-()Hiç namaz kılmıyorum.
E-()Başka (lütfenyazınız).....

18. Oruç ile ilgili durumunuzu aşağıdakilerden hangisi yansıtmaktadır?

- A-()Ramazan Ayı ve mübarek günlerde tutarım.
B-()Sadece Ramazan ayında tutarım.
C-() Tutmak istiyorum ama sağlık sorunlarımdan dolayı tutamıyorum.
D-()Hiç oruç tutmam.
E-()Başka (lütfenyazınız).....

19.Haccagittinizmi?

- A-()Evet B-()Hayır

20.Dua eder misiniz?

- A-()Evet B-()Hayır C-()Başka (lütfenyazınız).....

21. Ölüm hakkındaki düşünceniz nedir?

- A-() Ebedi âleme gidiştir. B-()Hayatın en büyük gerçeğidir.
C-() Kurtuluştur. D-()Tamamen bir yok oluştı.
E-()Başka (lütfenyazınız).....

3.BÖLÜM

22. Yaşlılık döneminde din eğitimi gerekli midir?

A-()Evet B-()Hayır C-()Kısmen

D-()Başka (Lütfen yazınız)....

23. Huzurevinde din eğitimi veriliyor mu?

A-()Evet B-()Hayır

24.Huzurevinde din eğitimi veriliyorsa ne sıklıkla veriliyor?

A-()Haftada bir

B-() Ayda bir

C-()Başka (Lütfen yazınız)....

25. Huzurevinde verilen din eğitiminden memnun musunuz?

A-()Evet B-()Hayır C-()Kısmen

D-()Başka (Lütfen yazınız)....

26. Verilen din eğitiminin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

A-()Evet B-()Hayır C-()Kısmen

D-()Başka (Lütfen yazınız)....

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Hatice PELİT
Doğum Yeri ve Tarihi	Patnos 26/09/1985
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrenimi	İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bildiği Yabancı Diller	
Bilimsel Faaliyetler	
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar	MEB
İletişim	
E-posta Adresi	aglamaz07@hotmail.com
Mezuniyet Tarihi	
02.07.2019	